NATIONAL LIBRARY
JAN 15 1970
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

SATURDAY, DECEMBER 13, 1969

LATVIJA
AMERIKA

87. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 13. DECEMBRIS 19. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249

Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — treškienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

Latviešu jaunieša problēmas Amerikā

PANEĻDISKUSIJA AMERIKAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBAS 17. KONGRESĀ KALAMAZŪ

Rēgulāri vērojot un vērtējot latviešu jaunatnes domas un darbu, īsumā varētu konstatēt: ja pirms gadiem 10 — 15 aktīvs jauniešu darbs visvairāk notika dažādos lokālos pulciņos un ja notika dzīva pašu jauniešu domu izmaiņa dažādos lokālos jauniešu izdevumos vai sanāksmēs, tad tagad aina ir citāda: jauniešu darbs vairāk novirzījies uz atsevišķu lielsarīkojumu pusi. Šie lielsarīkojumi gādā rēgulāru un intensīvu darbu tiešo rīkotāju grupiņai, gādā īslaicīgu uzliesmojuma sajūsmu tiem simtiem dalībnieku, kas uz brīdi sarīkojuma laikā sarodas kopā, bet atstāj šos simtus neziņā un bezdarbībā pārējā laikā. Tā pamazām radusies situācija, kuŗa visai spilgti izpaudās arī ALJAs 17. kongresa norisē Kalamazū, kur ne vienreiz vien valde un biedri viens otru apsūdzēja bezdarbībā un apatijā. Modernā jēdzienā šādu stāvokli dēvējam par ticamības plaisu jeb saprašanās trūkumu. To apzinoties, ALJAs 17. kongresa rīcības komiteja bija izstrādājusi kongresa programmu, kuŗas mērķis bija dot jauniešiem pašiem iespēju izdebatēt un formulēt savas problēmas. Tāpēc bija organizētas divas paneļdiskusijas un četras darba grupas ar tematiem, kuŗi skāra kā tiešo ALJAs darbu, tā arī vairāk teorētiskas pārdomas par latviešu jaunieša vietu pasaulē. Kongresa dalībnieki kā darba grupās, tā paneļos piedalījās visai aktīvi. Diemžēl, kongress nobeigumā nedabūja, kā bija ieplānots, dzirdēt darba grupu atzinumus, jo programmā iestarpinājās dažus iepriekš neielēstus un rīcības komitejai nepieteiktus priekšnesumus. (Ari tā, varbūt, ir viena no šāsdienas parādībām: katrs savu īpašo, personīgo projektu vai darbiņu uzskata par tik svarīgu, ka ignorē vispārīgo darbu.)

Tomēr vismaz paneļi īsumā izkristallizēja dažas atziņas, kuŗas būtu atzīmējamas, lai vēlāk atvieglinātu darbu tiem, kas uzņēmušies jaunatnes organizāciju vadību vai vispār interesējas par jaunatnes darbu un uzskatiem nākotnes perspektīvā. Ja pirmais panelis īpaši nodarbojās ar ALJAs darba problēmu risināšanu, tad otrs bija vairāk ar idejisku, principiālu ievirzi, kaut arī deva nobeigumā dažu praktisku ierosinājumu. Šis otrs panelis iztirzāja problēmas, kādas rodas jaunietim, kuŗš dzīvo savai izcelsmei svešā vidē. Diskusijā, kuŗas nostatījumu bija izstrādājuši tās vadītājs mag. arch. Andris Roze (Detroita) un rīcības komitejas priekšsēdis stud. rer. pol. Austris Ruņģis, piedalījās Liene Dindone, Māra Jurjāna, Sniedze Ruņģe, Jānis Stāks, Valdis Vilks un Raimonds Ziemelis. Izņemot Lieni Didoni, kuŗa mācās vēl ģimnazijā, un Valdi Vilku, kuŗš studijas jau beidzis, pārējie bija universitāšu studenti, nākot no dažādām dzīvesvietām ASV un Kanadā.

Ierobežotais laiks neļāva pilnībā pārrunāt visus iecerētos jautājumus, taču svarīgākajiem diskusijā pieskārās. Tā kā paneļa jautājumi bija publicēti Kalamazū latviešu jaunatnes pulciņa izdevumā „ABC", kuŗu izdalīja visiem kongresa dalībniekiem, tad jācer, ka kopā ar dzirdētajām debatēm radās viela, kuŗu katrs, mājās pārbraucis, var rūpīgāk pārdomāt.

Kā paneļa vadītājs A. Roze norādīja, jaunieša vecumā posms cilvēka attīstībā ir ļoti svarīgs, jo šai laikā jaunais cilvēks nostabilizējas par personību, pats izšķirdamies par savu nostāju ieprētī dažādām dzīves problēmām. Latviešu jaunietim pasaulē blakus vispārējām problēmām jāformulē sava īpašā nostāja attieksmē uz vecāku audzinātajiem uzskatiem par latvietību. Reizē ar to rodas vairāki jautājumi: Vai Amerikā dzimis jaunietis ir latvietis, tikai dzimis ārzemēs? Jeb vai viņš ir amerikānis ar latviešu izcelsmi? Ko cilvēkam nozīmē viņa izcelsme? Kas ir lavisskums?

Visi paneļa dalībnieki atzina sevi par latviešiem, kaut dažādās gradācijās. L. Dindone un M. Jurjāna ieskatīja, ka nevis dzīves vai dzimšanas vieta noteic, kas cilvēks ir, bet gan senči resp. izcelsme. R. Ziemelis un J. Stāks, tāpat V. Vilks, domāja, ka cilvēku tomēr nenoliedzami ietekmē arī apkārtne, kaut pamata izjūta jauniešiem paliek latviska. Visi uzsvēra, ka latvietības jautājums tos nopietni nodarbinājis, kopš viņi sākuši nopietnāk pārdomāt dzīves uzdotās problēmas.

Interesanti atzīmēt, ka jautājums, ko nozīmē izcelsme un latviskums, kā arī — kas tie ir, radīja savukārt atbilžu vietā vairākus jaunus jautājumus: Kas ir vairāk latvietis — adoptēts svešu ļaužu bērns, audzināts latviešu ģimenē, vai dzimis latvietis, kas kopā ar saviem vecākiem atmetis latviskumu? (S. Ruņģe). Vai latviskumu noteic vairāk ārējās pazīmes — izskats, izturēšanās, jeb vai izskatīgais ir garīgais satvars, t. i. zināms kultūras mantojums, kas ir īpats, savs, atšķirīgs? (Andris Roze: Vai latviskā ģimenē, latviskā kultūrā ieaudzināts nēģeris būtu latvietis?). V. Vilks domāja, ka latviskums ir kāda visai mistiska iekšēja izjūta, kuŗu grūti konkrēti definēt, bet kuŗa piešķir cilvēkam tā īpatnību. Šī īpatnība savukārt ir it kā atšķirīgas krāsas diedzinš krāšņā audumā, kuŗš ir tik krāšņs tikai tādēļ, ka sastāv no daudz šādiem atšķirīgiem diedziņiem. Beidzot vienojās, ka latviskumu noteic kā cilvēka ārējā izturēšanās, paražas un tradicijas, tā garīgais saturs, kultūras mantojums, kuŗš katrai tautai at-

(Nobeigums 7. lpp.)

PĒC LATVISKĀM DĀVANĀM UZ TORONTO...

Toronto latviešu ev.-lut. Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotajā Ziemsvētku tirdziņā latviskas dāvanas izvēlas no Bafalo iebraukušie Vilis un Zinta Malēji. Foto: J. Ligers

Latvijas karaskolas svētki Ņujorkā

Latviešu virsnieku apvienības ASV rīkotais Latvijas karaskolas dibināšanas 60 gadu atceres dievkalpojums-svinīgā junda 30. novembrī Ņujorkā bija pulcinājusi pilnu latviešu ev.-lut. draudzes dievnamu Jonkeros ar virsniekiem, viņu piederīgajiem, lāčplēšiem, viesiem un citiem baznīcniekiem.

Svinīgs bija brīdis, kad dievkalpojuma ievadījumā, skanot ērģelnieces Ritas Pētersones spēlētajai Latvijas karaskolas himnai — Uzvaras maršam no Guno operas „Fausta" un apvienības pr-kam V. Hazneram priekšgalā soļojot, virsnieki goda ierindā ienesa Latviešu leģiona 32. pulka kaujas karogu, kuŗš pirmo reizi Ņujorkā parādījās publiskā ceremonijā, goda sardzē pie tā mainoties šī pulka bijušajiem cīnītājiem, arī vlņ. Jūlijam Zaķim, kuŗš karogu izņesis no kaujas lauka — krievu ielenkuma, kā arī pārējiem virsniekiem.

Ievadvārdus teica un sākuma lituŗģiju vadīja draudzes mācītājs A. Ozols, pēc tam soprāns Vera Vilka-Zeniņa izjusti nodziedāja solo no A. Jurjāna kantātes „Tēvijai" un A. Meļļa „Lūgšanu", pavadījumu spēlējot brīvmākslinieci Ritai Pētersonei.

Dziļi izjustu svētku sprediķi teica viesis no Bostonas — bijušais virsnieks kapteiņa pakāpē mācītājs A. Galiņš, pieminot latviešu tautas sapni par brīvību un šī sapņa īstenotājus — karavīrus, atgādinot visiem neaizmirst un ieklausīties „savas sirds zvanīšanā", kad tā da sardzē pie tā mainoties šī pulka neatlaidīgi atgādina un aicina atpakaļ uz dzimteni, kad tā būs brīva. Otra viesis-mācītājs — arī bijušais virsnieks-kaptenis — D. Grauds, aizrādot, kā no karaskolu beigušajiem ap 1700 virsniekiem dzīvi vairs tikai ap 100, pieminēja visus Latvijas armijas virspavēlniekus, karaskolas priekšniekus un krituŝos karaskolas kadetus-virsniekus.

Beigu lituŗģiju vadīja visi trīs mācītāji, pēc tās draudzes Longailendas vīru koris nodziedāja A. Kalniņa „Lielo jundu" diriģenta R. Baloža vadībā. Pēc kopīgi nodziedātā korāļa „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils" spēcīgi un pacilāti izskanēja Latvijas himna, aplicinot siržu modrību un vienotību tautas lielā pārbaudījuma laikā. Ērģeļu pēcspēlē skanot „Svēts mantojums" motīvam, karogu tikpat svinīgi no baznīcas atkal iznesa.

Ar to svinību garīgā daļa bija beigusies, un dievnama apakšstāva zālē sākās laicīgā, kur virsnieki un viņu viesi iebaudīja vēsturiski-tradicionālās karaskolas kadetu vakariņas — rūgtu melnu kafiju ar rupju maizi un brūkleņu ievārījumu.

Plašajā telpā pie klātajiem galdiem kuplo „vakariņotāju" pulku sveica Latviešu virsnieku apvienības pr-ks V. Hazners, pateicoties dievkalpojuma mācītājiem, virsniekiem un viesiem, kā runātājs teica, „mūsu cienītājiem, sapratējiem un līdzjutējiem", tāpat visiem programmas izpildītājiem. Savā runā pieskaroties Latvijas karaskolas dibināšanai un tās tradicijām un apzīmējot mūsu valsts tapšanas laiku par sapņu laiku, V. Hazners nobeigumā aicināja ikvienu būt un palikt savas tautas brīvības sapņotājam un nešaubīgam ticētājam šī sapņa uzvarai. V. Hazners apsveica un pasniedza tradicionālos zelta Nameja gredzenus „apaļus gadus" sasniegušajiem apvienības biedriem — kapt. Teodoram Dreimanim un vltn. Jūlijam Zaķim.

Svētku runu teica karaskolas pirmā izlaiduma virsnieks — Austrumeiropas apspiesto tautu asamblejas pr-dis A. Bērziņš, uzsverot, ka karavīrs, uzņemoties pienākumus pret savu tautu un valsti, dod solījumu upurēt savu dzīvību, ja tas vajadzīgs. Tas ir zvērests, kuŗu neprasa nevienas citas profesijas darbiniekam. Karavīri ir tie, uz kuŗiem vēršas tautas skatiens, kad tā ir briesmās, tādēļ tie bauda savas tautas vislielāko cieņu un atzinību. „Tādēļ cienīsim un godāsim vienmēr un visur savus karavīrus-cīnītājus un varoņus, jo, tikai tā

(Turpinājums 7. lpp.)

Kā jau ziņots, Apspiesto tautu komitejas Čikagā priekšsēdis Viktors Viksniņš ar šīs komitejas delegāciju Veterānu dienā ieradās Vašingtonā un pasniedza Apspiesto tautu nedēļas 10 gadu medaļu prezidentam Ričardam Niksonam un viceprezidentam Spiro Agnū. Delegāciju pieņēma viceprezidents. Uzņēmumā Apspiesto tautu komitejas pārstāvji pieņemšanā Baltajā namā: no kreisās — Medaļas komitejas priekšsēdis M. Hofmans, Apspiesto tautu komitejas Čikagā priekšsēdis V. Viksniņš, senātors G. Merfijs, komitejas sekretāre F. Kela, ASV republikāņu partijas etnisko grupu nozares vadītājs L. Paštors, viceprezidents S. Agnū, F. Havarda un Apspiesto tautu draugu komitejas priekšsēdis Dž. Havards.
Baltā nama oficiālā preses fotografa uzņēmums

Pēteris Aigars

Latviešu tautas nākotnes izredzes

II

Ko domā vienkāršs latviešu cilvēks par jaunajiem muižu pārvaldniekiem un vagariem? Ilustrācijai var minēt šādu anekdotu: Latvijā pie kāda kolchoza direktora atbrauc kaimiņu kolchoza vadītājs. „Aizdod man, biedri, baltās pelītes. Kolchozā savairojušās pārāk pelēkās!" — „Ko tev līdzēs baltās, ja pašam apcirkņos gana pelēko?" jautā mājastēvs.— „Baltās pelītes peld, bet pelēkās nepeld. Kad, graudu pārēdušās, baltās ies peldēties kolchoza dīķī, pelēkās sekos un noslīks," paskaidro kaimiņš, saņem baltās pelītes, aizbrauc un panākumi ir tādi, kā cerēti. Taču pēc laika pie balto pelīšu īpašnieka atkal ierodas kaimiņu kolchoza vadītājs: „Biedri direktor, vai tev nav arī baltie krievi?"

Nav noslēpums, ka Latvijā ir daudz komūnistu partijas biedru, bet maz komūnistu, daudz nepacietīgo un potenciālo dumpinieku. Tikai šis nemiers nav atradis vienotu gultni. Šie jaunie nesamierināmie, varbūt, vēl paši skaidri nezina, ko vēlas, bet viņi zina, kas kaitīgs tautas interesēm. Nedaudzie radioraidījumi ar ideoloģisku ievirzi, kuŗi palaikam sasniedz klausītājus Latvijā, nav pietiekami, lai palīdzētu veidot jaunajos cilvēkos jaunu pasaules uzskatu. Turklāt, lai viņi mūs uzklausītu, mums ir jāiedzīvojas viņu pasaules uztverē, nevis jāgaida, kad viņi iedzīvosies mūsējā. Viņi visi pazīst proletariāta diktatūras vilku bedres, bet nezina paši, kā no tām izkļūt, lai neiekristu jaunās lamatās. Pēc Ungārijas un Čechoslovakijas neveiksmes Austrumeiropas studenti, zinātnieki un rakstnieki vairs neuzdrošināsies uzticēties Rietumu solījumiem.

Rietumu pasaule ir zaudējusi autoritāti apspiestajās tautās, un šī rūgtā atziņa daudzos gados nebūs izdeldējama. Toties apspiestās tautas ir atguvušas ticību pašas saviem spēkiem un savai neatsaucamai uzvarai pār vistumšāko varu, kāda jebkad Eiropu turējusi savā pakrēsli. Terrors, solījumi un dzīves līmeņa skopa paaugstināšana nevar aizstāt brīvības slāpes, kuŗas Austrumeiropas tautās ir neveldzējami draudīgas. Latvija un Baltijas valstis ir bijušas un paliks būtiska Eiropas sastāvdaļa, tās garīgās Eiropas, kuŗa nav bojā gājusi karos un lidmašīnu uzlidojumos.

Protams, katras tautas brīvības centieniem palaikam jāiegūst atzīšana par jaunu. Arī mūsu brīvības centieni stāv šādas jaunas atzīšanas vārtu priekšā. Tikai iegaumēsim vienu: mazas tautas nevar dzīvot pēc lielo tautu parauga, bet tām pašām jāatrod savai vitālitātei un saviem spēkiem un skaitam atbilstošs dzīves veids. Ne Afrikas, ne Azijas tautas nav ieinteresētas Eiropas atdzimšanā un vēl mazāk Baltijas valstu neatkarībā, jo tālas lietas katram ir svešas un grūti apjaušamas. Eiropas, sevišķi Austrumeiropas, tautas un valstis var balstīties tikai uz sava spēka un Eiropas kontinenta, Eiropas gara atdzimšanas, kam vēl daudz skauģu un nelabvēļu kā vienā, tā otrā pusē Jaltas līguma svētītajam dzelzs aizkaram.

Tie ir daži, bet ne visi pieturas punkti, uz kuŗiem varam dibināt savas nākotnes ieceres. Tās īstenosies gan tikai tad, ja pratīsim atrast cits citu, kas esam apmaldījušies dažādu pasaules uzskatu un maldu reliģiju mežrkšlī. Latviešu tautas sasaukšanās nebūs viegla, tā katrā ziņā prasīs daudz lielāku piepūli un tālredzību nekā 1918. gadā. Mēs neesam zaudējuši visu, ko devis 1918. gada 18. novembris, bet mūsos pašos nav vairs tās ticības, kuŗa strāvoja Raiņa baskājiešu kaŗavīros. Ja arī ne viņā pusē, tad šajā pusē dzelzs aizkaram daudziem, ļoti daudziem labklājība kļuvusi par otru reliģiju, bet gara kūtrība par dzīves gudrību. Daudzi atkāpjas, tikai sastopoties ar garā drošsirdīgajiem.

Iegaumēsim Tacita vārdus: „Nekas nav apšaubāmāks par tiekšanos pēc varas, jo tā nedibinās uz saviem spēkiem." Varas vietā varētu likt arī brīvību. Kaut teorētiski visas Austrumeiropas un Pad. savienībā iekļautās tautas ir „nolemtas" asimilācijai, to kultūra un saimniecība jau tagad padota Kremļa birokratu uzraudzībai, reliģija aizliegta. Tomēr neviena vara šajā pasaulē nav bijusi un nekad nebūs tik varena, lai izdeldētu tautas un pārtaisītu zemi pēc savām savtīgajām iecerēm. Arī Latvijā, par spīti pārkrievināšanai un nepārtrauktam krievu masu ieplūdinājumam (pat Maskavas pazemes vilcienos esot uzraksti: „Rīgā vajadzīgi strādnieki, dzīvoklis garantēts"), latviešu jaunā paaudze nav zaudējusi savu nacionālo integritāti, nav lāvusi sevi samalt ne doktrīnu dzirnakmeņos, ne karjērisma netikumos. Jaunatnes sirds runā vienu, bet mēle ikdienas gaitās citu valodu. To var saukt par divkosību, par pielaikošanos vidi, par pretinieka maldināšanu, bet mēs nespējam jaunatnei dzimtenē ar savu pieredzi un padomiem palīdzēt.

Latvijas nākotni izšķirs jaunās latviešu mātes un jaunie latviešu vīri, piepildot otrā pasaules kaŗā iztukšoto zemi ar latviešu dvēselēm. Tā ir pati galvenā problēma, mūsu vienīgais reālais atbalsta punkts nevienādajā cīņā. Ideoloģijas nāk un paiet, draugi kļūst neuzticīgi, jo politika vispār neatzīst draudzības, tikai nepieciešamību. Krājot svešās zemēs mantu, kuŗu kodes un rūsa maitā, palaikam atcerēsimies, ka katrs mazturīgākais tautas brālis, iežņaugts kopsaimniecības važās dzimtenē, savā sirdī un garā ir bagātāks par mums, jo viņa soļi skaŗ zemi, kuŗā atdusas mūsu senči. Nākotne var izaugt tikai no pagātnes, katras nākotnes iedīgli ir dažkārt pirms simt gadiem jau iekaisīti pagātnes druvā, tie lēni uzdīgst, arī tad uzdīgst, ja mūsu acis tos nepamana.

Latviešu tautas brīvības problēmas ir svētas tikai pašiem latviešiem. Meklējot draugus un zīlējot ienaidniekus, iegaumēsim, ka pasaulē katram paša krekls ir tuvāks nekā kaimiņa kažoks. Izdabāšana iedomātiem draugiem un naida kurināšana pret iedomātiem ienaidniekiem ir neauglīga. Neviena tauta nav mērījama tikai ar draudzības vai ienaida mērkokiem. Viss ir atkarīgs no individiem, kuŗi šo tautu pārstāv. Mūsu pašu ziņā paliek sapulcināt un salasīt visus uzskatu un pārliecību sašķeltos tautiešus vienā kopībā, kaut mazā, bet cieši saliedētā kopībā. Tikai tad varēsim teikt: „Te ir mūsu spēks! Tas nav liels, bet mūsu vienotība ..to divkāršo!" Tad neviens nevarēs pārmest, ka tikojam pēc valsts un brīvības, dibinoties uz citu spēkiem. Pār visām lietām, nenobaidīsimies no Golgātas varenības, ja mums ir Dāvida gudrība.

ZIEDOJIET DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS PALĪDZĪBAS DARBAM!
Ziedojumi nododami visās DV nodaļās un DV apvienībās

ČIKAGAS PIECIŠU BRINIŠĶIGIE PIEDZĪVOJUMI (I):

Ceļa jūtis uz Austrāliju

ALBERTS LEGZDIŅŠ RAKSTĀ, KĀDĒĻ VIŅAM JĀATVAINOJAS DAŽIEM SIEVIEŠKĀRTAS ŠOFERIEM ● CIK SKAISTAS IR MŪSDIENU STJUARTESES? ● KĀDĒĻ SANFRANCISKO LATVIEŠI NAV POPULĀRI? ● KĀ PIECIŠI PIEDALĪJĀS LIELAJĀ VIETNAMAS MORATORIJA DEMONSTRĀCIJĀ UN KĀ VIŅUS PAR TO SODĪJA

Automašīnas jūdžu rādītāja pirksts lēkāja: 65—70—75—80... Pie stūres, noslēpumaini smaidīdama kā Mona Līza, sēdēja jaunā gleznotāja Lelde Ore. Aizmugures sēdeklī, košļājamo gumiju uz caurajām plombēm kozdams, sēdēju es pats un konstatēju, ka viss norit labākajā Piecīšu tradicijā.

Jau sešos no rīta biju ieradies savā darba vietā. Iepriekšējā nedēļā kādā pusdienu pārtraukumā pēc pāris „mārtiņiem" biju izprasījies savam tiešajam priekšniekam, lai mani izlaiž agrāk no darba. Priekšnieks tikai pamāja ar galvu, jo purināt bija grūti. Šo viņa vājuma brīdi es tad arī izmantoju ar latvisku apķērību, kuŗā mums neviena etniskā grupa nekā daudz vairāk nevar mācīt. Apkārt skatīdamies, saplēsu vairākus „nostāvējušos" ziņojumus, jo negribējās, lai manā četru nedēļu prombūtnē tos kāds atrastu: galdam jābūt tīram. Tā, savu kolēģu neslēpti skaudīgo skatienu pavadīts, steidzos laukā uz automašīnu novietni un, dungodams jaunāko Piecīšu šlāgeŗu popūriju, iedarbināju savu 1963. gada folksvāģi un brāvūrīgi izvijos starp lepni noparkotajiem strādnieku buikiem, linkolniem, kadiļakiem un sporta mašīnām. Uz galvenā ceļa mana mašīna sparīgi saslējās kā dāma pirms polonēzes un apstājās. Nervozi spiedu gāzes pedāli, bet motors tikai kautrīgi nokāsējās. Iestājās neveikls klusums. Aizmugurē atskanēja riepu kaucieni, bremzes un nešpetnas auto taures, kas tikai pasvītroja manu dziļo nicināšanu pret sevi un nejauko likteni.

Neatlika nekā cita, kā skriet atpakaļ uz darba vietu un kliegt: „Help!" Pēc 20 minūtēm mani ar visu folksvāģi iestūma tuvākajā benzīna stacijā, kur man uzbruka neredzēti laipns apkalpotājs. Vispirms viņš rūpīgi iepildīja degvielu, tad pārbaudīja eļļu un gaisa spiedienu riepās, nomazgāja logus sānos un aizmugurē, pasniedza man zaļās markas un spēļu kuponu, ar kuŗu man nebija ne mazākā cerība laimēt sporta automašīnu. Tikai tad, kad viņš grasījās pārbaudīt arī ūdeni radiātorā, kļuvu rupjš, jo folksvāģim radiātora nemaz nav. Par spīti tam visam, piebraucu savas mājas priekšā 25 minūtes pirms lidmašīnas atiešanas. Pakĝeru nedaudzās mantas — koferi, drēbju maisu, portfeli, ģitaru, puiku un sieviņu, kuŗa, sadzērusies nervu zāles, man sirsnīgi uzsmaidīja un mēģināja piedāvāt brokastis, tad bijām gatavi traka brauciena startam.

Man vēl tagad nav īsti skaidrs, kā tas izdevās, bet par to noteikti ir atbildīgi tie eņģeļu leģioni, kuŗi stāv klāt visiem sieviešķārtas šoferiem. Kaut kādi mēs izvijāmies cauri normālo braucēju rindām un 5 minūtes pirms lidmašīnas dāmies Sanfrancisko lidlaukā.

Viens no viņiem palika Austrālijā neredzēts: Čikagas Piecīši sastāvā, kādā pēdējo reizi viesojās Toronto — no kreisās Alberts Legzdiņš, Ilmārs Dzenis, Janīna Ankipāne, Uldis Ievāns un Uldis Streips. U. Ievāns bija kavēts doties turnejā uz Austrāliju, tādēļ viņa vietā lidmašīnā sēdās agrāko gadu ansambļa dalībnieks Jānis Rinkušs. Foto: J. Ligers

pacelšanās iebraucām Čikagas Ohēra (O'Hare) lidlaukā ar kūpošām riepām. Priekšā jau staigāja Jānītis (Rinkušs) un ātri nofotografēja pēdējo oficiālo ģimenes portretu. Pamāju atvadas trakajai braucējai, bet piemirsu iedot dzeramnaudu... Tad ātrā pusriksī sasniedzām lidmašīnas durvis pirms to noslēgšanas un kā pirmo ieraudzījām Ilmāru (Dzeni), kuŗš kautrīgi slēpa no mums savus pēdējos nenokošļātos nagus. Uz brīdi uzliesmoja maza nesaprašanās, jo visi trīs gribējām sēdēt ārējā sēdeklī, no kuŗa vislabāk var novērtēt gaŗāmejošās stjuarteses. Beidzot mums apnika visiem trim sēdēt vienam otra klēpī, un es apsēdos pie loga, kā tas vienīgajam precētajam Piecītim pienākas. Jānis ar Ilmāru vēl palika sēžam viens otra klēpī. Vēlāk, kad izrādījās, ka meitenēm nav nekā no agrāko laiku stjuartešu šarma un dabas dotajām dāvanām, Ilmārs ar Jāni izšķīrās un katrs apsēdās savā vietā. Virs Misisipi upes mums pasniedza asiņainu stēku. Klāt piedzērām „Asiņaino Mēriju". Drīz zem mums parādījās Grandkanjons, kuŗa klinšu aizās tuksnešķ saules riets uzveda traku gaismas spēli. Likās, ka dažādās gaisa straumes bija sākušas mūs krietni mētāt, un, kad gaŗām nāca pirmais pilots, Jānītis saņēma dūšu un vaicāja, kas tad pašreiz vada lidmašīnu. Pilots, it kā atcerēdamies, iesita sev pa pieri un aizsteidzās uz savu kabīni... Varbūt tā bija tikai sagadīšanās, bet šūpošanās aprima.

Pēc trim stundām bijām pāri milzīgajai kalnu grēdai un nosēdāmies Sanfrancisko lidlaukā. Ārā mazliet līņāja. Bija arī nelielā migla, kuŗai cauri drīz vien izlauzās vietējā latviešu mazā tēvzemes smaidīgais vaigs. Pēc dažām minūtēm pienāca arī lidmašīna no Sandiego ar Uldi Streipu un Janīnu Ankipāni. Uldis izrādījās nevaļīgs, jo viņam bija vēl jāsteidzas uz Austrālijas konsulātu pēc iebraukšanas vīzas. Mēs viņam to piedevām, jo — kā nekā — Uldis ir mūsu vienīgais „profesors". Kaut kādi saspiedāmies visi četri ar 10 saiņiem un instrumentu kastēm Griezes kreislerā un drīz vien apstājāmies Ziemeļkalifornijas draudzes nama priekšā.

Tas bija tas pats vecais nams, kuŗā uzstājāmies pirms 4 gadiem; tās pašas vecās koka izgrebtās durvis, bet blakus tie paši niknie kaimiņi, kuŗi vēl vienmēr nesaprot, ka „šitā" ir tikai piedziedājums latviešu dziesmā. Par amerikāņu aizkartajām jūtām liecināja daudzie uzraksti „For Sale", un Ilmārs domāja, ka šos īpašumus vajadzētu uzpirkt un par dārgu naudu pārdot latviešiem. Kaut kādi nespējām saprast, kādēļ gan vietējiem jāuztraucas par latviešu vārdu „šitā", ja ielās gandrīz uz katra stūŗa var nopirkt visneķitrākos žurnālus ar pliku sieviešu bildēm. Uldim, pa ielu ejot, kāds piedāvāja meskalīnu, bet Janīnai iespieda rokā Berklejas pagrīdes avīzīti, uz kuŗas aizmugures vāka daudzkrāsainā zīmējumā prezidents Niksons vārda tiešajā nozīmē izvaro orientālu jaunavu. Šai gadījumā ar to bija domāta Vietnama...

Tuvojās izrādes laiks, bet bija vēl daudz problēmu. Uldis vēl vienmēr sēdēja pie Austrālijas konsula, skaņu pastiprinātājam trūka dažu daļu, bet jaunās ģitaras stīgas slīdēja lejup kā nēģera roka pēc naža. Kad zālē sāka sasēsties pirmie klausītāji, steidzāmies uz labierīcībām, lai ar aukstu ūdeni noskūtos. Tur sastapām rakstnieku Jāni Klidzēju. Sirsnīgs rokas spiediens, un sajūsmināts es atcerējos, ka 1943. gadā, kad pirmo reizi lasīju Klidzēja darbu, nekad neiedomājos, ka satikšu viņu kādreiz Ziemeļkalifornijas draudzes namā. Goda vārds — ne!

Izrādi sākām precīzi — ar pustundas nokavēšanos. Režisors Laimonis Siliņš teica dažus vārdus, un tad jau mēs uzsoļojām uz skatuves, tērpušies kā godīgi hipiji. Publika mūs uzņēma ar skaļiem saucieniem un svilpieniem, kas liecināja, ka daži jau gatavojušies izrādei mājās. Cik nelatviska uzvešanās! Nav brīnums, ka uz tādiem sarīkojumiem neierodas Sanfrancisko latviešu sabiedrības krējums. Publikas sajūsma pārsviedās arī uz mums, un viss tālākais noritēja kā Jaungada ballē. Pat tad, kad uz 10 minūtēm apdzisa čaklā elektriķa Elstiņa gaismas, turpinājām „adlibēt", uz ko publika reaģēja ar vēl lielāku sajūsmu. Kā vēlāk dzirdēju, daudzi bija domājuši, ka tas darīts ar nolūku. Tāpat par slidošajām stīgām, kuŗas visu laiku mēģinājām noskaņot, kāds kungs pēc izrādes komentēja, ka to nevajadzētu pārspīlēt, ar divām vai trim reizēm būtu pieticis...

Izrādes otrā daļā izpelnījāmies skaļus aplausus pēc dziesmas „Sanfrancisko — Rīga". Kā nekā, šīs dziesmas autors ir pašu mājinieks Gunārs Grieze. Lūdzām viņu pieceltiės un paklanīties. Pēc 5 minūtēm lūdzām, lai kāds viņu taču atkal apsēdina, kas tikai ar lielām pūlēm izdevās, jo Gunārs ir 6 pēdas plats un tikpat gaŗš. Tad māca „Hei laili". Uz skatuves sabruka draugi un paziņas, bet ne vairs tie cerību pilnie meiteņu stāvi, kuŗi drūzmējās agrākajos gados, kad ar mums vēl braukāja Ģirts (Puriņš). Tie laiki ir pagājuši.

Vakariņās braucām uz Griezes mājām. Tā celta veclaicīgā spāņu stilā, ar lielām koka sijām zem augstajiem griestiem. Tādas mājas Čikagā neatrast. Zēl tikai, ka tai pretim, pa labi, pa kreisi un aizmugurē savas teltis jau uzcēluši melnie nomadi, un ir tiešām interesanti, cik ilgi Griezes „Alkazars" izturēs šo apņemšanos. Pēc sirsnīgām latviskām vakariņām ar atspirdzinājumiem sēdējām īsta kamīna priekšā un jāvāmies atmiņām. Runājām par Sanfrancisko latviešu problēmām. Par „sarkanajiem" dziesmu svētkiem Losandželosā. Par teātrinieku strīdiem. Kādēļ Anšlavs Eglītis necieš Ansi Tipānu. Kādēļ Tipāns necieš Eglīti. Kādēļ Anšlavs Eglītis cieš. Laimoni Siliņu, bet Siliņš necieš Vili Lapenieku. Kādēļ... Beigās jutāmies ar Gunāru Griezi kā divi vectēvi, kas uz mūrīša stāsta bērniem pasakas. Pārējo Piecīšu galviņas jau ritmiski šūpojās kā korķi sabangotā jūrā. Beigās to nespēja vairs noskatīties Elstiņa kundze, kuŗai ir patentētas tiesības uz Piecīšu apmetināšanu Sanfrancisko, tādēļ kā cāļu māte savāca savā paspārnē Janīnu, Ilmāru, Uldi un Jāniti.

Otrā rītā pēc brokastīm un ieņākumu saskaitīšanas uzsākām ceļu uz lidlauku. Rīts bija dzidrs, tālumā skaidri saredzami apkārtējie kalni, liča iztekas un bēdīgi slavenais Alkatraza cietums. Pēc dažām jūdžēm brauciens palēninājās, un drīz vien mēs bijām vislielākajā satiksmes sastrēgumā, kādu spēju atcerēties. Šķita, ka no visas Kalifornijas sabraukuši garmatainie, pinkainie, melnām lentēm apkārtie protestētāji pret Vietnamas karu. Pareizi! Šai dienā taču notika viņu lielais mītiņš! Viņi brauca dažādos satiksmes līdzekļos — gan kravas automobiļos, gan pikapos, gan vecās ambulancēs vai bēŗu ratos. Neizteiksmīgām sejām viņi, likās, sekoja kādam neredzamam Hamelnas žurku ķērājam. Kaut nu šis notikums tagad atkārtotos un viņi visi pazustu! Ar šādām domām kaudamies iebraucām lidlaukā 5 minūtes par vēlu. Nākošā lidmašīna atgāja pēc stundas. Labi tas nebija, bet citas izejas arī nebija. Tikai tagad apķēros, ka esmu atstājis savas drēbes pie Griezes. Izraisījās nervus kutinoša saruna ar gaisa satiksmes sabiedrības pārstāvjiem. Tie ieteica nodot piemirstās mantas Oklendas lidlaukā nākošajai lidmašīnai, kuŗa iet uz Losandželosu. Cik laipni un pretimnācīgi amerikāņi tomēr var būt! Pēc stundas jau bijām virs mākoņiem ceļā uz Losandželosu. Sūcām kokteiļus un gandrīz pazaudējām zobus, kad lidmašīnu sāka svaidīt spēcīgi vēja grūdieni. Dažās minūtes vēlāk patikamā baritonā pilots paskaidroja, ka gaidāmi viegli vēja grūdieni. Paldies, veco zēn!

Pēc 50 minūtēm nolaidāmies Losandželosā. Lidlaukā jau bija pretim sagaidītāji, un mēs traucāmies uz Monterejas vidusskolas zāli. Mums bija tiešām jāsteidzas, jo jau 8 vakarā jābūt starptautiskajā lidlaukā lidojumam uz Fidži.

Izrādes sākums bija paredzēts plkst. 4.30 pēcpusdienā, tātad — tiešām jāsarauj. Zālē tomēr radās mazas problēmas. Nekādi nevarēja iedarbināt vietējo skaņu sistēmu. Mums palīdzēja zāles uzrauga 14-gadīgais dēls. Kad arī viņam neveicās, palīgā nāca 9-gadīgais brālītis un ieslēdza visus mikrofonus.

Iesākām bez lielas sajūsmas. Zāle bija milzīga, ar augstu skatuvi. Skatītāji sēdēja, labi apgaismoti, un viņu vidū skaidri izcēlās atsevišķas vietējo skābās sejas. Tas nepalīdzēja, un gaisma zālē arī neviens nemācēja nogriezt. Kaut būtu bijis rokās kāds metamais vai vismaz „kaķene"! Tomēr redzējām arī pazīstamas sejas, kuŗas smaidīja. Tik traki nebija: smieties mācēja arī pēcpusdienas publika. Palaikam Ilmārs mums paziņoja, cik minūšu vēl atlicis līdz brīdim, kad nepieciešams pazust. Tā bija šausmīga sajūta. Izlaidām kādas 5 dziesmas un skečus, nedevām arī starpbrīdi. Bet publika mums to piedeva. Tā izrādījās labsirdīga un pacietīga kā visas latviešu publikas. Jācer, ka varēsim sniegt izlaisto 1970. gada dziesmu svētkos.

Un tad beidzot bija laiks „Hei laili" pantiņam. Tūlīt arī metām mantas somās un koferos. Pastarpām draugi un paziņas mēģināja paveikt savus rokas spiedienus. Vanagu vanags — Augusts Vanags, dzejnieks Olafs Stumbrs, mana krustmeita, režisors Tipāns. Likās, viņu bija atvilinājis „Laikā" ievietotais ziņojums, ka izrādes nagla būs satira par viņa šai vasarai iestudēto lugu „Bacilis vai niķis?" Tas nu gan nebija tiesa, bet „Laikam" viss kas ir iespējams. Tad pienāca nākošā gada dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis H. Brauķis, un mēs runājām par mūsu uzstāšanos šajos svētkos. Redzēsim: ja mums dos brīvbiļetes, tad brauksim. Naktsmājas jau man piedāvāja šarmantā aktrise

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

67. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 13. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vimčols, 528 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstījušos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un no katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Atzinība Latvijai Amerikā

Mūsu redakcija nule saņēmusi sekojošo 2. decembrī datēto rakstu:

Augsti godājamam „Latvijas Amerikā" redaktoram Alfrēdam Vinčela kungam.

Apspiesto tautu draugu komiteja Čikagā pateicībā un atzinībā par Jūsu darbu pretkomūnisma laukā laipni lūdz Jūs pieņemt Apspiesto tautu piemiņas medaļu.

Apspiesto tautu draugu komitejas vārdā līdz ar šo izsaku Jums sirsnīgu pateicību par Jūsu vadītā laikraksta pretkomūnistisko nostāju un komitejas darba sekmēšanu, kā arī par Jūsu darbu un pūlēm, lai rāditu pasaulei komūnisma īsto seju un paustu apspiesto tautu brīvības centienus.

Jūs cienot,

Viktors Vīksniņš,
Apspiesto tautu komitejas Čikagā priekšsēdis

Mūsu laikraksta atbildīgais redaktors ar pateicību pieņem medaļu un izteikto atzinību kā redakcijai un visiem līdzstrādniekiem, ne tikai viņam izteiktu, jo laikraksta veido un tā nostāju izteic visu kopīgs darbs.

ARNOLDS RASA

Un tad nāca vakars

NOVELE — DRAMA 1 CĒLIENĀ AR EPILOGU

(Nobeigums)

„Jā," Kauls sāka meklēties pa kabatām. „Man bija. Šodien nopirku par divi bakiem. Bet... kur esmu tās ielicis? Kabatu tik daudz, ka nezin, kuŗā...

Kauls runādams bija piecēlies un turpināja meklēties pa kabatām. Piepeši viņš pacēla skatienu pret plašo telpu un, ieraudzījis melnos, klusi teica:

„Alvīn, tu redzi tos krāsainos tur? Tie divi visu laiku glūn šurp. Man viņu sejas nepatīk."

Viņiem runājot, telpas vidū ienāca kāds hipiju pāris, gaŗiem matiem, nekārtīgi ģērbti, apstājās un apkampušies ilgi skūpstījās, tad atkal aizgāja.

„Tu redzi, kā mūsdienās mīlējas?" Kauls piezīmēja.

„Bailīgs progress. Ja tā tas turpināsies uz priekšu, tad morālā dzīvē drīz sabruks pavisam. Es nezinu, pie kā tas viss novedīs?" Alvīne jautāja.

„Man šķiet, kad garīgā krize būs vislielākā, tad nāks padziļināta vajadzība pēc atdzimšanas. Bez tās nekāda nostabilizēta dzīve nav iespējama, jo tikai tad, kad katrs individs atsevišķi būs atdzimis, citiem vārdiem, kad tas būs garīgi pārtapis un pārbaudīts, ka uz viņu var paļauties, tad arī visa sabiedrība būs atdzimusi. Nekāds brīnums ārpus cilvēka, ārpus tevis un manis un citiem nevar notikt, tam jānotiek mūsos ikvienā atsevišķi..." Kauls aizrautīgi skaidroja.

„Bet kā tas var notikt?" Alvīne interesējās. „Ar kādu spēku, ar kādu varu?"

„Atbilde ir īsa: ar Kristus Garu. Ja šis Gars nevaldīs uz šīs planētas, ja tas nesavaldīs izlaidīgos un patvaļīgos elementus, tad mēs piedzīvosim to, kas vēl nekad uz mūsu zemes lodes nav noticis. Bet izredzēto dēļ šīs dienas tiks saīsinātas. Tā teikts Rakstos," Kauls norādīja.

„Bet, kā redzams, atdzimšana tik plašā mērā nenotiek. Tas, laikam, ir ļoti grūts uzdevums," Alvīne runāja.

„Tas ir Dieva darbs, ne cilvēku nopelns. Man nāk prātā amerikāņu misionāra Viljama R. Leroija vārdi, ka atdzimšana vispirms esot vajadzīga pie baznīcas kalpiem resp. pie mācītājiem. Neatdzimis gans lai negaidot brīnumus savā draudzē, jo tāds nevarot aizraut un atmodināt draudzes locekļus, nespējot aizdedzināt viņu sirdis. Bez tā nekas nevarot notikt."

„Tās tiešām ir smagas problēmas," Alvīne nopūtās.

„Smagas, kamēr cilvēki paši grib tās atrisināt. Ja viņi pakļausies Dieva vadībai, viss būs labākā kārtībā. Tur ir tas noslēpums. Visa nelaime ir tā, ka cilvēkos nav ticības savam Glābējam," Kauls nobeidza.

„Paldies, Andi, par taviem nopietnajiem vārdiem. Bet nu man jāiet. Es nezinu, kad atkal tiksimies. Kā redzu, tu savu biļeti laikam, neesi atradis. Vai atradi?" Alvīne jautāja, viegli pieskardamās ar roku Kaula elkonim.

„Nē, neatradu. Kur gan esmu iebāzis?" Kauls sāka atkal rakāties pa kabatām.

„Labi, ka es apvaicājos. Citādi tu paliktu kājniekos. Še ņem, tas tev biļetēm!" Alvīne iespieda Kaulam saujā naudas zīmes.

„Nē, es neņemšu!" Kauls kratījās vaļā.

Bet Alvīne žigli iebāza naudu viņa ārējā krūšu kabatā un, ātri paspiedusi roku, teica:

„Dzīvo vesels! Sveiki!" Viņa steidzās prom.

„Paldies. Sveiki!" Kauls sauca pakaļ un pamāja ar roku.

Palicis viens, viņš izņēma naudas zīmes no kabatas un skaitīja: — Trīs baki. Tur jau veselām četrām dienām iztika. — Un, iebāzis naudu atpakaļ tanī pašā ārkabatā, viņš apmierināts smaidīja.

Dažās sekundēs uzgaidāmā telpa atkal bija tukša. Šur tur kavējās kāds vēlīns pasažieris, bet Kaulam likās savādi, ka tie paši divi melnie vēl bija turpat.

Pirms Kauls paspēja atjēgties, abi melnie un viens baltais, kas pirmīt sēdēja tālāk, piestājās cieši viņam sānos, it kā ielenkdami Kaulu.

„Your change!" viens no melnajiem strupi noprasīja.

„Change?" Kauls izbrīnījies skatījās.

„Sure."

„Your money," otrs piebilda, un tanī pašā brīdī baltais, kas stāvēja drusku iesāņus, vērodams plašo telpu, īsi pamāja ar galvu un piemiedza vienu aci. Tūlīt gaisā pazibēja melnā dūre, un Kaula žokļa kauls nejauki nočirkstēja. Viņa acis aptumšojās. Viņš pakrita uz sola.

Zibenīgā ātrumā otrs melnais izrāva no ārējās krūšu kabatas naudas zīmes, un viss triumvirāts ātri pazuda ielas virzienā.

Neviens neko nebija pamanījis.

Dažas minūtes vēlāk slidošās kāpnes no pazemes uznesa augšā telpu aptīrītāju — druknu vīru, zilās džīna biksēs, sarkanrūtainu kreklu mugurā. Viņam rokā bija vairāk nekā jardu plata slota, ko viņš lēni bīdīja pa gludo keramikas grīdu, saslaucīdams nomestos cigarešu galus un citus atkritumus. Nonācis pret Kaula solu, aptīrītājs apstājās un mirkli raudzījās salimušajā stāvā uz sola.

„Hey, you guy! Get up, here is no sleeping room!"

Atbildes nesagaidījis, viņš pieliecās tuvāk Kaula sejai. Pa tā atvērto muti izplūda neskaidra elpošana, it kā apspiesta šņākšana. Gaŗām gāja kāds vēlīns braucējs, kas jautājot paskatījās uz vīru.

„Is he drunk?"

„I think so," telpu aptīrītājs noteica un pieliecās vēl tuvāk Kaula sejai, paostīdams tā dvašu. „Sure."

Viņš ātri atrāvās atpakaļ un aizgāja pie biļešu pārdevēja stikla būdā, lai piezvanītu policijai.

Pēc dažām minūtēm ārā atskanēja auto sirēnas, ieradās policijas patruļas rati, un policists ar telpu aptīrītāja piepalīdzi iedabūja Kaulu mašīnas aizmugures nodalījumā. Motors ierūcās, un auto ātri pazuda.

Krēslot sākušajā ielā iedegās viena spuldze pēc otras. Pēc dažām sekundēm visa iela mirdzēja, it kā spožu ugunīgu kreļļu apjozta.

Un tad nāca vakars.

EPILOGS

Otrā dienā vietējā laikrakstā notikumu chronikā vakara izdevumā parādījās īsa ziņa:

„Vakar vakarā Bathursta ielas pazemes stacijā uz sola atrasts kāds iereibis vīrietis, kas nogādāts policijas iecirknī dzēruma izgulēšanai. Šorīt viņš atrasts miris. Viņa personība vēl nav identificēta, bet līka sekcijā noskaidrots, ka nāves cēlonis — alkohola lietošana pēc antibiotisku tablešu ieņemšanas."

Nora Valtere

Pilsētas bērna pasaule

DZIDRA ZEBERIŅA „KAD ES MAZA BIJU", IZDEVIS GRĀMATU DRAUGS 1969. GADĀ

Jaunā Dzidras Zeberiņas grāmata par savu bērnību ir vērā ņemams notikums šīs nozares rakstniecībā. Latviešu literātūrā bērnības tēlojumus kā īpašu literātūras veidu nodibināja Doku Atis, tam piegriezušies vairāki mūsu rakstnieki, bet īsti „klasiskā", literāri augstvērtīgā līmenī to pacēluši Jānis Jaunsudrabiņš un Anna Brigadere. Pēc tam ilgu laiku šis žanrs bija tikpat kā apklusis. Tikai 1956. gadā iznāca Jāņa Klīdzēja ļoti jaukais bērnu dienu romāns „Cilvēka bērns", bet tad atkal iestājās klusums.

Nu Dzidra Zeberiņa, uzrādīdama neapšaubāmu talantu šajā nozarē, ir spērusi jaunu, drošu soli uz priekšu.

Tomēr — pirms sāku apkatīt šīs grāmatas nozīmību un saturu — daži vārdi jāsaka par autores valodu resp. stilu.

Ja Dzidra Zeberiņa šajā grāmatā lieto dažus tagad „neliterārus" vārdus, piemēram, knapi, dikti, lūrēt, šķēres..., tad to var attaisnot, ņemot, ka autore tos lietojusi ar apzinātu nolūku piešķirt tēlojumam savu bērnudienu koloritu: acīm redzot, šie vārdi sarunvalodā bija parasti gan autores mājā, gan abiedrībā.

Vairāk traucē kāds cits vērojums: itin pabieži kaut kā samākslota vārdu seka dažos teikumos. Tā cita vidū it sevišķi verbs visādās tā formās palaikam atbīdīts teikuma beigās, kas skan kaut kā neveikli, nelatviski. Pāris parauga: „Tāda kā jaunkundzes balss būtu"; „Kālab viņas tik bargas izskatās?"; „Pucs grib vasaru Daudās pavadīt" u. t. t. Pat grāmatas nosaukums „Kad es maza biju" — pēc manas valodiskās izjūtas — skanētu dabiskāk — „Kad es biju maza". Ne gluži skaidra autorei arī „jeb" un „vai" lietojuma atšķirība.

Šķiet, dažreiz būtu bijis arī lietderīgāk atdalīt atsevišķus teikumus ar punktu vai citu attiecīgi piemērotu pieturzīmi, nevis virknēt tos vienu aiz otra, starpā liekot tikai kommatus. Piemēram: „Rēķināšanas skolotāja — to laimi — slima, kaut viņa ilgi slimotu, mums ļauj zīmēt vai pirmdienai stundas sagatavot." Atdalot patstāvīgos teikumus pilnīgāk, šādi teikumi būtu vieglāk pārskatāmi un uztverami, it sevišķi jau nu jaunākās paaudzes lasītājiem.

Citādi Zeberiņas stāstījums raits, dzīvs, koncentrēts.

Katrā ziņā jāatzīst, ka Zeberiņa ar šo savu bērnības atmiņu grāmatu tomēr ienesusi tieši šajā literātūras laukā daudz jauna, nebijuša. Viņa ir pirmā, kas attēlo bērna dzīvi Latvijas brīvvalsts laikā; viņa pirmā attēlo pilsētas bērnu; viņa pirmā attēlo bērnu, kas aug ļoti turīgos apstākļos. Tie visi ir gluži jauni aspekti pretstatā mūsu līdzšinējiem bērnības tēlojumiem latviešu literātūrā, kas bez izņēmuma attiecas uz lauku bērniem, pie tam tādiem, kas auguši vairāk vai mazāk trūcīgos apstākļos. Tās ir it kā divas gluži atšķirīgas pasaules. Un tomēr Dzidras Zeberiņas grāmata nav mūsu bērnudienu literātūrā „nokritusi kā no zila gaisa". Tajā jūtam organisku kontinuitāti, kas Zeberiņas bērnību saista ar agrākajiem laikiem, jūtam it kā visas latviešu tautas kāpienu no agrākā trūkuma un grūtībām uz pārticību un turību. No krustmātes stāstiem meitene uzzina, ka arī viņas vectēvs bijis vienkāršs, trūcīgs rentnieks laukos ar prāvu bērnu pulku un grūtu dzīvi. Bet visi bērni, būdami gaišām galvām, strādīgi, izturīgi un uzņēmīgi, arī ar speciāliem dotumiem un interesēm — ir strauji kāpuši uz augšu un vienas paaudzes laikā sasnieguši labklājības kalngalus neatkarīgajā Latvijas valstī.

„Kā tev trūkst?" ir jautājums, kas bieži jādzird meitenei, kad viņa ir neapmierināta, sapīkusi vai sabēdājusies.

Bērnudienu tēlojumos gaiši izceļas tā patiesība, ka bērnam — vienalga, kādos apstākļos tas aug — netrūkst ne savu īpašu prieku, ne bēdu. Bērna priekiem un bēdām pie tam reti ir sakars ar pieaugušo priekiem un bēdām, jo bērna pasaule ir pasaule par sevi. Bērnam ir arī sava īpatnēja loģika, savi interesanti vērojumi un vērtējumi, kas atšķiras no pieaugušo domāšanas veida.

Zeberiņa šo īpato bērna pasauli, bērna domāšanu, vērojumus, vērtējumus, kā arī dažādos jūtu pārdzīvojumus — priekus un bēdas — māk attēlot ar brīnišķīgu iejūtu un gaišu humoru. Pie tam, no bērna viedokļa izejot, viņa visu caur raksta ar neviltotu nopietnību, ar pārliecību, ka pieaugušie bieži nekā nesaprot (kas daudzreiz ir arī taisnība!).

Zeberiņas tēlojumos tomēr — manā uztverē — par mīnusu jāuzskata autores paņēmiens, ka mazās Dzidras piedzīvojumi un pārdzīvojumi tēloti, kad meitene ļoti dažādos vecumos: no ļoti agras bērnības atmiņu drumslām līdz pat jau vēlākiem skolas gadiem, kad meitene varētu būt vai nu tuvu, vai jau zemākajos padsmitnieces gados. Bērna pieaugšana nav rādīta pakāpeniskā laika secībā (kā, piemēram, Brigadere dara ar savu Anneli), bet dažādu vecumu atmiņas visā grāmatā un pat atsevišķos stāstos mainās un jaucas, vadoties no tematiskām asociācijām. Šis varētu būt iemesls, kāpēc meitene Dzidra kā literārs tēls ir neskaidrāka, mazāk uzskatāma nekā, piemēram, Jaunsudrabiņa Jancis vai Brigaderes Annele, vai arī Klīdzēja mazais Boņs. Literāri krāsaināk izceļas dažas citas grāmatas personas: gan meitenes tiešie tuvinieki, gan ļaudis, ar kuriem tai cita veida saskare. Ar jo lielu sirsnību un milestību attēlota krustmāte, kuŗa meitenei bijusi savā ziņā tuvāka nekā vecāki. Daudziem grāmatas raksturiem piešķirta laba deva silta un labsirdīga humora, piemēram, dažai no „jaunkundzēm", kalponei Valeriānai u. c.

Bērna izjūtu skālai raksturīga arī pieķeršanās dzīvniekiem. Mazajai meitenei mīļas ir jūras cūciņas, bet jo sevišķi suņi Bonza un Džipsis lauku īpašumā pie Siguldas. Aizgrābīga, dziļi un patiesi pārdzīvota un reizē — gan tikai no pieaugušo viedokļa — viegla humora apdvesta ir meitenes lūgšana Dievam pēc tam, kad skolotāja klasē pasaka, ka suņiem nav dvēseles.

Vispār, Zeberiņas grāmatā daudz humorīgu notikumu, piedzīvojumu, arī pašu bērnu palaidnīgu izdarību, kuŗas tomēr nav launi domātas.

Grāmatai cauri strāvo gaiša un silta pieķeršanās dzīvei un liela mīlestība pret savu skaisto dzimteni tās augšupejā. Nekur tas nav teikts klaji un tiešī, bet izjūtams gan tēlojumā par skaisto Siguldas Īpašumu, par Jāņu svinēšanu, par Ķemeŗu peldvietu, kur purvainā un brikšņainā vietā kā brīnums izaug grezna viesnīca, par pastaigu Rīgas ielās 18. novembrī..

Grāmatai vijas cauri arī kāda skaista ideja: neviltotības un dabiskuma alkas. Kad meitene vēro pārspīlētās, samākslotās, iedomīgās un liekulīgās dāmas, kuŗas apgrozās viņas vecāku mājā gan dāmu kafijās, gan ballēs, viņa spriež: Kālab dažas sievietes ir tikai sievietes vien, bet citas, kā raganu noburtas, pārvēršas par dāmām? Vai kāds arī mani noburs un piespiedīs būt dāmai? — Nekad, nekad, nekad!

Jaunā māksliniece Zīle Zichmane Toronto Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotajā Ziemsvētku tirdziņā bija izstādījusi savas grafikas. Viņa beigusi Ontario mākslas kolledžu Toronto un Gvelfas universitātes mākslas fakultāti. Foto: J. Liģers

G. Lapensons simfoniskā orķestŗa koncertmeistars

Amerikāņu laikrakstā „The Arizona Republic" mākslas daļā nesen bija sniegta visai plaša intervija ar Phoenix Simphony koncertmeistaru Georgu Lapensonu sakarā ar Fēniksā notikušo sezonas atklāšanas koncertu. Rakstu ilustrēja arī G. Lapensona fotoattēls, kuŗā viņš redzams spēlējam ap 300 gadu vecu vijoli.

Intervijā minēts, ka 49 gadus vecais Georgs Lapensons runā latviski, arī latgaļu dialektā, vāciski, krieviski un angliski, kā arī pietiekami pārvalda franču un spāņu valodu. Izrunā esot jūtama vācu akcenta pieskaņa, kas izskaidrojama ar mākslinieka uzturēšanos daudzās valstīs — Vācijā, Francijā, Šveicē, Anglijā un Balkānu zemēs, bet „it īpaši Latvijā".

Fēniksā, kā intervijā lasāms, dzīvo arī G. Lapensona ģimene — dzīvesbiedre Konsuela un divi dēli, 10 gadu vecais Hugo un 6-gadīgais Fricis, kuŗa ieradusies pirms divām nedēļām un atradusi priekšā jau lepni iekārtotu „mansionu" uz apmēram vienu akru lielas zemes platības. Intervijā arī teikts, ka G. Lapensons vaļas brīžos glezno portretus ģimenei un gatavo ģimenei ēdienus.

Georgs Lapensons 11 gadu bijis diriģents Montreālā, arī solists Kanadas radio, 1965. un 1966. gadā Metropolitan Opera National Company koncertmeistars, kā arī asistējošais mūzikas profesors Miami universitātē, bet pēdējās četras sezonas bijis Clebanoff Strings kocertmeistars.

Piezīmējams, ka Georgs Lapensons parakstījis līgumu ar Polydorfirmu par divu skaņu plašu albumu ieskaņošanu gadā. Viņa mūziku ieskaņojusi arī Summerlea firma Kanadā.

—sd—

Uz bieži dzirdēto, it kā nosodošo jautājumu: „Kas no tevis iznāks?" — autore poētiski iekrāsotajā tēlojumā dod īsu atbildi: „Cilvēks, lūk kas!"

Dzidras Zeberiņas grāmata patiks un daudz dos ne tikai lielākiem bērniem, bet arī pieaugušie to lasīs ar patiesu prieku. Grāmata ir liela, skaista formāta ar Vijas Lusebrinkas grafisko ietērpu un daudz ilustrācijām — īpatām, neparastām, smagnējām, bet par tām lai spriež speciālisti.

Austra Balode

MIRKĻI

Pa palsu miglu sapnis brien
un senus mirkļus kopā sien
no aizgājušām dienām.
Pa vienam
vaļā raisa tos,
un kvēlākos
met dvēseles dziļākos ielokos.
Un viņi gāil un mirgo tā,
ka gaisma visuspožāka
drīz atdzimst smaidošā
rītdienā.

Imants Sakse

Jauna Ziemsvētku skaņu plate

Kanadas DV izdevumā nupat tirgū parādījusies skaņu plate ar Ziemsvētku dziesmām, kuŗa ieskaņota komponista un diriģenta Arvīda Purva mūzikālajā vadībā, piedaloties Toronto Sv. Andreja ev.-lut. draudzes korim, Toronto bērnu korim, DV vīru korim Kanadā, stīgu orķestrim, ērģelniecei Anitai Rundānei un baritonam Pēterim Geistautam. Arvīda Purva vārds ir vienmēr garantējis nopietnu mūzikālo darbu, un arī šoreiz viņš šai skaņu platē atkārtoti pierādījis savu labi nostiprināto, izcilo reputāciju. Kopā ar savu kori un orķestri Purvs jau it kā nodibinājis mazu Toronto latviešu filharmoniju. Daudzu izcilu latviešu skaņdarbu pirmatskaņojumi dzimuši Sv. Andreja baznīcas telpās. Tāpat Sv. Andreja draudzes koŗa izpildījumā esam dzirdējuši pasaules klasiķu kapitāldarbus gan koncertos, gan arī skaņu platēs. Bet — Ziemsvētki vairs nav tālu, tādēļ jāpasteidzas paziņot, ka šī plate ir izdevusies mūzikāli iespaidīgi, gaumīgi un vispār jauki un pienācīgi mūs ievada svētku noskaņā.

Plati ievada un pabeidz baznīcu zvani, bet kā pirmā reprezentējas mūsu jaunā ērģeļu virtuoze Anita Rundāne ar J. Pachelbela ērģeļu prelūdiju par temu „No debesīm es atnesu". Seko jauktā koŗa dziedājums ar J. S. Bacha tā paša korāļa harmonizāciju, piešķirot Ziemsvētku himnā teksts runā par Dieva atklāsmi visā savā spēkā un mūzīgajā varenībā. Tomēr jāuzsver koŗa balsu lielā tīrība un majestātiskums dziedājuma beigu taktīs.

Plates otru pusi iesāk Toronto bērnu koris ar „Sniega pārslas, maigi krītot" (13. gadsimta poļu Ziemsvētku meldija, harmonizējis H. Villans) orķestŗa pavadījumā. Šis acumirklīgi improvizētais bērnu koris ar savām spirgtajām un dzidrajām balsīm dzied vienkāršī lieliski! Tas ir katram jādzird, vārdi te nepalīdz. Komponistam Purvam būtu vēlams šo kori piesaistīt savā filharmoniskajā pasākumā, ieskaņojot kādu skaņu plati ar šīm bērnu balsīm, kā arī izmantojot atsevišķos gadījumos koncertos. Atbilstošu un pieklājīgu mūzikālu interpretāciju „Ak tu priecīgā" korāli sniedz DV vīru koris Kanadā. Paskaidrojumos šis korālis atzīmēts kā nezināma italiešu autora meldija. Tas tā arī ir, papildinot tikai ar norādi, ka šī ir sicīliešu zvejnieku meldija un pirmo reizi reģistrēta „Merrick and Tattersall's Psalms" 1794. gadā. Mūzikāli veikli risinās „Reiz ganiem, lopus sargājot" (nezināma 16. gadsimta autora madrigāls) jauktā koŗa priekšnesumā. Bērnu koris dzied arī populāro „Jūs bērniņi, nāciet" Anitas Rundānes klavieŗu pavadījumā. Šis bērnu atskaņojums atkal jāatzīmē par lielisku, pie tam šoreiz ar mazu nebēdīguma, jautrības un — pat spītības pieskaņu, kā jau tas bērnībā kādreiz piederas. Vienkāršu un siltu dziedājumu sniedz baritons Pēteris Geistauts vācu Ziemsvētku meldijā „Ak eglīte" ar orķestŗa pavadījumu, bet slavas vainags Sv. Andreja draudzes korim un diriģentam, tāpat orķestrim un ērģelniecei, vieškāram par pēdējās dziesmas „Tik spoži Rīta zvaigzne mirdz" skaņām. Dziļā mūzikālā nopietnībā koris te parāda savu tehnisko briedumu un godam nostājas blakus līdzšinējiem profesionālajiem Kanadas koriem.

Plati teicami ieskaņojis Imants Ķipis, piemērotu apvāka zīmējumu darinājusi Zenta Rūda. Šai skaņu platei vajadzētu priecināt katru latviešu māju Ziemsvētku laikā, neaizmirstot to, ka Ziemsvētku dāvanu ne vien bērniem, bet arī vecākiem laudīm un vientuļiem dzīves grūtdieņiem. Dzejnieks Kārlis Students teica: „Lai zvaigznes mirdzums gaišs pār katru spīd!"

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Latviešu kalendārs 1970", apgāda Imanta izdevums kabatas formātā ar svarīgākajām adresēm, dažādiem datiem un piezīmju lapām, 80 lpp.

„Mazputniņš" Nr. 132, mēneša raksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, decembŗa burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums atb. redaktors Dr. L. Streips, 36 lpp.

„Hermanis Kreicers „Nu ardievu, Vidzemīte", kaŗa stāsti 1914. — 1920., Jāzepa Grosvalda apvāka zīmējums, apgāda Tilts izdevums 1969. gadā, 318 lpp.

„Kaŗa Invalīds" Nr. 14, Latviešu kaŗa invalīdu apvienības gadskārtējs izdevums, galv. redaktors Vilis Pomelnieks, 176 lpp.

KULTŪRAS CHRONIKA

Sidnejas latviešu biedrības jauktais koris, kuŗa priekšniece ir Velta Liepiņa, bet diriģents V. Rullis, 8. novembrī ar koncertu un koŗa draugu — cienītāju vakariņām pēc tā turpat Latviešu namā atskatijās uz 20 gadu pastāvēšanu.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(46. turpinājums)

„Mīļais, viņš nekā nevar sagādāt. Mēs esam sveši cilvēki, pavisam sveši. Saderināšanās un vīna glāžu saskandināšana nav neatsaucams notikums. Biju un paliku tev uzticīga. Viņš pat nemēģināja man tuvoties, jo no manām lūpām nolasīja, ka pirms kāzām nekļūšu viņa sieva. Šim cilvēkam nav nekādu jūtu, tikai aplēsumi un ieceres labākai karjērai. Redzēdams, ka es pagriežu viņam muguru, viņš mazliet sašutīs, kādu vakaru apskurbināsies ar alkoholu un, paģiras izgulējis, būs jau mani aizmirsis. Viņš nebija mans, bet manas mātes un tēva izraudzītais. Minēju vecvecmāmiņu... Māte man reiz rādīja viņas ģīmetni, kāda mākslinieka zīmējumu. Mums, abām mūsu ģints sievietēm, ir vienādi vaibsti, vienādi kupli mati, vienādas lūpas un deguns, liekas — arī vienādi likteņi. Viņa dzimusi tajā pašā mēnesī, kad es, tikai dažas dienas agrāk. Līdz šim es neapzinājos savu vietu pasaulē, bet cilvēkam arvien paiet zināms laiks, kamēr atrod savu īsto aicinājumu. Tagad esmu to atradusi. Šī vieta ir pie tevis un nekur citur!"

Viņas slaidie pirksti atkal izslīdēja cauri Česlava matiem.

„Tu labais tu, tu tālais tu,
Tu pulgotais un liegtais,
Es šodien tevi atradu —
Mans mūžam neaizsniegtais..."

Česlavs glāstīja Vandas plecus, juta viņas ķermeņa siltumu, tā alkaino aicinājumu. Likās, ka sāksies pali, kuŗiem vairs nebūs robežu. Mīlestība ir kā atvara vērpete, kuŗā ierauj pret paša prātu un gribu.

„Tu labā, tu tuvā tu..." Česlavs parafrazēja Vandas teicienu. „Mūs abus dedzina atkalredzēšanās liesma, bet iekām kļūstam tās upuŗi, izrunāsim visu līdz galam. Mantas un varas cilvēki nepazīst žēlastības. Mums jāsapošas uz visnegaidītākiem pārsteigumiem. Mūsu attieksmēm jākļūst tādām, lai nekādi spēki tās vairs nevarētu grozīt. Mums nekavējoties jāreģistrējas. Vai tu piekrīti? Nevienam nav tas jāzina, ne taviem vecākiem, ne draudzenēm. Vienīgi vecmāmiņa un kāda no tavām visuzticamākajām paziņām lai kļūst par mūsu laulību lieciniecēm. Kamēr tas nebūt noticis, mums arvien draudēs piespiedu izšķiršana. Tavs tēvs var griezties pie tiesas un azliegt mums tikties, jo tu esi taču sadernājusies..."

„Mīļais, es biju saderinājusies. Es biju... Bet tas notika laikā, kad tu biji izsludināts par kritušu. Tagad tu esi augšāmcēlies, un mūsu solījumi ir atkal dzīvi. Bet tavs ierosinājums ir vērā liekams. Zini, jau rīt pat mēs ievadīsim reģistrēšanās lietu. Manam tēvam un mātei nav nekā jāzina. Viņiem arī pagaidām nav ne jausmas, ka esi atgriezies. Kad vecmāmiņa man pavēstīja tavu ierašanos, neviena nebija mājās. Cits neatliek, ka jānostāda viņi neatsaucamu notikumu priekšā. Galu galā es esmu pilngadīga. Viņi var aizliegt man savu mantu, bet nevar aizliegt cilvēku, ko mīlu. Un savam saderinātajam es mūsu reģistrēšanās dienā uzrakstīšu vēstuli, ka esmu pārdomājusi viņa bildinājumu un atzinusi, ka mūsu kopdzīve nav iespējama, jo par mirušu izsludinātais ir atgriezies un esmu tagad viņa sieva, kā to biju solījusies. Un pēc tam, neatkarīgi no tā, mēs dosimies uz Čenstochovu izlūgties mūsu dzīvei Melnās madonnas svētību. Vismaz mana māte nevarēs apkraut savu meitu lāstiem, kuŗu svētījusi Čenstochovas madonna."

„Tā ir attapīga iedoma," piekrita Česlavs Dombrovskis. „Mēs saņemsim Čenstochovas madonnas svētību. Ticība poļu tautā ir dzīva, tauta tic Dievam, tic augšāmcelšanās brīnumam. Es zinu, ka otrā pusē cilvēki apbruņo savas sirdis, lai tajās neielauztos varmācība un mežonība. Tas garš stāsts, ko pieredzēju pagājušajā ziemā. Tā man bija otra augstskola. Lai saprastu to, kas tur notiek un kādēļ cilvēki gatavi upurēties un uzņemties visbīstamākos pienākumus, ir pašam jāredz. Līdzās visbargākai necilvēcībai asnus dzen jaunas cilvēcības dzieti. Tur ir vairāk ticīgo nekā mums varētu prātā nākt. Tikai viņu ticība ir klusa, sevī paslēpta. Tur nav farizeju un muitnieku, tikai iztvīkušas dvēseles, kas meklē citu patiesību, citu dzīves jēgu savai dzīvei, ko nedod kailās varas sātaniskā doktrīna. Par pārsteigumu man, es sadzirdēju pat pārliecinātu sociālistu vārdos ticību nemirstībai. Un citādi arī nevar būt, jo tas sakņojas cilvēka dabā, kuŗa ir desmitkārt gudrāka un stiprāka par visām mācībām un leģendām par paradīzi uz mūsu planētas..."

Vanda klausījās Česlava vārdos, un viņai tagad atklājās, ka arī pati, gluži intuitīvi, bija par to domājusi, īpaši pēc izdaudzinātu profesoru lekcijām par cilvēka nervu sistēmu un smadzeņu darbību. Medicīna izskaidroja tikai dažas sīkdaļas no lielā nezināmā, kas ir cilvēks un viņa dvēseles tieksmes.

„Esmu ar tevi vienis prātis. Kopš tevis nebija, man vajadzēja domāt par daudzām lietām, kuŗas likās mazsvarīgas. Un jo vairāk es iedziļinājos dzīvības noslēpumos, jo dzelmes izrādījās dziļākas. Pat vislabākie mikroskopi nepateica to, ko es vaicāju tiem. Katrs instruments ir tikai tik gudrs, cik attapīgs vai tālredzīgs bijis tā konstruētājs. Es zinu tagad, ka neredzamā un tikai noģiedamā pasaule ir lielāka par to, ko vāram izpētīt un aprakstīt. Es zinu arī, ka mana mīlestība ir lielāka nekā sākumā likās. Mīlestība ir kaut kas vairāk kā glāsti un skūpsti, kā tuvums, tai piemīt kāda pārlaicīga dvesma, ko neviens nevar izdibināt, tādēļ arī neviens nevar noteikt tās ceļus, kuŗi iet dažkārt likločiem."

Vanda piekļāvās Česlavam un klusēja. Viss svarīgākais bija izrunāts. Viņa bija atraisījusies no kāda sloga, kas nežēlīgi māca. Likās, ka nekad netiks no tā vaļā, bet pietika dažu vārdu, un dzīve bija ieguvusi senās gaišās krāsas. Laukā bija pavasaris. Sirdī bija pavasaris, dziedāja cīruļi.

„Mīļais, redzi," viņa rādīja Česlavam nokritušo tulpes ziedu. „Līdz šai dienai es biju tāds pusatvēries zieds, pilns dzīvības kaismas, bet tai pašā laikā pilna neziņas un šaubu. Tagad es esmu atvērusies, izplaukusi. Es esmu kļuvusi sieviete. Līdz šim biju tikai kaprisa studente. Jā, kaprisa, maza un neatraisījusies. Tu palīdzēji man atplaukt, tevī bija iemiesojusies tā nezināmā vara, kuŗa liek cilvēkiem pārtapt, atrast sevi. Tu labais, tu tālais, tu tuvais..."

Vandas roka atkal skāra drauga matus, bet viņas acīs bija liela skaidrība un miers. Viņa bija atradusi sevi...

Česlavs noliecās pār viņu. Vanda aizvēra acis un nogrima ilga skūpsta aizmirstībā. Cik ilga bija šī aizmirstība, viņi nezināja. Atģidās tikai tad, kad pie durvīm klauvēja vecmāmiņa un aicināja maltītē. Vanda atraisījās no skāvām, sapurināja matus un starodama devās prtī grāfienei Teodozijai. Sirmā sieviete stāvēja durvīs un nesaprata īsti, kas notiek.

„Vecmāmiņ, mēs laulājamies, visā drīzumā, tik drīz, cik vien var nokārtot visas formālitātes!" Vanda līksmi vēstīja.

(Turpinājums sekos)

Kanadas DV Ziemsvētku tirdziņā

Kanadas DV tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš DV namā Toronto 6. un 7. decembrī arī šogad bija ļoti labi apmeklēts. Pēc rīkotāju atzinuma, apmeklētāju kopskaits bijis pat lielāks nekā iepriekšējos gados. Abās dienās ļaudis nāca un gāja, un nebija brīža, kad apmeklētāju vilnis saplaktu. Toronto nodaļas vanadzēm ar savu priekšnieci Rasmu Zamlovsku bija pilnas rokas darba, lai tirdziņā viss pareizi „grieztos", gluži kā lielais bazāra laimes rats, pie kuŗa apmeklētāji brīžiem virknējās garā rindā, lai izmēģinātu laimi loterijā un laimētu kādu no vērtīgajām mantām, kuŗas bija sarindotas turpat uz skatuves visu acu priekšā. Še bieži redzēja enerģisko Kanadas vanadžu priekšnieci M. Jonāni, kopā ar bazāra darbiniekiem A. Beizaku un Ainu Selgu vadām un kārtojam izlozes darbu, lai laimes rats nekad neapstātos.

Bazārs deva ap 1600 dol. ienākumu, no kuŗa, pēc tirdziņa atbildīgā pārzinātāja A. Šterna vērtējuma, pēc tiešo izdevumu atskaitīšanas DV organizācijas mērķu sekmēšanai paliks ap 1300 dol. Labs apgrozījums, ap 1700 dol., bija arī DV grāmatnīcas galdiem, kuŗos netrūka visdažādāko Ziemsvētku dāvanām piemērotu mantu, arī visjaunākās Kanadas DV izdotās skaņu plates — kaŗavīru dziesmu 4. kopojums, Ziemsvētku un speciāla plate bērniem.Vanadžu sagatavoto cepumu un kafijas galda kasē „iebira" ap 600 dol. Sevišķi lielu piekrišanu izpelnījās vanadžu ceptās piparkūkas pēc Gaidas Āpšes receptes: „Mūsu meistare," ar lepnumu piebilda palīdzes. Gandrīz vai ikviens tirdziņa apmeklētājs, sevišķi namamātes, iegādājās šos iecienītos Ziemsvētku cepumus, kuŗus mājās pārnest gan izdevās tikai retajam, jo—kad nogaršoja vienu piparkūku, gribējās otru, tad vēl vienu, kamēr maisiņš bija tukšs... „Viss tikai jums, arī Jautrais ods," rīcības komiteja jau iepriekš bija vēlīgi solījusi apmeklētājiem. Tie arī nebija pievilti: „Piparkūkas, pīrādziņi, tortes, zirņi ar speķīti," vēstīja uzraksti pie virtuves, kamēr daudzas virēja Veras Bebres vadībā rūpējās par siltām pusdienām.

Tirdziņā šogad par labiem apgrozījumiem varēja priecāties arī dažādo stendu nomātāji. Tā, piemēram, zeltkalis A. Gugāns par pārdotajām rotas lietām un citiem priekšmetiem nodeva tirdziņa rīkotājiem 120 dol. no sava ietirgojuma. No stendu nomātājiem rīcības komiteja kopā ieņēma ap 320 dol. Gleznas bija izstādījuši Alfreds Brūveris, Mirjama Bērziņa, Elmars Dambergs un L. Kēlere no Vinipegas, no kuŗām apmeklētāji iegādājās 2 E. Damberga un 3 L. Kēleres darbus.

Bagātīgu kosmētisko līdzekļu galdu bija iekārtojusi „Regina de France" — „Studio girl" ražojumu pārstāve Toronto Marija Pavlova, kuŗa kosmētikas nozarē darbojās jau daudz gadu. Viņas stendā bez daudz cita bija arī „Rozes lietū", „Ielejas lilijas" — nosaukumi, kuŗi derētu pat sentimentālo dzejnieku un komponistu gara ierosmei!

Tirdziņā vēl reprezentējās zeltkale A. Ķivleniece ar sava uzņēmuma „Kalupe" glītajām rotām un citiem izstrādājumiem, bet Herta Jaunzeme bija izstādījusi savas keramikas studijas ražojumus. Studiju, kā paskaidroja tās vadītāja, pašreiz apmeklē 50 audzēkņu. E. Jaunzeme apmeklējusi mākslas koledžu un mācījusies gleznošanu pie Valijas Mērnieces. Viņas apgleznotā keramika baltajā mālā mirdz siltos krāsu toņos, viņas veidotās vāzes dod dzidru skaņu. Tirdziņa apmeklētāji ilgi uzkavējās pie Ievas Eņģeles un Mildas Bolmanes glītajiem rokdarbiem. Tautiskas prievītes, jostas, grāmatu zīmes, bet arī miežu putraimus un garšīgo miežu karašu pie sava galda piedāvāja un deva nogaršot Katrīna Purva. Z. Laktīgala no Voterlū kopā ar H. Lapiņu bija iekārtojuši stendu ar saviem kokgriezumiem dzīvokļu sienu dekorēšanai, arī reliģiskus motīvus baznīcu izdaiļošanai.

Beidzot — kas gan būtu Ziemsvētku tirdziņš, ja to nesaldinātu S. Vasarājs ar savas bišu dravas medu, kas ražots viņa „Ērgļu ligzdā", iecienītajā izpriecu vietā arī slēpotājiem ziemā. Maisiņos viņš bija sapildījis, kā pats valsirdīgi atzinās, arī „bitēm nolaupītos" ziedu putekšņus, kuŗus, pa mērcētus medū, deva tirdziņa apmeklētājiem nogaršot kā vitamīniem bagātu līdzekli veselības stiprināšanai.

Taču stiprināties varēja arī DV klubā „Jautrais ods" nama augšstāvā, kur sāka dūkt jau ap pusdienas laiku.

—sd—

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

„Gaŗausi, nāc ārā no kāpostiem," mēģinājuma laikā, gatavojoties Hamiltonas latviešu skolas eglītes vakaram, saka zilais rūķis (Uldis Dāboliņš), saņemot baltā zaķa (Pētera Rozes) ausis. Pārējie tēlotāji, kā jau svētku ludziņā pienākas, būs rūķīši un lauminas. Skolas audzēkņi šo skolotājas L. Bražus sagatavoto uzvedumu sniegs 14. decembrī plkst. 4 pēcpusdienā savā eglītes sarīkojumā YMCAs telpās (79 James St. S.) Foto: J. Līgers

„Dziedu es dziesmu dzimtenei savai"...

DAINAS KOŖA 20 GADU DARBĪBAS ATCERES SARĪKOJUMS TORONTO

Dainas koris atkal dziedāja, bet tas ilgi nebija dziedājis tā, kā savā 20. gadasvētku koncertā 6. decembrī Parkdēlas vidusskolas auditorijā. Ap 600 apmeklētāju zālē un balkonā sajūsmināti aplaudēja ikvienai nodziedātajai dziesmai un ilgi sumināja diriģenti Almu Skudru-Kārkliņu, kad viņa, pēc koncerta saņēmusi rožu klēpjus, gandarīta pateicās publikai ar smaidu un gaisā pamestu skūpstu. Koris dziedāja, un ar katru nākošo dziesmu auga sajūsma un aplausu vilnis, klausītājiem paužot neviltotu prieku.

Koncertu koris iesāka ar savas pirmās diriģentes Ērikas Freimanes komponēto koŗa moto, kuŗa vārdus rakstījusi Ingrida Vīksna: „Dziedu, Dievs, Tavam godam un slavai, dziedu es dziesmu dzimtenei savai; dzimtene mana tālumā — dzirdi: dainojot dodu tev mūžu un sirdi." Kad ap 70 dziedātāju lielais koris izvērsās apgaismotajā skatuvē savos greznajos tautas tērpos, to pirms programmas sākuma apsveica koŗa „krustmāte" Biruta Senkēviča, atceroties priecīgās un skumjās dienas 20 gadu ritējumā, kuŗā zaudēti divi diriģenti un viens koŗa priekšnieks. Tad koŗa priekšā stājās tā mūža goda biedrs archibīskaps A. Lūsis, novēlot dziesmai nekad nepagurt.

Un dziesma nepagura. Četrpadsmit koŗa dziesmu mijās ar suminājumiem un ziediem, kuŗus palaikam skatuvē uznesa mazās tautu meitiņas — 8 gadus vecā Aija un viņas 11 gadu vecā māsa Silvija Auziņa, 9 gadus vecā Zaiga Pērkona un tikpat vecā Diana Lapiņa.

Atkal skanēja aplausi, dziesmu atkārtojumi un suminājumi ilggadējiem koristiem. 20 gadu dziedājušas Maiga Rubene, Biruta Siliņa, Imanta Spēlīte un Melita Lapiņa. 15 gadu — Velta Libere, Alberts Butāns un Auseklis Pērkons, bet 10 gadu — Edgars Skujevskis. Koristi, kuŗi nodziedājuši korī 15 gadu, saņēma Dainas zelta nozīmi, bet 20-gadniekiem, kuŗi to jau saņēmuši, pateicās ar grāmatām.

Pēc koncerta svinības turpinājās koristu un viņu viesu kopīgās vakariņās Latviešu namā, kur pulcējās ap 150 dalībnieku. Še uz tautiskas segas bija izstādīti Dainas koŗa apbalvojumi, kuŗus tas saņēmis līdzšinējos Kanadas un ASV latviešu dziesmu svētkos. Kanadas 3. dziesmu svētkos 1961. gada septembrī par centību saņemts rīcības komitejas goda raksts, kuŗu parakstījis toreizējais svētku komitejas priekšsēdis E. Krūka un sekretārs Ž. Šmits. Tai pašā reizē par etnografiski pareizākajiem tērpiem koris izpelnījies latviskus svečturus. ASV 3. dziesmu svētkos koris kā atzinību par saviem tērpiem savukārt saņēmis bronzas šķīvi, bet ASV 4. dziesmu svētkos pagājušajā gadā Klīvlendā — pūra lādi. Bez tam saņemtas vēl divas balvas Kanadas 4. dziesmu svētkos 1965. gadā Toronto — šķīvis un glezna.

Pie vakariņu galda, kur runātājus pieteica Elmārs Zūlis, koŗa priekšnieks Alfreds Purvs sniedza īsu atskatu uz 20 gadu dziesmotajām gaitām, pateicoties visiem Dainas labvēļiem, goda biedriem un diriģentiem, kuŗi gadu ritējumā vadījuši kori.

Tad piecēlās koŗa diriģente Alma Skudra-Kārkliņa, arī šai svinīgajā brīdī pēc oficiālajiem pateicības vārdiem atgādinot saviem koristiem darba dienu, jo mīlot viņus tāpat kā savu diriģentes darbu. „Slinkums padara cilvēku vecu, tādēļ pirmdien mēģinājums, kā parasti!" viņa paziņoja un apsolīja: „Es braukšu no Hamiltonas un darīšu visu mūsu koŗa labā, nāciet jūs no Toronto!" LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs, kuŗš arī pats divus gadus dziedājis Dainas korī, savā uzrunā izcēla skaisto iespēju dziedāt pašiem savā valodā. Koŗa „krustmāte" B. Senkēviča kā etnografe apliecināja Dainas koŗa pareizos tērpus, ar tiem izpelnoties atzinību visos latviešu dziesmu svētkos, kuŗos vien dainieši piedalījušies, pabeidzot savu vēlējumu korim ar Aspazijas vārdiem: „Dedzi un esi kvēla, stāvi un esi cēla!" Ar šiem novēlējuma vārdiem „krustmāte" pasniedza korim dāvanai V. Bērzkalna grāmatu „Latviešu dziesmu svētki trimdā", bet nākošo dienu saldināšanai — lielu saldumu kārbu. Iepriekšējais koŗa diriģents Jānis Pālens, atcerējies agrākos gadus Dainas dzīvē, savu suminājumu pabeidza ar dzejnieka Leonīda Breikša vārdiem: „Daudz vētru mums reiz pāris gājis..." Dzejniece Ingrida Vīksna un koŗa goda biedre vispārējā omulībā jautri atzinās: „Esmu vienīgā persona, kas valkā koŗa nozīmi un nevar noturēt meldiņu!" Viņa uzsvēra, ka koris atrodas labās rokās un jūt „īstu sievu spēku".

Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā un Sv. Andreja draudzes koŗa sveicienus teica diriģents Arvīds Purvs, pakavējoties pie Kanadas latviešu dziesmu svētku idejas ar Dainas kori centrā. Viņš secināja un atzina: ja nebūtu Dainas koŗa, nebūtu nākošajā gadā arī Kanadas latviešu dziesmu svētku. Arī Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka savā apsveikumā atzina, ka Dainas koris bijis pamats Kanadas latviešu dziesmu svētkiem, kuŗus DV organizācija pieticīgi apzīmēja par Kanadas latviešu „pirmajām dziesmu dienām". Ja šie svētki, pretēji dažiem iebildumiem, būtu toreiz pareizi apzīmēti, tad nākošajā vasarā notiktu jau 6. dziesmu svētki Kanadā! Uzrunas nobeigumā E. Krūka paziņoja, ka skaņu meistars I. Ķipis ieskaņojis lentē tikko izskanējušo Dainas koŗa 20 gadu jubilejas koncertu — Kanadas DV dāvanu gavilniekiem.

Diriģenta J. Bāruša vēlējums bija, lai, tāpat kā Dainas korī saradušās jaunas meitenes, tam turpmākajos gados pierastos klāt tikpat daudz zēnu. Pēc Toronto latviešu biedrības priekšnieka I. Alkšņa apsveikuma vīru ansambļa Kalvis mūzikālais vadītājs J. Dzeguze drošināja, ka korī „puikas nāks, kad pāries balss lūzums", un pasniedza sava ansambļa veltī — visu kalviešu parakstītu goda rakstu ar Ingridas Vīksnas veltījumu: „Skan dainotāju balsis pāri novadiem, plūst mīļā latvju dziesma pāri tiem, vēl augstāk dziesmai celties, balsīm nepagurt — jums lemts ar gaišu liesmu dziesmas garu kurt." No studentu biedrības Dziesmuvāra sveica E. Galdiņa.

Koŗa „vēsturniece" Emma Dzeguze paziņoja Ērikas Freimanes piemiņas fonda trešās balvas ieguvēju. Tā piešķirta jaunajai diriģentei Gunai Kalmītei Mineapolē, ASV, kuŗa vada sieviešu dubultkvartetu Līga. Kā pārsteigums nāca pie Dainas koŗa nodibinātā meiteņu ansambļa Dainuvīte pirmā debija, desmit dalībniecēm dzidri noskandinot vairākas tautas dziesmas. Dziesmu vilnim iešūpojoties, pie galda vairs nenocietās arī bijušais Dainas koŗa diriģents J. Pālens: samirkšķinājies ar koristiem, viņš pēkšņi uzlēca uz krēsla un nodiriģēja E. Melngaiļa „Senatni". Dziedātājiem sežot pie galda, dziesma izskanēja tādā saliedējumā un balsu saskaņā, ka labāku nebūtu panācis visizsvērtākais koristu sakārtojums uz skatuves publikas priekšā.

Pēdīgi vakara norises vadītājs E. Zūlis vēl nolasīja apsveikuma telegrammas, kuŗas bija sūtījuši Toronto latviešu katoļu vienības koŗa diriģents A. Gertmanis, diriģents Roberts Zuika no Kalamazū un Dziesmu Vairoga diriģents A. Kalnājs, arī no Kalamazū. K. Š.

ZIEMSVĒTKU TIRDZIŅŠ SV. KATRĪNĀS

DV Sv. Katrīnu nodaļas rīkotais Ziemsvētku tirdziņš izcēlās ne vien ar daudziem jaukiem latviskiem izstrādājumiem, bet arī priekšnesumiem, uzstājoties kokļu ansamblim un divām grupām ar tautas dejām, bet mazajiem apmeklētājiem nodaļas teātŗa ansamblis izrādīja H. Andersena pasaku „Laimīgā ģimene". Augšējā uzņēmumā pa kreisi Pēteris Timšāns un Gunars Šteinbergs gaidās uzmanīgi atritina izvilktās lozes, lai priecātos par laimestu vai samierinātos ar neveiksmi; pa labi — A. Kažoks ar savu meitu demonstrē G. Laurei un I. Andersonei (pa kreisi), kā kopjams skaistums. Apakšējos uzņēmumos ainas no tautas deju priekšnesumiem un pasakas izrādes. Foto: Dž. Ligurs

TORONTO ZIŅAS

● Kurzemes cietokšņa Ziemsvētku kauju 25 gadu atceres salidojums notiks 3. janvārī plkst. 7 vakarā Saulainē. Paredzēts svētbrīdis pie Kritušo kaŗavīru pieminekļa, pēc tam draudzības vakars Saulaines sabiedriskajās telpās.

● Austrumu draudzes dāmu komiteja kopā ar jau agrāk ziņotajiem 187 dol. Ziemsvētku palīdzībai pavisam nodevusi 325 dol.

● Latvijas valstssvētku akta laikā Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas jaunatnes programmas apakškomitejas „Nākotne 70" priekšsēdim Dr. V. Gulēnam bija iespēja sarunās ar Ontario provinces parlamenta un Toronto pilsētas valdes pārstāvjiem aizkart eventuāla atbalsta jautājumu arī latviešu jaunatnei, kādu jau saņēmušas dažu citu etnisku grupu jaunatnes organizācijas. Kā provinces parlamenta, tā pilsētas valdes pārstāvji solījuši meklēt iespējas, kā turpmāk varētu materiāli atbalstīt arī latviešu jaunatnes darbu un centienus.

● Baznīcas kalendārs 1970. gadam iznācis ar paplašinātu saturu, bet tā izsūtīšana no Vācijas aizkavējusies, tādēļ tas Toronto vēl nav iegādājams. Kalendāra pienākšanu tomēr gaida tuvākajā laikā. Tas būs pērkams latviešu ev.-lut. draudžu grāmatu galdos. Jaunā iespiedumā iznākusi arī Jaunā derība, kuŗa tāpat būs iegūstama tuvākajā laikā, arī archibīskapa Arnolda Lūša grāmata „Jēzus līdzības un mūsu laikmets".

● Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem Toronto gatavojas arī Skandinavijas latvieši, lidojumu 27. jūnijā no Stokholmas organizējot Latviešu nacionālajam fondam.. Pēc 3 nedēļu uzkavēšanās Ziemeļamerikā šie svētku dalībnieki 18. jūlijā caur Ņujorku atgriezīsies Stokholmā. No Anglijas galvaspilsētas uz dziesmu svētkiem izlidos divas Air Canada sabiedrības DC-8 tipa lidmašīnas ar 150 svētku dalībniekiem. Pirmā izlidos 25. jūnijā, bet otra 28. jūnijā, atgriežoties Londonā 8. un 21. jūlijā, šo lidojumu dalībniekiem Toronto vai citur, uzturoties 2 un 3 nedēļas. Lidojumus organizē LNPL kultūras nozare, kuŗu vada Marianna Zariņa, apgādājot arī dziesmu svētku ieejas kartes ar 20—25% maksas pazeminājumu.

● Toronto latviešu kreditsabiedrības bilance uz 1. novembri bija 2.348.684,87 dol. Oktobrī ienākumi bijuši 16.205,89 dol.,bet izdevumi 14.135,27 dol., dodot 2070,62 dol. mēneša peļņu. Biedru skaits uz 1. novembri bija 2330 pret 2256 tai pašā laikā pērngad. Oktobrī bija 459 naudas aizņēmēju, kuŗiem izsniegti personīgie aizdevumi pret galviniekiem, bet pret nekustamo īpašumu obligācijām naudu aizņēmušies 145. Dažādos kontos naudu noguldījuši 1889 biedri, no tiem 99 organizācijas. Pērngad tai pašā laikā bija 1716 naudas ieguldītāju, to skaits tātad, pieaudzis par 173. Aizņēmumu saņēmēju skaits pieaudzis tikai par 7 jauniem debitoriem.

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● DV nodaļas vanadžu kopas 29. un 30. novembrī Latviešu namā rīkotais Ziemsvētku tirdziņš deva gandarījumu kā rīkotājām par pieliktajām pūlēm, tā iepriecināja apmeklētājus ar plašo mantu izvēli. Protams, netrūka arī dažādu dzērienu un uzkodu, ko vanadzes pasniedza mājīgajā kafejnīcā. Apgrozījuma un apmeklētāju skaits par apm. 10% lielāks nekā iepriekšējā gadā (Cik tad īsti? — Red.). Tirdziņa norises laikā vanadžu kopas vadītājai V. Mālderei DV nodaļa pasniedza latvisku dāvanu un ziedus, pateicoties par līdz šim veikto darbu, jo viņa tagad darba apstākļu dēļ pārcēlusies uz dzīvi Toronto.Kanadas DV valdes atzinības rakstu savukārt pasniedza J. Gailim, kuŗu vanadzes no savas puses apveltīja ar dāvanu par nesavtīgo palīdzību viņu darbā. Tirdziņā arī šoreiz bija ieradies montrealiešu draugs — Kanadas DV valdes iekšējās informācijas nozares vadītājs R. Norītis no Toronto, ko izmantoja nodaļas vadība, lai ar viņu pārrunātu DV organizācijas darbu.

—ms

OTAVA

● Latvijas dibināšanas 51. gadadienā, 18. novembrī, pie pilsētas valdes nama Otavā visu dienu plīvoja Latvijas karogs, kuŗu mastā uzvilkt bija atļāvis pilsētas galva D. Rīds. Karogu uzvilka jau pirms saules lēkta, bet nolaida ap saules rietu. Par spīti agrajai rīta stundai un nemīlīgajam laikam — aukstajam vējam un lietum, karoga uzvilkšanā noskatīties bija ieradušies ap pārdesmit latviešu. Vakarā Sv. Pētera luterāņu baznīcā notika Miera draudzes organizētais valstssvētku dievkalpojums, pulcinot ap 80 baznīcēnu. Svētku runu teica māc. E. Lange. Pēc dievkalpojuma demonstrēja Latvijas dabas skatus diapozitīvos.

K. M.

VINIPEGA

● DV Manitobas nodaļa Lāčplēšu dienu atzīmēja ar novēlošanos 22. novembrī, jo 11. novembrī pilsētā bija rīkots Mārtiņvakars un Latvijas valstssvētku akts. Lāčplēšu atcere notika vakarēšanas veidā. To atklāja nodaļas valdes pr-dis V. Stenders, aicinot ar klusuma brīdi pieminēt kritušos un mirušos lāčplēšus, kā arī abos kaŗos cīņā par tēvzemi kritušos latviešu kaŗavīrus. Pēc kopīgi nodziedātās DV dziesmas viņš īsumā pakavējās pie Lāčplēšu dienas atzīmēšanas neatkarīgajā Latvijā. Zigrīda Kļaviņa deklamēja patriotiskus dzejoļus. Oficiālo daļu pabeidza ar Latvijas himnu. Pēc tam vakara dalībnieki pakavējās pie vanadžu klātajiem galdiem. Skanēja dziesmas, raisījās humors un pārrunas. Pēdējās izrietēja, ka Vinipegā nākotnē liela vajadzība pēc skaņu lentes ar latviešu mūziku un propagandas runām, jo pēdējā laikā visi radioraidītāji attieksmē uz latviešiem veltītiem raidījumiem ir ļoti atturīgi.

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% par noguldījumiem,
7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

TAUTAI JĀPALIEK DZĪVAI!

Latvijas valsts neatkarības pasludināšanas atceres svētkus 22. novembrī Priedainē bija rīkojusi Ņudžersijas latviešu organizāciju apvienība.

Svētku akta ievadījumā jaunieši tautas tērpos ienesa ASV karogu, aiz tā jauno DV apvienības Ņudžersijas karogu, kuŗu nesa dāvinātājs Ž. Jaunzems. Leikvudas-Ņūbransvikas draudzes māc. Ž. Kristbergs sirsnīgā lūgšanā izlūdzās, lai Dievs dod, ka šī pulcēšanās mūs iedvesmo un ierosina iet un darboties tautas labā. Amerikas latviešu apvienības izglītības biroja vadītājs J. Blumbergs ievada uzrunu pabeidza ar vārdiem: „Mēs ticam, ka reiz visas tautas varēs dzīvot brīvībā un brīvi lemt par savu dzīvi."

Par svētku runātāju rīkotāji bija aicinājuši Amerikas latviešu apvienības informācijas biroja vadītāju Dr. Ilgvaru Spilneru, kas ievadījumā pakavējās pie Latvijas valsts pirmsākuma un liktenīgajiem notikumiem 1944. gadā. (Saīsinātu Dr. I. Spilnera runu sniegsim mūsu laikrakstā vēlāk kā ievadrakstu. — Red.).

Pateicies svētku runas teicējam, J. Blumbergs aicināja godināt Latvijas brīvības cīnītājus — lāčplēšus, kuŗu rindas ar katru gadu kļūst retākas. Ar klusuma brīdi akta dalībnieki pieminēja aizsaulē aizgājušo ģen. J. Lavenieku, kuŗš vēl pērnos Latvijas valstssvētkus svinēja Priedainē, bet ar aplausiem un ziedu pušķi

(Nobeigums 5. lpp.)

IEVĒRĪBAI

Daugavas Vanagu Grāmatnīca, 941 College ielā, laikā no 12. decembra līdz 22. decembrim būs atvērta katru darba dienu no pl. 9 — 8 vak., sestdienās līdz pl. 4 pēcp., bet svētdien, 21. decembrī, ZELTA SVĒTDIENĀ no plkst. 11 līdz 6 vakarā

...O ZIŅAS

...ikiem Toronto gatavojas ari ...ndinavijas latvieši, lidojumu ... jūnijā no Stokholmas organi... ...ot Latviešu nacionālajam fon... ...n.. Pēc 3 nedēļu uzkavēšanās ...meļamerikā šie svētku dalīb... ...ki 18. jūlijā caur Ņujorku at... ...ezīsies Stokholmā. No Angli... galvaspilsētas uz dziesmu ...ētkiem izlidos divas Air Cana... sabiedrības DC-8 tipa lidma... ...as ar 150 svētku dalībniekiem. ...mā izlidos 25. jūnijā, bet otra ... jūnijā, atgriežoties Londonā ...un 21. jūlijā, šo lidojumu da... ...niekiem Toronto vai citur, uz... ...roties 2 un 3 nedēļas. Lidojumus ...ganizē LNPL kultūras nozare, ...ru vada Marianna Zariņa, ap... ...dāvājot arī dziesmu svētku ieejas ...rtes ar 20—25% maksas paze... ...nājumu.

Toronto latviešu kreditsabied... ...bas bilance uz 1. novembri bija ...348.684,87 dol. Oktobrī ienākumi ...juši 16.205,89 dol., bet izdevumi ...135,27 dol., dodot 2070,62 dol. ...ēneša peļņu. Biedru skaits uz 1. ...vembri bija 2330 pret 2256 tai ...šā laikā pērngad. Oktobrī bija ...9 naudas aizņēmēju, kuriem iz... ...iegti personīgie aizdevumi pret ...alvinieki, bet pret nekustamo ...ašumu obligācijām naudu aiz... ...ēmušies 145. Dažādos kontos ...audu noguldījuši 1889 biedri, ...o tiem 99 organizācijas. Pērn... ...ad tai pašā laikā bija 1716 ...audās ieguldītāju, to skaits ...tad, pieaudzis par 173. Aizņēmu... ...u saņēmēju skaits pieaudzis ti... ...ai par 7 jauniem debitoriem.

...ja, desmit dalībniecēm dzidri no... ...kandinot vairākas tautas dzies... ...as. Dziesmu vilnim iešūpojoties, ...ie galda vairs nenocietās arī bi... ...šais Dainas koŗa diriģents J. ...ālens: samirkšķinājies ar koris... ...iem, viņš pēkšņi uzlēca uz krēsla ...n nodiriģēja E. Melngaiļa „Se... ...atni". Dziedātājiem sežot pie gal... ...a, dziesma izskanēja tādā salie... ...dējumā un balsu saskaņā, ka la... ...bāku nebūtu panācis visizsvērtā... ...kais koristu sakārtojums uz skatu... ...ves publikas priekšā.

Pēdīgi vakara norises vadītājs E. Zūlis vēl nolasīja apsveikuma telegrammas, kuŗas bija sūtījuši Toronto latviešu kaŗotāju vienības koŗa diriģents A. Gertmanis, diri... ...ģents Roberts Zuika no Kalamazū un Dziesmu Vairoga diriģents A. Kalnājs, arī no Kalamazū. **K. S.**

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

6% par noguldījumiem, 7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas pa... rastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pār... vedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪ... ŠANU VAI AIZDEVUMU IZ... SNIEGŠANU KREDITSABIED... RĪBA IZDARA DZĪVĪBAS AP... DROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $6000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

...EK DZIVAI!

Par svētku runātāju rīkotāji bija aicinājuši Amerikas latviešu apvienības informācijas biroja vadītāju Dr. Ilgvaru Spilneru, kas ievadījumā pakavējās pie Latvijas valsts pirmsākuma un liktenīgajiem notikumiem 1944. gadā. (Saīsinātu Dr. I. Spilnera runu sniegsim mūsu laikrakstā vēlāk kā ievadrakstu. — Red.).

Pateicies svētku runas teicējam, J. Blumbergs aicināja godināt Latvijas brīvības cīnītājus — lāčplēšus, kuŗu rindas ar katru gadu kļūst retākas. Ar klusuma brīdi akta dalībnieki pieminēja aizsaulē aizgājušo ģen. J. Lavenieku, kuŗš vēl pērnos Latvijas valstssvētkus svinēja Priedainē, bet ar aplausiem un ziedu pušķi

(Nobeigums 5. lpp.)

...ca, 941 College ielā, laikā no 12. ...ūs atvērta katru darba dienu no ...pl. 4 pēcp., bet svētdien, 21. de... ...o plkst. 11 līdz 6 vakarā

Cīnītājs par tautas vienotību

LATVIEŠU TAUTAS DEDZĪGO PATRIOTU, IZCILO KATOĻU GARĪDZNIEKU UN IEVĒROJAMO LATVIJAS POLITIĶI BĪSKAPU JĀZEPU RANCĀNU PIEMINOT

Nule dažos vārdos sniedzām sēru ziņu, ka Grand Rapidos 2. decembŗa vakarā 83 gadu vecumā miris Latvijas katoļu baznīcas bīskaps un Latvijas pēdējās Saeimas priekšsēža vietnieks Jāzeps (Jezups) Rancāns. Ar viņa nāvi latviešu tauta zaudējusi dedzīgu patriotu un cīnītāju par vienotību, izcilu garīdznieku un ievērojamu politiķi, kuŗam daudz nopelnu latviešu tautas, katoļu baznīcas un Latvijas valsts labā.

Kad aizgājējs šāgada 4. maijā Grand Rapidos atskatījās uz 45 gadiem, kopš Sv. Jēkaba katedrālē Rīgā iesvētīts bīskapa amatā, tā laika Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Jānis Niedra „Latvijas Amerikā" 3. maija numurā rakstīja: „1924. gada 4. maijs bija liela un neaizmirstama diena ne tikai jaunajam bīskapam un Latvijas katoļu saimei, bet arī visai latviešu tautai, jo baznīcas pagodinājumu un atzinību saņēma ne tikai izcils garīdznieks, bet arī ievērojams nacionāls un sabiedrisks darbinieks, kuŗa vārds jau ilgi pirms tam bija pazīstams visai latviešu tautai." J. Niedra norādīja, ka šī otra latviešu katoļu bīskapa iesvētīšana bija viens no jaunās Latvijas valsts ieguvumiem ar starptautisku nozīmi, it sevišķi tādēļ, ka šī ieguvuma vērtību un nozīmību nacionālajā plāksnē vēl ievērojami vairoja, ka bīskaps zizli ieguva, kuŗš ilgi pirms Latvijas tapšanas ar savu autoritātivo vārdu un aso spalvu bija cīnījies par tautas labāku nākotni; vīrs, kuŗa roka un siltā sirds bija klāt valsts tapšanā; vīrs, kuŗa vārds bija pazīstams ne tikai Vatikānā, bet daudzos nozīmīgos rietumu pasaules centros.

Tagad mūsu vidū vairs nav ne vīŗa, par kuŗu augšējās rindkopas vārdi rakstīti, nedz arī rakstītāja, jo liktenis bija lēmis abiem vienā gadā aiziet aizsaules dārzos, 22 gadus jaunākajam Jānim Niedram pat dažus mēnešus pirms sirmā bīskapa.

Bīskapa Jāzepa Rancāna dzīves un darba gaitas paša attēlojumā lasāmas mūsu laikraksta līdzstrādniekam Valteram Zirnītim sniegtajā intervijā sakarā ar 80 mūža gadiem „Latvijas Amerikā" 1966. gada 22. oktobŗa numurā, bet aizgājēja personība un nozīme latviešu tautai bijusi tik liela, ka, no viņa atvadoties, nepieciešams viņa paša pieticības caurstrāvoto stāstījumu papildināt ar daudziem faktiem, lai viņa dzīves un darba mozaīka būtu pabeigta.

Dzimis 1886. gada 25. oktobrī daudzbērnu lauksaimnieka ģimenē Nautrēnu pagastā (pats bīskaps arvien runāja par Zaļmuižas pagastu), Jāzeps Rancāns 1902. gadā pabeidza Ludzas apriņķa skolu, 1904. gadā ieguva gatavības apliecību Kronštates ģimnazijā, uzsāka filozofijas un teoloģijas studijas Pēterpils garīgajā seminārā, bet 1911. gadā pabeidza Pēterpils garīgo akadēmiju ar teoloģijas kandidāta gradu, turpat gadu vēlāk ar disertāciju „Liber miraculorum St. Bernardi" iegūdams teoloģijas maģistra gradu. 1911. gada 12. jūnijā iesvētīts par priesteri, viņš pēc īsas darbošanās par garīdznieku Gačinā līdz 1914. gadam bija Pēterpils kapucīņu tēviem Burghauzenā, skolu kapelāns, pēc tam līdz 1918. gadam profesors Pēterpils garīgajā seminārā, kur vadīja arī latviešu valodas kursu, iepriekš, no 1914. — 1916. gadam būdams kaŗa kapelāns krievu 10. armijā, kuŗas sastāvā pirmā pasaules kaŗa laikā cīnījās arī daudzi latvieši. 1917. gadā viņš no Pēterpils ieradās Rēzeknē, kur piedalījās vēsturiskajā Latgales kongresā.

1918. gadā J. Rancāns atgriezās dzimtenē, kur Mohilevas archibīskapa uzdevumā organizēja garīgo semināru Aglonā un bija Tautas padomes un Latgales zemes padomes locekļis. Latviešu nacionālo darbu viņš bija sācis jau Pēterpilī, darbodamies Latgales bēgļu palīdzības komitejā, kuŗu vadīja K. Skrinda, un cieši sadarbojoties ar Latvijas neatkarības kaldinātājiem J. Čaksti, J. Zālīti, J. Goldmani un citiem. Līdzās F. Trasunam un K. Skrindam viņš bija dedzīgs visu latviešu apvienošanas domas paudējs, par ko tik nesatricināmi iestājās arī jau minētajā Rēzeknes kongresā. 1919. gadā viņš Latvijas valdības uzdevumā devās uz Vatikānu, kur palika līdz 1920. gadam, lai informētu pāvestu Benediktu XV par katoļu baznīcas stāvokli Latvijā un lūgtu Vatikānu atzīt Latvijas neatkarību. Viņa darbība Romā ievērojami veicināja arī konkordāta parakstīšanu ar Vatikānu. No 1920. — 1938. gadam J. Rancāns bija katoļu teoloģijas augstskolas profesors un rektors, nodibināja Liepājā dicocēzi, bet 1938. gadā izveidoja Latvijas universitātē katoļu teoloģijas fakultāti, būdams tās profesors un dekāns līdz Latvijas okupācijai. 1923. gadā viņš kļuva prelāts un Rīgas katoļu archibīskapa ģenerālvikārs, bet gadu vēlāk bīskaps, archibīskapa uzdevumā vairākkārt dodoties ar ziņojumiem uz Vatikānu. Līdztekus garīdznieka darbam J. Rancāns kā Latgales kristīgo zemnieku un katoļu apvienības ievēlēts kandidāts bija visu četru Latvijas Saeimu locekļis, pēdējās trīs būdams tās priekšsēža vietnieks.

1944. gadā bīskapu J. Rancānu ar vācu gestapo pavēli deportēja uz Vāciju, kur viņš apmetās pie līdz 1914. gadam bija Pēterpils kapucīņu tēviem Burghauzenā, Bavārijā, bet pēc kaŗa beigām 1946. gadā pārcēlās uz Bad - Dicenbachu, netālu no Eslingenas, uzņemoties latviešu katoļu garīgās aprūpes vadību sadalītās Vācijas trīs rietumjoslās, kā arī aktīvi darbojoties Latvijas centrālajā padomē un daudzos ārzemju ceļojumos un memorandos iestājoties par Latvijas suverēnitātes atjaunošanu. 1951. gada martā, Grand Rapidu katoļu bīskapa Hāsa aicināts, J. Rancāns izceļoja uz ASV, kur gan vairāk nodevās tikai saviem garīdznieka uzdevumiem. Viņš publicējis daudzus rakstus presē, it sevišķi katoļu, tāpat sarakstījis grāmatas: Latvijas neatkarības laikā iznāca darbs „Tipys polyglottis vaticani", (1919. g.), „Par Reigas veiskupim" (1929) un citas, bet trimdā sakārtojis lūgšanu grāmatu katoļiem „Klusās nedēļas dievkalpojumi un Kristus ciešanu rītāji".

Vērtējot mūžībā aizgājušā bīskapa Jāzepa Rancāna veikumus un devumus, lai atkal lietots Jāņa Niedras konstatējums viņa jau minētajā rakstā: „Tauta jaunajā virsgaņā nebija vilusies. Viņš ar lielu mīlestību un pašaizliedzību ne tikai centās veidot Latvijas katoļu baznīcas dzīvi, bet plaši iesaistījās arī Latvijas valsts darbā, kas izpaudās gan Saeimā un tās prezidijā, gan daudzās citās vietās, ne reizi vien pārstāvot Latviju starptautiskās konferencēs. Pāri visam viņš vienmēr un visur centās vienot latviešus nacionālajam darbam un, būdams

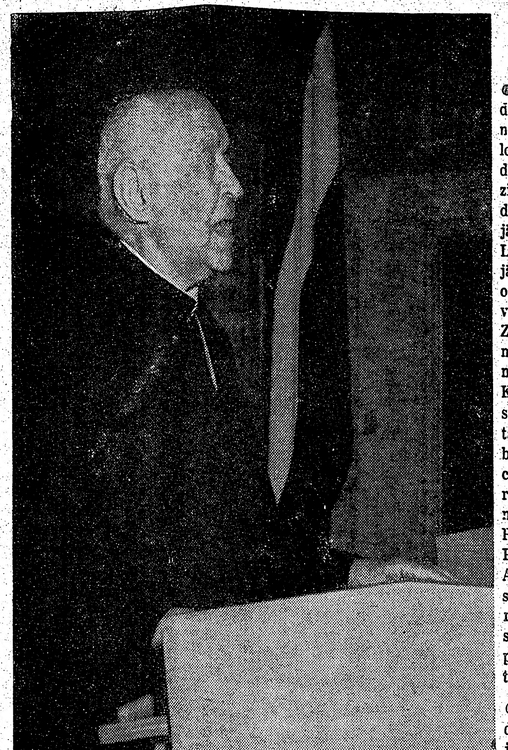

Bīskaps Jāzeps Rancāns (†) kādas runas laikā Grand Rapidos.

milzis kā fiziskā, tā garīgā skatījumā, vienmēr tālu pārredzēja tos apvāršņus, kuŗus daļa no viņa līdzgaitniekiem pat nav varējusi saskatīt. Paliekot vienmēr nelokāms kā savā reliģiskajā, tā nacionālajā pārliecībā, J. Rancāns vienmēr un visur veidojis attieksmes ar cilvēkiem un to iestādījumiem, dziļi respektējot citu pārliecību un cienot katru pozitīva darba veicēju. Tas bīskapa Rancāna personību padarīja lielu un respektējamu ne tikai ticīgo, bet visos latviešu dzīves gājumos." **Rd.**

Janina Babre

AIZMIDZIS AUGSTAIS GANS

(Biskapu Jāzepu Rancānu pavadot)

Runājiet klusi —
Vieglu soli ejiet,
Ir aizmidzis Augstais Gans —
Tā miegu netraucējiet...

Dziediet klusinātu balsi,
Viegli zvanus zvaniet,
Gul mūsu Augstais Gans —
No miega neuzceliet...

Raudiet klusām elsām —
Bēdas asaras svēti,
Apklusis Augstais Gans
Mūžības klusumā...

Vedlet lēni un viegli
Svešajā malā guldīt,
Uzkaisiet tēvzemes smiltis,
Lai vieglāka apsega būtu...

Pēdējās ardievas sakiet
Un vienoti atpakaļ ejiet,
Lai Augstā Gana brīvības sapnis
Uz dzimteni nestu...

Jauni ļaudis, jauna dziesma

PIEZĪMES PAR AMERIKAS LATVIEŠU JAUNATNES 17. KONGRESU KALAMAZŪ

Par spīti dzīvām diskusijām daudzos jautājumos, vienā lietā kongresa dalībniekos valdīja pilnīga vienprātība: ALJAs valde darbojusies it kā Toričelli tukšumā — bez jebkāda kontakta ar latviešu jauniešiem ASV. Daži par to vainoja valdi, citi (līdzšinējās valdes locekļus ieskaitot) pašu jauniešu letarģisko pasīvitāti.

Jaunās valdes priekšsēdis dipl. inž. Mārtiņš Dūms (Filadelfija) sarunā par to izteicās: „Apvienībā ir ap 450 biedru, kaut ASV mīt vairāki tūkstoši latviešu jauniešu. Tātad, līdz šim nav bijusi pie tiekami laba organizācija un darba koordinācija. Idejas bijušas, rezolūcijas bijušas, bet tās nav īstenotas. Ko varu solīt nākotnē? Vienīgi darbu un apņemšanos darīt to, kas pamests novārtā iepriekšējos gados!"

Taču visi jaunās valdes locekļi nebija tik drsmīgi. Lai nesekmīgas darbošanās gadījumā nākošajā kongresā tiem nevarētu „piesiet lietu", valdes locekļis speciāliem projektiem Jānis Mūrnieks (Vašingtona) iesniedza rezolūciju, kuŗa kopsavilkumā skanēja šādi: „Ja, par spīti labiem nodomiem un mēģinājumiem, projektus neizdodas īstenot, tad valde par to nav vainojama." Kongresa dalībnieku liela tiesa šādu rezolūciju ieskatīja par blanko ceku valdes neaktīvitātes attaisnošanai, un pēc diskusijām to vilcinājās atbalstīt pat daži no tās parakstītājiem. Tā šo rezolūciju noraidīja ar lielu balsu vairākumu.

Latviešu studentu centrālās savienības padomes locekle R. Priedkalne, kuŗa vērīgi sekoja kongresa darbam pēdējā dienā, brīnījās, ka laba daļa rezolūciju pieņemtas ar pāris balsu vairākumu, kamēr „klusā majoritāte" no balsošanas atturas. Spilgts piemērs šim novērojumam bija no balsošana par Kalamazū jaunatnes pulciņa iesniegto rezolūciju, kuŗa proponēja aicināt visas latviešu organizācijas nākošajā vasarā savos lauku īpašumos rīkot seminārus latviešu jauniešiem pēc pagājušajā gadā Toronto notikušo „Trejdeviņu padomiņu" parauga (šo nometni vadīja Juris Dreifelds un Solveiga Miezīte). Nav šaubu, ka šī bija pati nozīmīgākā rezolūcija visā kongresā. Divreizdivi semināri, varbūt, spēj sagatavot jaunatnes vadītājus. Taču ikvienam karalim vajadzīga arī tauta. Tā ieteiktā „trejdeviņu padomiņu" serijai būtu bijis jāgādā par „kanakiem", kuŗus Divreizdivi beigušie „ģenerāļi" varētu komandēt. Grūti spriest, kādi apsvērumi nodarbināja balsotāju prātus, bet šo rezolūciju pieņēma ar tikai vienas balss vairākumu: 8 par, 7 pret, 25 atturoties. Liekas, ka vairāki no klātesošajiem vispār nebalsoja.

Kongresa divi iezīmīgākie momenti bija prof. Dr. Emanuela Nodela referāts „Latvija vakardien, šodien un rīt" (ar sekojošu jautājumu un atbilžu seriju) un paneldiskusija par tematu „Latviešu jaunieša problēmas Amerikā" Andŗa Rozes (Detroita) vadībā.

Prof. E. Nodels dzimis un uzaudzis Igaunijā, to atstājis pēc otrreizējās boļševiku okupācijas 194. gadā. Pēc 25 gadiem viņam izdevies īstenot uzmācīgu sapni apmeklēt savas jaunības zemi. Staigādams pa Rīgu, kur agrāk bieži ciemojies, viņš sev prasījis: Vai tā ir tā pati Latvija? Atbilde: jā un nē.

Negātivais, ko padomju varai izdevies panākt, vispirms ir neatkarības iznīcināšana. Otrkārt, komūnistiskā pārvalde cenšas apspiest latviešu lepnuma izjūtu par jebkādiem panākumiem. Tā cenšas it kā panākt, lai visi justos krievi. Taču to nav iespējams izdarīt. Tomēr komūnisti iznīcinājuši daudz ko, kas būtu plaucis un zēlis, turpinoties Latvijas neatkarībai.

Taču, kaut negribēdami, krievi panākuši dažu labu pozitīvu lietu. Piemēram, kultūras sasniegumi kļuvuši pieejami lielākai cilvēku masai. Latvieši tagad ļoti labprāt lasa latviešu grāmatas, izpērkot prāvus metienus īsā laikā, labprāt skolojas, izmantodami brīvo skolu sistēmu. Skolu Latvijā tagad ir ļoti daudz, jo, par spīti komūnismam, latvieši strādā cītīgi. Un tā kā krievi Baltijas telpu vēlas izveidot par augstas rūpniecības produkcijas apgabalu, šādas skolas nepieciešamas, un krievi latviešiem tās nevar liegt. Jāpriecājas, ka skolās pa lielākai daļai mācību valoda vēl ir latviešu.

Baltijā dzīves standarts katrā ziņā ir augstāks nekā pārējā Pad. savienībā, jo tā atrodas vistuvāk Rietumeiropai un kļuvusi par „skatlogu" rietumnieku tūristiem.. Vēl viens aspekts — trīs Baltijas tautu vienības apziņa neatkarības laikā palika nepiepildīts sapnis. Tagad tā kļuvusi par reālitāti. Tā, piemēram, notiek visu trīs valstu vēstures skolotāju kongress, kas neatkarības laikā nekad nebūtu noticis.

Ko jaunie latvieši domā par pašreizējo iekārtu? Kādu politisko iekārtu viņi vēlētos nākotnē? Ir fakts, ka 70 — 80% iedzīvotāju Pad. savienībā ir izteikti pretkomūnistiski noskaņoti. Tāds stāvoklis ir arī Latvijā. Taču tas nenozīmē, ka viņi tiecas pēc kapitālisma. Pareizāk būtu teikt, ka jaunās paaudzes nākotnes vīzija ir sociālistiskā iekārta — bez politiskās apspiešanas, bez runas brīvības ierobežojumiem un bez krieviem...

Prof. Nodels pēdējos gados lasījis Baltijas vēsturi Rietummičigenas universitātē, tādēļ klausītāju vidū bija labs pulciņš viņa studentu, kuŗi kopā ar pārējiem kongresa dalībniekiem minēja daudzus jautājumus.

Atšķirībā no mūsu pašu reizēm izmisīgajiem S. O. S. saucieniem, vērtējot latviešu tautas nākotni komūnistu okupācijā, prof. Nodels domāja, ka tā nav bez ceribām. Latvijā tautas stiprums ir lauku ļaudis. Ja latviešus krievu klātiene sevišķi netraucē (viņi jūtas pārāki par krieviem), krievi latviešu vidū jūtas neērti — sava veida mazvērtības komplekss. Tāpēc krievi nevēlas apmesties kolchozos latviešu vidū, un lauki saglabājušies dziļi latviski. Pārtautošana draud drīzāk pilsētu inteliģencei.

Ko latvieši varētu darīt svešumā, domājot par savas tautas nākotni? Jāsaglabā sava valoda, vēsture un kultūra, jo bez tām nekā nevar paveikt. Attieksmē uz Latviju — jābrauc ciemos, bet nekādā ziņā organizētu delegāciju veidā, tikai individuāli. Jāatceras, cik nozīmīgi apmeklēt cietumnieku: tas viņam dod morālu stiprinājumu.

Otrā dienā paneļdiskusijas dalībnieki par jauniešu problēmām Amerikā reizēm it turpināja prof. Nodela referātā iesākto pavedienu. Tā pārrunu beigu daļā klausītāji prasīja pēc konkrētiem praktiskiem priekšlikumiem, ko jaunieši varētu veikt savas tautas labā. (Šis no laika gala bijis vājais punkts un tai pašā laikā kardinālais jautājums visu emigrāciju visām vecuma grupām un uz to vienmēr nācies grūti atrast labu atbildi.)

Diskusiju karstumā arch. Andris Roze izmeta, ka viens veids, kā palīdzēt tautiešiem Latvijā, būtu braukt uz turieni un strādāt latviešu vidū, lai ar savu darbošanos ietekmētu tautas likteņa norises. Viņš pats to nekādā ziņā nedarītu pašreizējā politiskajā situācijā, kuŗa sveras atpakaļ Staļina laika virzienā, bet „Čechoslovakijas pavasara" periodā gan. Šāds negaidīts ierosinājums izraisīja klausītāju spēju iebilduma burkšķi. Kad Dzidra Liepiņa no Ņujorkas emocionāli apstrīdēja Rozes priekšlikumu („Es nu gan nezinu, kā es Latvijā varētu ietekmēt savas tautas likteni!"), paneļa vadītājs iemeta starpsaucienu: „Nu, vismaz tu varētu apprecēt latviešu vīru!"

Kā prof. Nodeļa referāts, tā sākumu bija veicis līdzšinējais ALJAs valdes viceprieksšsēdis austrumu apgabalā — Andrejs Sebris, kas vasarā darbojās politiski vēsturiskajā puduri Divreizdivi seminārā. Viņš beidzis Ņujorkas mākslas skolu, māca vēsturi kādā Ņudžersijas vidusskolā. Kaut viņa īstā nozare ir skulptūra, ALJA līdzekļu iegūšanas projektam viņš izgatavojis par personīgajiem līdzekļiem pastkartīšu seriju un paprāvus plakātus. Pastkartītes, — tā sprieda pircēji, — esot apvienota latviešu un hipiju kultūra. To nosaukumi: „Tautiskā hašiša pīpe", „Hipijs apbrīno latviešu kultūru" u. t. t. Plakātā autors savukārt tēlojis latviešu vēlētāju un republikāņu partijas galvas attieksmes: uz pjedestāla pakāpies pazīstama izskata vīrs ar sajūsmā izplestām rokām; pie viņa kājām uz ceļiem latvieši tautiskās jostās, pierēm pieplakuši zemei kā arabi, pielūdzot savu Allā... Zem tā lieliem burtiem: „Lai viss karājas ārā!"

Paneļdiskusijas vadītājs Ojārs Upatnieks ir Amerikas latviešu republikāņu apvienības Lansingas nodaļas priekšsēdis. Pēc viņa domām, republikāņu partijas un latviešu vēlētāju attieksmes plakātā nav pareizi atspoguļotas. Kāds no bijušajiem ALJAs padomniekiem piezīmēja, ka plakāts sasniedzis rupjības robežu. Taču visam par spīti, kā plakātam, tā kartīšu serijai par tautiskā hašiša pīpi bija piekrišana, un līdz kongresa beigām jaunieši bija izdarījuši iepirkumus 75 dol. apmērā...

Kādi būs jaunās valdes līdzekļu iegūšanas projekti?

Anselms Zaļinskis

PLATES PASŪTINIET STUDIJĀ
D.V. TORONTO, God. RUDZĪŠA, Hamiltonā
un Cien. KAJAKA GRĀMATNĪCAS.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes nama iegādei rīkotajā izlozē no 1600 vēstulēs izsūtītajām 21.600 lozēm ap 1100 ģimenēm bija pārdotas 14.100 lozes, bet izlozei bija ziedots 21 laimests. 29. novembrī draudzes namā Bruklinā notikušajā izlozē galveno laimestu — prof. L. Liberta gleznu „Uz tēva mājām" laimēja K. Dimants Ņujorkā, otru galveno laimestu — 500 dol. valsts aizņēmuma zīmi ieguva V. Zālīte Bergenfīldā, bet 250 dol. zīmi K. Gonzaless. Tautiskus spilvenus laimēja N. Vidbergs, V. Kristofs, B. Vasers un V. Kripe, svečturus — N. Grundmanis, kristalla karafi — J. Spirģis, ādas albumu — Z. Raudzēna, kristalla cepumu trauku — F. Krūmiņš, keramikas vai kristalla izstrādājumus — A. Zanders, A. Gūtmanis, P. Ledvigs, Muncis, E. Zosulis, M. Pētersons, M. Strauss, L. Beks, A. Dzilzere, bet sedziņu — H. Karlsons. Izlozē noskatījās ap 60 interesentu, kuŗus draudzes iekšpilsētas rajona dāmu komiteja vēlāk pacienāja ar boli, kafiju un maizītēm.

● Herberts Deprejs, kas visus gadus pēc ieceļošanas bija nostrādājis par namzini Bronksā, tagad pēc sociālā pabalsta izkalpošanas kopā ar dzīvesbiedri pārcēlies uz Austrāliju, kur dzīvo visi viņu radinieki. Pārcelšanās izdevumi lidmašīnā izmaksājuši ap 2000 dol.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Īstoranžas skola no līdzšinējām YMCAs telpām, kuŗas bija kļuvušas par mazām, jo vajadzēja telpas 9 klasēm, pārcēlusies uz kaimiņos esošo baznīcu. Par jaunajām telpām jāmaksā tāda paša nomas kā par līdzšinējām — 350 dol. gadā.

GRAND RAPIDI

● Klātnākot vairākiem jauniem, latviešu skolas audzēkņu skaits pašreiz ir 68. Skolas vecāku padome pēc ievēlēšanas pienākumus sadalījusi šādi: priekšsēde Anita Felkere, viņas vietniece Ilza Mateusa, sekretāre Ilga Kalniņa, kasiere Māra Zirne un padomes locekļi Druvvaldis Liepiņš, Boļeslavs Kūlenieks un Gaida Kļaviņa. Piezīmējams, ka padomē nav neviena vecākās paaudzes pārstāvja.

● Latviešu biedrības gadskārtējā sītāju vidū bija labs pulciņš viņa studentu, kuŗi kopā ar pārējiem kongresa dalībniekiem minēja daudzus jautājumus.

Atšķirībā no mūsu pašu reizēm izmisīgajiem S. O. S. saucieniem, vērtējot latviešu tautas nākotni komūnistu okupācijā, prof. Nodels domāja, ka tā nav bez ceribām. Latvijā tautas stiprums ir lauku ļaudis. Ja latviešus krievu klātiene sevišķi netraucē (viņi jūtas pārāki par krieviem), krievi latviešu vidū jūtas neērti — sava veida mazvērtības komplekss. Tāpēc krievi nevēlas apmesties kolchozos latviešu vidū, un lauki saglabājušies dziļi latviski. Pārtautošana draud drīzāk pilsētu inteliģencei.

Ko latvieši varētu darīt svešumā, domājot par savas tautas nākotni? Jāsaglabā sava valoda, vēsture un kultūra, jo bez tām nekā nevar paveikt. Attieksmē uz Latviju — jābrauc ciemos, bet nekādā ziņā organizētu delegāciju veidā, tikai individuāli. Jāatceras, cik nozīmīgi apmeklēt cietumnieku: tas viņam dod morālu stiprinājumu.

Otrā dienā paneļdiskusijas dalībnieki par jauniešu problēmām Amerikā reizēm it turpināja prof. Nodela referātā iesākto pavedienu. Tā pārrunu beigu daļā klausītāji prasīja pēc konkrētiem praktiskiem priekšlikumiem, ko jaunieši varētu veikt savas tautas labā. (Šis no laika gala bijis vājais punkts un tai pašā laikā kardinālais jautājums visu emigrāciju visām vecuma grupām un uz to vienmēr nācies grūti atrast labu atbildi.)

Diskusiju karstumā arch. Andris Roze izmeta, ka viens veids, kā palīdzēt tautiešiem Latvijā, būtu braukt uz turieni un strādāt latviešu vidū, lai ar savu darbošanos ietekmētu tautas likteņa norises. Viņš pats to nekādā ziņā nedarītu pašreizējā politiskajā situācijā, kuŗa sveras atpakaļ Staļina laika virzienā, bet „Čechoslovakijas pavasara" periodā gan. Šāds negaidīts ierosinājums izraisīja klausītāju spēju iebilduma burkšķi. Kad Dzidra Liepiņa no Ņujorkas emocionāli apstrīdēja Rozes priekšlikumu („Es nu gan nezinu, kā es Latvijā varētu ietekmēt savas tautas likteni!"), paneļa vadītājs iemeta starpsaucienu: „Nu, vismaz tu varētu apprecēt latviešu vīru!"

Kā prof. Nodeļa referāts, tā sākumu bija veicis līdzšinējais ALJAs valdes viceprieksšsēdis austrumu apgabalā — Andrejs Sebris, kas vasarā darbojās politiski vēsturiskajā puduri Divreizdivi seminārā. Viņš beidzis Ņujorkas mākslas skolu, māca vēsturi kādā Ņudžersijas vidusskolā. Kaut viņa īstā nozare ir skulptūra, ALJA līdzekļu iegūšanas projektam viņš izgatavojis par personīgajiem līdzekļiem pastkartīšu seriju un paprāvus plakātus. Pastkartītes, — tā sprieda pircēji, — esot apvienota latviešu un hipiju kultūra. To nosaukumi: „Tautiskā hašiša pīpe", „Hipijs apbrīno latviešu kultūru" u. t. t. Plakātā autors savukārt tēlojis latviešu vēlētāju un republikāņu partijas galvas attieksmes: uz pjedestāla pakāpies pazīstama izskata vīrs ar sajūsmā izplestām rokām; pie viņa kājām uz ceļiem latvieši tautiskās jostās, pierēm pieplakuši zemei kā arabi, pielūdzot savu Allā... Zem tā lieliem burtiem: „Lai viss karājas ārā!"

Paneļdiskusijas vadītājs Ojārs Upatnieks ir Amerikas latviešu republikāņu apvienības Lansingas nodaļas priekšsēdis. Pēc viņa domām, republikāņu partijas un latviešu vēlētāju attieksmes plakātā nav pareizi atspoguļotas. Kāds no bijušajiem ALJAs padomniekiem piezīmēja, ka plakāts sasniedzis rupjības robežu. Taču visam par spīti, kā plakātam, tā kartīšu serijai par tautiskā hašiša pīpi bija piekrišana, un līdz kongresa beigām jaunieši bija izdarījuši iepirkumus 75 dol. apmērā...

Kādi būs jaunās valdes līdzekļu iegūšanas projekti?

Anselms Zaļinskis

Tautai jāpaliek dzīvai!

(Pārnesums no 4. lpp.)

suminăja Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieri J. Krauci.

Igauņu nacionālās komitejas un Ņudžersijas igauņu organizāciju vārdā latviešus sveica Juhans Simansons, pabeidzot: „Cerēsim, ka mūsu pulcēšanās mums dos spēku turpināt mūsu kopīgo darbu." Vietējo lietuviešu organizāciju pārstāvis nebija ieradies.

Koncerta daļā priedainieši pirmo reizi dzirdēja jauno Longailendas kori ar diriģentu Robertu Balodi, kuŗš, būdams viens no jaunākajiem diriģentiem Latvijā, četrdesmitajos gados vadīja vīru koŗa Dziedonis kopu Jelgavā un bija pazīstams ar lielo darba prieku un stingro disciplīnu. Arī savu jauno kori R. Balodis spējis izveidot par saliedētu vienību ar augstu mūzikālu kvalitāti. Jānovēl, lai nākotnē izdodas piesaistīt vairāk jaunāku vīru balsu un koŗa darba prieks nemazinās, izmēģinoties ap mazāk pazīstamiem jauniestudējumiem.

Svētku trešajā — saviesīgajā — daļā dzirdēja pārrunas par ASV himnas atskaņošanas laikā noliekto Latvijas karogu. Vecākie svētku dalībnieki sprieda, vai nepietiktu ar mūsu karoga noliekšanu tikai Latvijas himnai. Kāds no visjaunākajiem dalībniekiem, nesen piedalījies baltiešu demonstrācijā pie Apvienoto nāciju mītnes, noteica: „Labi ka Latvijas karoga nav starp Apvienoto nāciju karogiem! Cik himnām tam tad būtu jānoliecas..." Vidējās un jaunākās paaudzes pārstāvji apgalvoja, ka karogam kā tautas suverēnitātes simbolam nav jāliecas nevienai himnai.

Rita Gāle

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12. tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Pape: Atsevišķa, ļoti labā stāvoklī 2 stāvu, 9 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas. Cena $29.500, iemaksa $4.500.

Willowdale: Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja, pagrabā izbūvēta liela atpūtas telpa. Dubultgarāža. Privāts iebraucamais ceļš. Cena $30.000.

High Park: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas, 2 virtuves, garāžas iespēja. Cena $28.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NEBAIDOTIES INFORMĀCIJAI! MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ

KURIOZITĀTE?

Uzņēmumā redzamo varētu apzīmēt arī par neparastu tikšanos vai sasveicināšanos: 3 gadu vecais torontietis Kārlis Briedis, ciemojoties savas vecās mātes un vecā tēva Līnas un Andreja Rozenbergu laukuīpašumā t.s. „Holandes līdzenumā", sveicieniem pēkšņi juta mitro un aso raibaļas mēli... Blakus zēnam Toronto vanadžu darbiniece Tonija Bēča, kuŗa gan uzņēmumā aiz tumšajām acenēm grūti pazīstama. Augšējais uzņēmums augustā bija ievietots Hamiltonas laikrakstā „Hamilton Spectator" sakarā ar tam piešķirto 1. godalgu fotokonkursā, kuŗā uzņēmuma autors — hamiltonietis Jānis Neimanis tam bija devis virsrakstā minēto nosaukumu.

NAUDAS VAŽĀS

ŽURNĀLISTU GRŪTĪBAS AR SARĪKOJUMU ORGANIZĒTĀJIEM

„Latvija Amerikā" 22. novembŗa numurā Ņujorkas chronikā bija lasāms: „Tā kā LA pārstāvim bija jāmaksā ieejas maksa, tad jāpieņem, ka rīkotāji — Ņujorkas latviešu organizāciju padome ar priekšsēdi K. Balodi — nevēlas, lai šo sarīkojumu laikraktā apraksta. Tādēļ šoreiz plašāks atreferējums arī izpaliek".

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

13. decembrī — pl. 7.30 vakarā garīgs koncerts Sv. Jāņa baznīcā; piedalās Pēteris Lielzuika un Anita Rundāne.

14. decembrī — pl. 5 pēcpusd. Latviešu namā lugas „Gandarījums" atkārtojums V. Pukata režijā.

17. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksme. Inž. A. Kalna referāts: Toronto „Dominion Centre" projekts.

20. decembrī — pl. 3 pēcpusdienā DV Toronto nodaļas rīkotā bērnu eglīte DV namā; pl. 7 vakarā eglītes pieaugušajiem.

21. decembrī — pl. 3 p.p. Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā: A. Rundāne, P. Geistauts, A. Jansons (vijole) un draudzes koris.

28. decembrī — pl. 2.30 Latviešu nama pagraba zālē latvisko paražu kopēju „Burtnieku" Ziemsvētku daudzinājums.

31. decembrī—pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā

31. decembrī — pl. 8 vakarā Jaungada sagaidīšana DV namā.

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studeņšu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Broadview Ave.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

25. janvārī. — pl. 5 pēcpusdienā Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma atceres: akts un R. Blaumaņa lugas „No saldenās pudeles" izrāde H. Miķelsona režijā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

18. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja baznīcā Sv Andreja ev.-lut. draudzes koŗa 18. gadskārtējais garīgs koncerts ar simfoniska orķestŗa piedalīšanos.

SV. KATRĪNAS

31. decembrī — pl. 9 vakarā Jaungada sagaidīšanas balle Beacon Motor hoteli., Queen E., lielceļa malā. DV Sv. Katrīnu nod. vanadžu kopas sarīkojums.

Runa bija par Latvijas valstssvētku aktu.

Tas ir fakts, kas katram žurnālistam jālasa ar rūgtumu, lasot ne vien Ņujorkas ziņas, bet arī citu vietu sarīkojumu aprakstus. Šīs vasaras žurnālistu sanāksmē Katskilos bija ieteikums, izgatavot īpašas preses kartes, kuŗas dotu tiesības visus sarīkojumus apmeklēt bez maksas. Latviešu preses biedrībai bija ziņas, ka ne vien mazajos latviešu centros žurnālistiem jāmaksā, bet arī lielajos „cietokšņos". Pat mūsu vislielākajos sarīkojumos — dziesmu svētkos žurnālistu darbu ne vien pietiekami neatbalsta, bet bieži vērojama nevēlība.

Ņujorkas latviešu organizāciju padome apvieno ap pussimts latviešu organizāciju, tādēļ tai vajadzētu būt par priekšzīmi. Fakts tomēr ir, ka žurnālistiem tieši ar šo organizāciju ir visvairāk grūtību. Vairākus gadus tā sarīkojumos mēģina iekasēt ieejas maksu pat no žurnālistiem, kuŗus padomes locekļi personīgi labi pazīst. ASV ir parasts, ka sarīkojumos žurnālisti ir ne vien vēlami, bet gaidīti viesi, un sarīkojumu organizētāji ir nelaimīgi, ja no preses nav neviena pārstāvja. Arī ASV latviešu sabiedrībā pa lielākai daļai ir tāpat. Taču Ņujorkas latviešu organizāciju padomes sarīkojumos žurnālistam kā zaglim jāmēģina aizlavīties garām kontrolētājiem, lai iekļūtu zālē bez maksāšanas. Latvijas valstssvētku aktā ieejas maksa bija tikai divi dolari, ko, protams, nav grūti samaksāt. Bet tādā gadījumā žurnālists vairs nav darbā, bet tikai privātpersona, kas, līdzīgi visiem citiem apmeklētājiem, noklausās sarīkojuma gaitu un koncertu, aiziet mājās un to aizmirst... Tad arī žurnālistam nav jālauza galva un jāgudro, ko runātājs mēģinājis pateikt, ja runa bijusi grūtāk saprotama. No otras puses ar šādu rīcību grēko pret žurnālistikas pamatprincipu — informēt lasītāju par notikumiem latviešu sabiedrībā.

Taisnība ir arī tiem, kas saka, ka žurnālists par savu darbu saņem atlīdzību. Tomēr tā ir tieši tik liela, ka pietiek ceļa naudai pazemes dzelzceļā vai autobusā, arī vēl pāris loksnēm papīra. Daudzi rakstītāji par savām pūlēm nesaņem pat tik daudz. Tādēļ, no žurnālistu viedokļa raugoties, maksāt ieeju sarīkojumā ir tas pats, kas biroja darbiniekam maksāt par ieeju birojā, jo abiem tās ir darba vietas.

Ir arī taisnība tiem, kas saka, ka organizācijām nav viegli sagādāt līdzekļus, kuŗu vienmēr pietrūkst. Tieši Ņujorkas latviešu organizāciju padomei pēdējos gados nav bijis pietiekami līdzekļu, ar ko, varbūt, arī izskaidrojama vēlēšanās iekasēt liekus 1 dolarus. Bet — ja žurnālistam par ieeju kādā sarīkojumā jāmaksā, viņš var izvēlēties tādu, kas simpatiskāks. Atliek tikai piebilst, ka šis Latvijas valstssvētku sarīkojums nebija vienīgā reize, kad padome iekasē ieejas maksu arī no žurnālistiem. Vēl var piebilst, ka līdzīgā veidā žurnālista darbu ignorē arī dažas latviešu organizācijas Čikagā un Toronto

Ņujorkā tomēr ir arī organizācijas, kas domā citādi. Tā, piemēram, DV apvienība Ņujorkā uz visiem saviem sarīkojumiem piesūta abu Ziemeļamerikas latviešu laikrakstu pārstāvjiem divas brīvkartes katram, kaut ieejas maksa dažreiz ir 5 dol. no personas. Pie tam DV apvienības sarīkojumu skaits ir krietni lielāks par ŅLOP rīkotajiem. Apvienībai var tikai pateikties par žurnālistu darba izpratni un aicināt arī ŅLOP sekot tās piemēram. Pat Ņujorkas latviešu biedrība, par kuŗu paši ņujorkieši domā, ka tai citāda uztvere lietu izvērtēšanā, laikrakstu līdzstrādniekiem piesūtījusi divas brīvkartes, pat goda mielastam. Līdzīgi rīkojas lielākā daļa Ņujorkas latviešu organizāciju.

Skarbi vārdi jālieto arī par lielāko visu latviešu sarīkojumu organizētājiem. Pēc pagājušā gada dziesmu svētkiem Klīvlendā bija jālasa pārūgti vārdi par rīkotāju nevērību pret laikrakstu līdzstrādniekiem un redaktoriem. Vairākos Amerikas latviešu apvienības kultūras biroja sarīkojumos žurnālistiem nācies maksāt apmeklēšanas naudu, vismaz dažos no tiem, kuŗi notikuši Ņujorkā.

Varētu likties, ka dažām organizācijām nav svarīgi, vai to sarīkojumus laikrakstos atreferē. Tie, kam bijis jāraksta, zina tomēr pastāstīt kaut ko citu. Vai nebūtu laiks organizāciju vadītājiem atzīt, ka žurnālists arī sarīkojumos veic darbu, tādēļ brīva ieeja ir tikai uzmanības parādīšana un šī darba atzīšana.

V. Irbe

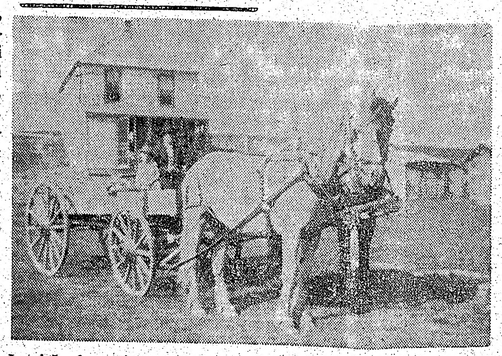

Latviešu farmeris Lejasmeiers ar pajūgu sava kaimiņa Kuplā mājas pagalmā Magnolijā ap 1927. gadu.

Foto: O. Akmentiņa arhīvs

Valoda viena, bet saprašanas gandrīz neiespējama

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (18)

Edmontonā latviešu nekad nav daudz bijis, taču grūti pat minēt viņu skaitu. Ziņas nav atrodamas arī tā laika izplatītākajā latviešu presē, tomēr daži korespondenti Edmontonā dzīvoja, kuŗi raksta „kreiso nometnes" izdevumiem. Pēc pirmā pasaules kara Edmontonā rakstītāju vairs netrūka. Par šo laiku vecajās avizēs bieži atrodamas ziņas arī par Edmontonu. Ko tās stāsta? Par lielām gaiņa pilīm, par revolūcijām un to sagatavošanu. Bet — kā bija ar pašu latviešu dzīvi?

Jāievelk dziļāk elpa un jānopūšas, iekām iespējams saskatīt visam lasītajam dziļāku jēgu un gūt kādu konstatētjumu. Edmontonas latvieši visi bija vairāk vai mazāk sarkani. Kad pilsētā ap 1927./28. gadu ieradās jauni iecelotāji no Latvijas, sarkanie viņus rūpīgi iztaujāja un atzina, ka tādi cilvēki viņiem neder, jo tie mīl Latviju. Kā zinms, ap šo laiku Edmontonā ieradās Toms (dzejnieces Veltas Tomas tēvs), Dobelis un citi latvieši.

Toreizējā komūnistu avīze „Amerikas Ciņa" sāka šos latviešus kritizēt un ar jaunieceļotājiem kopīgu ceļu neatrada. Kā atgriezts rieciens vairs nepielīp maizes klaipam, tā uz visiem laikiem palika plaisa starp latviešiem, kas še ieradās pēc 1905. gada revolūcijas, un tiem, kas iecelloja Latvijas neatkarības laikā. Ko un kādā toņi rakstīja komūnistiskā avīze, liecina sekojošais raksts „Amerikas Ciņas" 1929. gada 22. numurā:

— Jaunie latvju iebraucēji Kanadā.

(Korespondence iz Edmontonas)

Pēdejos pārs gados ar lielajiem imigrantu plūdiem Kanadā arī latvju iecelotāju skaits ir stipri pieaudzis. No vienas kontimenta malas līdz otrai visur var satikt latvju jauniebraucējus un nemitoši viņu skaits aug augumā ar katru dienu.

Kanadas imigracijas likumos ir ierobežojumi pret tādu personu ielaišanu, kuŗi nav mierā ar tagadējo iekārtu. Praktiski šie ierobežojumi ir vērsti pret komūnistiem. Sijāti tiek visi iecelotāji. Izrādas, ka pie latvju imigrantiem šie ierobežojumi ir stingri ievēroti un ka ši izlase še ir sekmejusēs.

No katriem 10 latvju iecelotājiem būs apmēram tikai kādi 3, kuŗi simpatizē savas strādnieku šķiras kustībai un cenšas šādā vai tādā veidā to veicināt. Bet 7 no katriem 10 sastādās no raibiem elementiem: viņu starpā ir tīri āksti — daži plātās ar gaiskuģnieku cepurēm, kuŗas tie kaut kur dabūjuši, daži promenādē apkārt ar portfeļiem vienīgi tādēļ, lai ar to palīdzību iedvestu pret sevi kādu respektu no kanadiešiem, daži plātās, ka ir braucis valsts uzdevumā organizēt Kanadas latviešus un pārtaisīt tos par „kārtīgiem pilsoņiem", dažs izdodās par kādas avīzes ekstrakorespondentu, viens pat par Latvijas sūtņa kandidatu...

Latvijas slavēšanu un idealizēšanu tie ieskata par savu „patriotisko pienākumu". Šo savu uzdevumu tie izpilda pārāk cītīgi. Tie apgalvo, ka Latvija esot radikālākā valsts pasaulē, ar tik plašām brīvībām un privilēģijām, kādas tikai cilvēki varot vēlēties. Pastāvot tur pilnīgākā preses, sapulču un biedrošanās brīvības. Tādas avīzes neesot, kas netiekot ielaista. Arī „Krievijas Ciņu" varot izrakstīt, bet neviens to tikai nedarot. Radio esot „katra strādnieka dzīvoklī", bērnus visus skolojot uz valsts rēķina par ko vien tie gribot mācīties! Bezdarbs esot tikai sliņķiem. Spaidus piekopjot tikai pret komūnistiem. To valdība darot zem pilsoņu spiediena, kuŗi gribot mieru un labklājību. Strādnieki esot tie pilsoņi un pilsoņi arī pate tā valdība. Runājot par Pad. savienību šie Latvijas patrioti arvienu saviebjas un mēģina izskaidrot komūnistisko padomju valdības eksistenci ar krievu strādnieku tumsību. Ja „krievu cilvēki" nākšot pie tik „augstas izglītības", kā latvieši, tad tie nodibināšot tādu „strādnieku republiku", kāda pastāv Latvijā.

Veco Kanadas latvju imigrantu simpatijas pret Padomju Savienību tie mēdz izskaidrot ar to, ka dzīvojot tāļu no šīs Savienības, tie to nepazīstot, bet šie jaunie braucēji, kuŗi ilgus gadus pavadījuši PS tuvumā, zinot visu.

Jaunajiem iebraucējiem ir pārāk maz kopeju mērķu ar vecajiem Kanadas latvju iecelotājiem. Sabiedriskā saskaņa ar viņiem trūkst.

Tomēr mēs nekaunamies bieži ēst ar viņiem pie vienas bļodas, jo ceram, ka daudzi jauniebraucēji sāks nopietnāk skatīties uz sabiedriskām lietām, sāks dziļāk vērot sabiedriskās attiecības un sapratīs strādnieku šķiras mērķus. — J. —

Tiktāl tā laika komūnistiskais laikraksts. Kolovnā dzīvojošais K. Lejiņš savukārt informējis par kādu neizdevušos braucienu uz Pad. savienību: „Pēc politiskās pārliecības lielākais vairums bija visai kreisi (arī tie, kas dzīvoja ap Salu ezera latviešu koloniju, — O. A.), un tāds bija arī mans tēva brālis, ar kuŗu uzskatu atšķirības dēļ sagājām pat naidā. Tēva brālis apvainojumu komūnismam uzņēma kā personīgu apvainojumu sev. Tas, laikam, bija trīsdesmitajos gados, kad sajūsma par komūnismu sita tik augstu vilni, ka daļa latviešu nolēma pārcelties uz dzīvi Padomju savienībā. Sastādījās delegācija no Ozoliņa, Lapiņa un, laikam, vēl trešā, kuŗa vārdu vairs neatceros, ar nolūku aizbraukt uz Padomju savienību vietraudzos. Nezinu, kā viņi bija kārtojuši izceļošanas lietas, bet Krievijā viņi tomēr netika ielaisti. Viņi gan aizkļuva līdz Latvijai, kur arī, zinot viņu nolūkus, netika silti uzņemti, dodot tiem nedaudzas dienas zemi atkal atstāt. Par šo 'viesmīļ-ibu' Ozoliņš man stāstīja ar zināmu sarūgtinājumu. Lapiņš mira ar sirdstrieku, bet Ozoliņš pēc tam, kad viņam kakļā bija izoperēts vēzis un viņš bija zaudējis runāšanas spēju, izdarīja pašnāvību nošaujoties..."

Kad 1952. gadā nomira Dora Dīriņa, vietējais korespondents G. Bambals „Amerikas Latvieša" 9. februāŗa numurā rakstīja: „Tā viens pēc otra trūdu valstī aiziet ilggadīgie šejienes latviešu iecelotāji, kuŗi lielākā vai mazākā mērā bija progresīvi ļaudis. Viņu pēcnācēji pamzām pārangļojas, apprecas ar cittautiešiem un tādējādi no latviešu sabiedrības atsvešinājas. Pēdējos 4 gados še prāvā skaitā ir ieradušies citāda tipa latvieši, pa lielākai daļai no Vācijas. Tie gan vēl runā latviešu mēlē, bet viņu stāja un pasaules uzskati stipri atšķiras no tiem, kādus ieturēja agrākie latviešu emigranti. Valoda viena, bet saprašanās gandrīz neiespējama..." Kad nedaudz iepriekš tai pašā gadā bija nomiris Sebas līča (Seba Beach) rajonā dzīvojošais latvietis Adolfs Jubals, G. Bambals minētā laikrakta 2. februāŗa numurā cita vidū jau bija rakstījis: „Ir rūgta likteņa ironija, kas tie, kas savu dzimteni viskarstāk mīlēja un viņas pamatšķiras labklājību dziļi sirdī nesa, ir spiesti sava mūža lielāko daļu pavadīt tālā svešumā..." Rakstītājs mirušo Jubalu uzskatīja par strādnieku šķiras pārstāvi, bet tam bija piederējusi farma tāpat kā daudziem citiem viņa latviešu tautības laika biedriem.

Edmontonas apkārtnes latvieši šai ziņā nebija sliktākie. Daudz krāsainākie elementi apdzīvoja Lakdebonetu, Manitobā, pie kuŗas pakavēšos kādā citā rakstā. Pagaidām tikai jākonstatē: lai kādi latvieši ieceļoja, saprašanās nebija iespējama!

Osvalds Akmentiņš

PASMAIDĪŠANAI

Ceļotāju sabiedrība, kā tādās reizēs parasts, apmetināta kopīgā viesnīcā, bet Ilze nevar gulēt, jo istabu sienas ir plānas un blakus telpā kāds skaļi krāc. Ilze pieklauvē pie sienas, bet krācējs nereaģē. Ilze piedauza spēcīgāk, taču krākšana nemitējas. Ilze klauvē un klauvē — veltīgi. Tikai uz rīta pusi viņa pārgurumā beidzot iemieg. Pie brokastu galda krācējs Ilzi uzrunā: „Piedodiet, cienījamo jaunkundz, es jūsu neatlaidīgo klaudzināšanu šonakt, protams, dzirdēju, bet — būšu atklāts — es tomēr jutos jau mazliet par nogurušu..."

☆

Mūsdienu pasaulē viss modernizējas un ātrāk attīstās nekā agrāk. Arī pamatskolās. Tā kāda gados jauna skolotāja jautā vasarraibumainam trešgadniekam: „Kas ar tevi īsti ir, Arnīt? Tu vairs nesagatavo uzdevumus, esi kļuvis izklaidīgs..." — Arnītis piesarkst un stostas: „Es esmu iemīlējies..." — Skolotāja pasmaida un interesējas: „Tiešām? Kas tad ir laimīgā, puisīt?" — „Jūs," zēns atzīstas. — „Skat' kas par laimi," skolotāja nu skaļi iesmejas, bet tad kļūs nopietna un atsaka: „Protams, es jau ar reiz precēšos, bet — ne bērnu!" — „Par to jums nav jābaidās, es uzmanīšos," Arnītis skolotāju drošina.

☆

Sīrsniņas jaunkundze, atsaucoties uz sludinājumu laikrakstā, ar kuŗu kāds uzņēmums meklē sekretāri, pasniedz direktoram savas līdzšinējā darba apliecības un atsauksmes. Direktors tās izlasa, šo to vēl pavaicā un tad paziņo: „Labi, Sirsniņas jaunkundze, uzsāciet darbu ar nākošā mēneša pirmo. 14. dienu atvaļinājums gadā, Ziemsvētku gratifikācija, darba laiks no astoņiem līdz pieciem. Un — cik lielu algu jūs esat apmēram iedomājusies?" — „Ap 500 dolaru mēnesī!" stingri nosaka tikko pieņemtā sekretāre. — „Labi, to ar prieku," piekrīt direktors. „Onē!" protestē Sirsniņas jaunkundze. „Ja prieku arī vēl — tad 600."

☆

Pēc 20 gadu prombūtnes Skotijā atgriežas Makfersons. Viņu sagaida tā trīs brāļi. Atbraucējs viņos apjucis ilgi skatās un tad jautā: „Kas tad ar jums noticis, ka nēsājat bārdas gandrīz līdz zemei?" — „Tu taču paņēmi līdz bārdas dzenamo..." īgni novelk vecākais brālis.

Ceļa jūtīs uz Austrāliju

(Pārnesums no 3. lpp.)

Ilze Tauriņa-Barona. Tādēļ vien būtu jābrauc, jo no viņas mājas paveras pasakains skats uz Losandželosu. Žēl, ka nebija Anšlava Egliša, bet viņš jau, cilvēks, aizņemts ar jaunām filmām, jo kinīšus še taisa vaļā jau divpadsmitos. Katram savs krusts jānes.

Rijīgi iekodām gādīgu roku pasniegtos meksikāņu „takos" un, pat taukus no lūpām nenoslaucījuši, sēdāmies mašīnās. Pie stūres atkal bija gaŗkājaina latviešu blondīne. Tādas izaug tikai Kalifornijā. Pēc stundas brauciena pa leģendāro Sandiego autoceļu bijām atkal lidlaukā. Vēl bija ap 30 minūšu laika, kuŗās manāmi novecoju, gaidīdams uz savas drēbju somas ierašanos no Oklendas. Kādēļ visas šīs ķibeles notiek tieši man? Kādēļ tās nenotiek maniem kaimiņiem, kuŗi mierīgi sestdienās mazgā automašīnas, pļauj zālīti, grābj lapas, vakaros noskatās Lorensa Velka burbuļizrādi un, piespieduši muguras savām laulātajām draudzenēm, lasa svētdienas avīzes komiku nodaļu, kamēr ieslīd dzesināta gaisa miegā? Beigās drēbju soma tomēr bija manās rokās, un atlika tikai pabrīnīties par amerikānisko kārtību.

Steidzāmies uz lidlauka starptautisko daļu, kur ar mūsu čaklajiem vedējiem, pie bāra stāvot, iedzērām atvadu tostu. Tad ieņēmām vietas pārpildītajā Pan American lidmašīnā. Tā bija pilna veciem ļaudīm, kuŗi, kādas lielas ceļojumu firmas pierunāti, vēl savas dzīves sauļrietā vēlējās meklēt piedzīvojumus dienvidu salās. Cik žēl, ka mums tik maz palicis vecotēvu un vecomāšu. Kā tagad varētu viņus lutināt! Man blakus kāda kundze novilka kurpes un paskaidroja, ka viņai ir varžacis. Biju tā pārguris, ka nereaģētu pat tad, ja viņai uz kājām būtu bruņurupuča olas. Blakus sēdeklī Ilmārs skaļi mēģināja uz pirkstiem saskaitīt pēcpusdienas ienākumus, bet šoreiz viņam kaut kas nebija kārtībā ar pirkstiem. Aizmugures sēdeklī starp divām druknām kundzēm kā starp grāmatu balstiem bija iespiests Jānītis. Nebija ne mazāko cerību sēdēt ārējā sēdeklī, taču tā, varbūt, arī bija labāk: ejas vidū virknējās par daudz novilktu kurpju un vēnām izrotātu kāju.

Mani pamodināja šķībacainas stjuarteses orientālais smaids. Piedāvāja vakariņas. Kobi stēks, šrimpu (jūras vēzīšu, — red.) astes, tropu augļu salāti un šampanietis. Pēc tam karsti dvieļi, bet iemidzināšanai filma ar Džēmu Gārneru. Filma izrādījās bēdīga, tās skaņas nebija sinchronizētas ar darbību. Palaikam iemigu. Pamodos tikai tad, kad uz filmas beigām parādījās elektrizējoša blondīne, kas gatavojās dejot kaildeju. Diemžēl viņa nekad netika vaļā no savām drēbēm, jo viņu nošāva greizsirdīgais vīrs. Vajadzēja nošaut režisoru...

Alberts Legzdiņš

Sidnejā, 24. novembrī

1970. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS 1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

SAVUS ĪPAŠUMUS!

dubultķieģeļu māja, 2 vannas istažas iespēja. Cena $28.500.

VINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ

...neiespējama

Edmontonas apkārtnes latvieši šai ziņā nebija sliktākie. Daudz krāsaināki elementi apdzīvoja Lakdebonetu, Manitobā, pie kuras pakavēšos kādā citā rakstā. Pagaidām tikai jākonstatē: lai kādi latvieši ieceļoja, saprašanās nebija iespējama!

Osvalds Akmentiņš

Ceļa jūtis uz Austrāliju

(Pārnesums no 3. lpp.)

Ilze Tauriņa-Barona. Tādēļ vien būtu jābrauc, jo no viņas mājas paveras pasakains skats uz Losandželosu. Žēl, ka nebija Anšlava Eglīša, bet viņš jau, cilvēks, aizņemts ar jaunām filmām, jo ķinīšus še taisa vaļā jau divpadsmitos. Katram savs krusts jānes.

Rijīgi iekodām gādīgu roku pasniegtos meksikāņu „takos" un, pat taukus no lūpām nenoslaucījuši, sēdāmies mašīnās. Pie stūres atkal bija gaŗkājaina latviešu blondīne. Tādas izaug tikai Kalifornijā. Pēc stundas brauciena pa leģendāro Sandiego autoceļu bijām atkal lidlaukā. Vēl bija ap 30 minūšu laika, kuŗās manāmi novecoju, gaidīdams uz savas drēbju somas ierašanos no Oklendas. Kādēļ visas šīs ķibeles notiek tieši man? Kādēļ tās nenotiek maniem kaimiņiem, kuŗi mierīgi sestdienās mazgā automašīnas, pļauj zālīti, grābj lapas, vakaros noskatās Lorensa Velka burbuļizrādi un, piespieduši muguras savām laulātajām draudzenēm, lasa svētdienas avīzes komiku nodaļu, kamēr ieslīd dzesināta gaisa miegā? Beigās drēbju soma tomēr bija manās rokās, un atlika tikai pabrīnīties par amerikānisko kārtību.

Steidzāmies uz lidlauka starptautisko daļu, kur ar mūsu čaklajiem vedējiem, pie bāra stāvot, iedzērām atvadu tostu. Tad ieņēmām vietas pārpildītajā Pan American lidmašīnā. Tā bija pilna veciem ļaudīm, kuŗi, kādas lielas ceļojumu firmas pierunāti, vēl savas dzīves saulrietā vēlējās meklēt piedzīvojumus dienvidu salās. Cik žēl, ka mums tik maz palicis vecotēvu un vecomāšu. Kā tagad varētu viņus lutināt! Man blakus kāda kundze novilka kurpes un paskaidroja, ka viņai ir varžacis. Biju tā pārguris, ka nereaģētu pat tad, ja viņai uz kājām būtu bruņurupuča olas. Blakus sēdeklī Ilmārs skaļi mēģināja uz pirkstiem saskaitīt pēcpusdienas ienākumus, bet šoreiz viņam kaut kas nebija kārtībā ar pirkstiem. Aizmugures sēdeklī starp divām druknām kundzēm kā starp grāmatu balstiem bija iespiests Jānītis. Nebija ne mazāko cerību sēdēt ārējā sēdeklī, taču tā, varbūt, arī bija labāk: ejas vidū virknējās par daudz novilktu kurpju un vēnām izrotātu kāju.

Mani pamodināja šķībacainas stjuarteses orientālais smaids. Piedāvāja vakariņas. Kobi stēks, šrimpu (jūras vēzīšu, — red.) astes, tropu augļu salāti un šampanietis. Pēc tam karsti dvieļi, bet iemidzināšanai filma ar Džēmu Gārneru. Filma izrādījās bēdīga, tās skaņas nebija sinchronizētas ar darbību. Palaikam iemigu. Pamodos tikai tad, kad uz filmas beigām parādījās elektrizējoša blondīne, kas gatavojās dejot kaildeju. Diemžēl viņa nekad netika vaļā no savām drēbēm, jo viņu nošāva greizsirdīgais vīrs. Vajadzēja nošaut režisoru...

Alberts Legzdiņš
Sidnejā, 24. novembrī

...e modeli
...VELLE
...TELPĀS.
...agājušā gada ...cenām.
...H AVE., TORONTO
...6-1131

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketnāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 6 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

JAUNA GRĀMATA SVĒTKU DĀVANAI
Emīls Dēliņš
69 STUNDAS
Esejas un vērojumi par vietām pasaules 12 zemēs.
„Autoram ir ne tikai redzīga žurnālista acs, bet arī smalka literāta sajūta un rakstnieka piedzīvojums, jo grāmata saista lasītāju tā, ka, iesākušam lasīt, grūti to nolikt pie malas".
(„Latvija Amerikā" 1969. gada 15. novembrī.)
„Dēliņa izteiksmē, raksturošanas spējās un kompozicijā vērojams tīkams literārs talants".
J. Rudzītis „Latvijā" 1969. gada 22. novembrī.
Grāmata pieprasāma visās latviešu grāmatnīcās.
Cena US $ 5.50, DM 22.
Apgāds AUSTRĀLIJAS LATVIETIS
Box 23, P. O. Kew, Vic. 3101, Australia.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 Victoria Park Ave. Scarboro
Tel. 759-0266

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

KAS? KUR? KO? TORONTO
OLD COUNTRY DELICATESSEN
2899 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emīlija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-6101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E.
466-5152

PAVASARA
LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
381 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
947 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

DANFORTH — LOGAN
IZĪRĒJAMAS
2 istabas ar vai bez mēbelēm, ar virtuves lietošanu.
Zvanīt 463-9527, Toronto.

Meklē AINU RUŅĢI dzim. Puķīti (pēdējā dzīves vieta Kansas City vai Siracuses, N. Y.), W. Peters, 243 Danforth Ave., Toronto 6, Ont. Canada.

Jauni, uzlaboti, labāki nekā nauda
DĀVANU CERTIFIKĀTI uz LATVIJU
OFICIĀLI — PILNĪGI GARANTĒTI
JAUNAS PAZEMINĀTAS CENAS
Vneshposyltorgs tagad drastiski samazinājis cenas visām precēm, tas nozīmē, ka jūsu piederīgie saņems DAUDZ VAIRĀK PREČU KOPSUMMĀ NEKĀ IEPRIEKŠ. Jūsu piederīgie to jums apliecinās. Pieprasiet mūsu jauno, samazināto cenu cenrādi.
Mazākā summa, ko varat sūtīt GIFT CERTIFICATE, ir US $50.00. Virs šīs summas ierobežojumu nav. Pie pasūtinājuma neaizmirstiet pieskaitīt 25% no summas komisijai un sūtīšanas izdevumiem. Jau vairāki tūkstoši ir pasūtinājuši GIFT CERTIFICATES saviem piederīgiem INTERTRADE EXPRESS CORP. Tagad jūsu piederīgie būs vairāk apmierināti nekā iepriekš, tāpēc dariet tos laimīgus un pasūtiniet GIFT CERTIFICATES. Pasūtinājumus MOSKVITCH automašīnām pieņems tikai līdz 1969. g. 20. decembrim.
Pieprasiet mūsu cenrādi ar pilnīgu informāciju par GIFT CERTIFICATES, kā arī jaunākos noteikumus par saiņu nosūtīšanu.
PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010

AUSEKLIS
JANSONS
Tālr. 481-8515
2110 Yonge St., Toronto 7.
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Latviešu kaŗaskolas...

(Pārnesums no 1. lpp.)

rādot priekšzīmi, mēs audzēsim varoņu garu mūsu jaunajā audzē," teica runātājs un citējot Ed. Virzas vārdus „Mūžība ir koks — ne lapas", uzsvēra, ka, tāpat tauta kā koks, ir mūžīga, bet paaudzes — koka lapas — pārejošas, tādēļ lai paliekam uzticīgi savas tautas dzīvības kokam.

Kopīgi nodziedātā Brīvības pieminekļa himna „Svēts mantojums" it kā deva apliecinājumu runās teiktajam un bija skaists šī sarīkojuma noskaņas izpaudums.

Viesu pulkā bija arī ASV DV valdes pr-ks A. Valters, daudzi sabiedriskie darbinieki, dzejnieki, mākslinieki un citi gara darbinieki.

A. B—de

Mūsu mīļā

Emma Kuga, dzim. JOSTIŅŠ

dzimusi 1891. gada 26. maijā Savienā,
mirusi 1969. gada 8. decembrī Toronto.

Skumjās
ĢIMENE UN PIEDERĪGIE

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto. tel. LE7 -1401

Latviešu jaunieša problēmas Amerikā

(Pārnesums no 1. lpp.)

šķirīgs, savs. Latviskums rada kopības izjūtu savas grupas locekļu vidū, bet rada arī atbildības apziņu un uzliek pienākumus.

Tālāk nācās vērtēt, vai nacionālisms ir pozitīva, vai arī negātīva īpašība, vai tas ir 19. gadsimta pārpalikums, jeb vai derīgs arī 20. gadsimtam. Paneļa dalībnieki domāja, ka, kopjot un veidojot atšķirīgās nacionālās īpašības, nacionālisms var izvērsties par atzīstamu parādību (L. Dindone, M. Jurjāna, V. Vilka), jo palīdz radīt individuālitāti. Nacionālismu tikai nedrīkst pārvērst par ieroci, ar kuŗu darīt ļaunu citiem (J. Stāks, R. Ziemelis, S. Ruņģe). Paneļa vadītājs šīs pārrunas summēja tā: „Nacionālisms ir pasaules mērogā tas, kas asevišķs individs kādas sabiedrības mērogā. Problēma ir — vai individs resp. tautas spēj atrast formulu, kā sadzīvot, kopjot savas īpatnības, bet nedarot citiem pāri, ja tie citādi."

Kā saglabāt šo savu individuālitāti resp. latviskumu pasaulē un kā sekmīgi pretoties ieplūšanai citās tautās jeb asimilācijai? Vai tas maz iespējams? Jaunieši diezgan reālistiski vērtēja, ka mūsu spējas pretoties asimilācijai nav visai lielas, ja nenotiekot kādas krasas pārmaiņas. Mums savas tautības saglabāšanai trūkst spēka, uzupurēšanās, apzinīgas piepūles un mērķtiecības (S. Ruņģe). Un tomēr pretošanās asimilācijai būtu nepieciešama dažādu iemeslu dēļ — gan gluži individuālu, jo latviskums rada kodolu, pie kā turēties, tādēļ nav jāmeklē cits kodols (R. Ziemelis), gan domājot lielākās dimensijās par tautu, jo vienmēr paliek cerība, ka var izaugt kāds jauns latvietis, kas ar savām zināšanām un darbu var kļūt nozīmīgs visai latviešu tautai (L. Dindone). Valdis Vilks bez tam domāja, ka apstākļi pasaulē savas tautības uzturēšanai pašreiz kļūst izdevīgāki, jo lielas, homogēnizētas masas un „kausējamā katla" idejas sāk iziet no modes.

Konflikts latviskuma saglabāšanas jautājumā reizēm, liekas, rodas sakarā ar to, ka varētu būt vispārējas uzskatu atšķirības vecās un jaunās paaudzes starpā un ka jauniešiem it kā neesot ko darīt latviešu sabiedrībā. Diskusijas dalībnieki atzina, ka pārāk vieglu roku tiek kritizēts viss notiekošais, ka jaunieši paši bieži vien pārāk maz piedalās dažādu sarīkojumu sagatavošanā (L. Dindone, M. Jurjāna). Taču interese var rasties tikai tad, ja paši sāk kaut ko darīt, vai kā J. Stāks formulēja: „Prieks un pārdzīvojuma izjūtā rodas tikai ar darīšanu." Protams, arī sabiedrībai pastāvīgi jārūpējas par to, lai darītais nebūtu 10 gadu veca kopija (S. Ruņģe), bet arvien kaut kas jauns, kas pierādītu, ka tiek domāts uz priekšu (R. Ziemelis).

Latviešu sabiedrībai, sevišķi tās vecākajam galam, tomēr tendence būt reakcionārai, konvencionālai, konservātīvai. Reizē ar to rodas dažādi konflikti, jo, vienkārt, jaunatne tiecas būt revolūcionāra (A. Roze), otrkārt, pārāk konservātīvi uzskati (tāpat kā pārāk krasi uzskati) dažkārt rada aizdomas apkārtnes sabiedrībā, ka „neesam nopietni vērtējami" (S. Ruņģe).

Ko varētu darīt nākotnē? Ko varētu darīt paši jaunieši un ko varētu darīt sabiedrība, lai latviskums turpinātos jaunajā paaudzē? Vispirms mums nepieciešama visam, ko darām, kvalitāte un noteikti definēti mērķi (A. Roze). Nedrīkstam rīkoties pēc formulas „kaut kas jādara". Pie tam vecākajai paaudzei arvien jānāk palīgā jaunajiem ar naudu un ar padomu (S. Ruņģe). Vispirms jārūpējas par to, lai uzturētu dzīvu savu valodu, savas tradicijas un savu kultūras mantojumu (M. Jurjāna). Uz kongresa dalībnieku iebildi, ka ir daudz runāts, bet vajadzētu arī konkrētus ierosinājumus (M. Detlava), ar šādu konkrētu ieteikumu, ko darīt nākotnē, no auditorijas puses nāca Austris Ruņģis, nolasot rezolūciju komisijai iesniegto rezolūciju par vēlamību visu latviešu sabiedrisko īpašumu izlietošanai vasarās jauniešu latviskajai audzināšanai, organizācijām un draudzēm rīkojot un atbalstot latvisko zināšanu seminārus, bet ALJAs valdei nekavējoties radot īpašu šādu vasaras nometņu veida semināru komisiju. (Šīs rezolūcijas teksts lasāms A. Zaļinska kongresa atreferējumā. — Red.

Nobeigumā paneļa vadītājs A. Roze uz jautājumu, ko katrs personīgi un atsevišķi varētu darīt, atbildēja: Mums būtu jāuztur dzīva zināma „misijas izjūta", kuŗas galējā konsekvence būtu atgriešanās Latvijā, lai palīdzētu tautai dzīvot, tikko apstākļi pieļautu to darīt (eventuāli, piemēram, pat Čechoslovakijas „pavasarim" līdzīgā situācijā). Tā kā tomēr dažādu gan tīri vispārēju politisku, gan personīgu iemeslu dēļ šādu rīcību pašreiz nevaram atļauties, mums būtu jāapsver latviska „miera korpusa" ideja, kuŗā katrs individs kādu savu dzīves posmu ziedotu kādam latviskam darbam.

Jāpiemin kuriozs, ka daļa auditorijas šo A. Rozes formulējumu pārprata, iedomājoties, ka viņš aicina visus atgriezties komūnistiskajā Latvijā. Liekas, mums vispirms būtu jāiemācās ne vien klausīties, bet arī sadzirdēt otra domas. Tad arī spēsim palīdzēt tautai un sev dzīvošanā.

Valija Ruņģe

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņi ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

VALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

VESELĪBA IR JŪSU VISLIELĀKĀ VĒRTĪBA,
tādēļ izvēlaties savu ārstu ar vislielāko rūpību!
Vai jūs arī savu farmaciju izvēlaties ar tikpat lielu rūpību?
Šodien tas ir ļoti svarīgi.
MEDICAL - DENTAL PHARMACY
1849 Yonge Street
(pie Davisville pazemja stacijas)
TĀLRUNIS: 485-6515, Īpašn. W. R. DALLAS
Labākie preparāti no vislabākajiem ražotājiem jūsu veselības sargāšanai.
Cenas ir taisnīgas.
Jūsu ārsts var pasūtināt zāles pa tālruni.
Piegāde mājās — Toronto pilsētas robežās bez maksas.
Izsūtām arī pa pastu.
Aptieka atvērta no pl. 9 rītā līdz 10 vakarā.
ZIEMSVĒTKU DĀVANĀM
ārzemju smaržas un vislabākie kosmētikas preparāti.
Tautiešiem 10% atlaide
Farmaceite — ELZA GALDIŅA

Ziemsvētku eglītes
Cērtiet paši sev svaigas Ziemsvētku eglītes saimniecībā pie Drysdale! Brauciet par 400. lielceļu līdz 89., nogriežaties pa kreisi Cookstown Road 1/2 jūdzi līdz pirmajam asfaltētam ceļam dienvidos.
Tikai nedēļas nogalēs. Tālruņi: 633-0371 vai 444-9159.

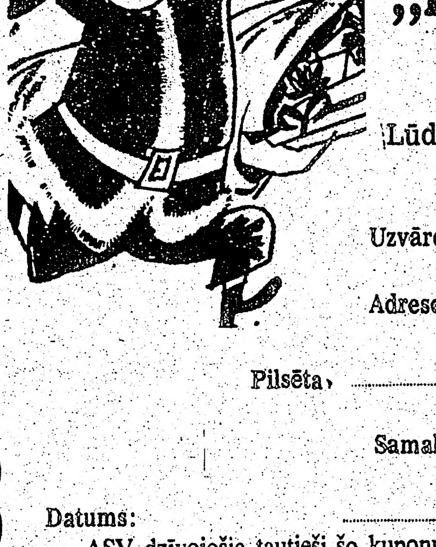

Dāviniet paši sev un draugiem nākošajam gadam latviešu laikrakstu

„LATVIJA AMERIKĀ"

491 College Street, Toronto 174, Ontario, Canada.

Lūdzu piesūtīt laikrakstu uz vienu gadu $18.00
6 mēnešiem $10.00

Uzvārds, vārds ....

Adrese ....

Pilsēta .... Pavalsts/Prov. .... Valsts ....

Samaksai pievienoju $ .... ar čeku/M.O.

Datums: ....

ASV dzīvojošie tautieši šo kuponu ar samaksu var iesūtīt arī laikraksta pārstāvim Ņujorkā: Mr. Viktors Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y. 10466.

SPORTS

JAUKS UN SLAVĒJAMS PASĀKUMS, BET...

Pēdējā laikā, nu jau deviņu mēnešu izdevumos, bērnu žurnāls „Mazputniņš" atvēlējis telpu arī sportam, pašu jaunāko latviešu iepazīstināšanai ar dižākajiem latviešu sportistiem „vārdos un bildēs" sniedzot Gundāra Grīsliņa apcerējumus. Žurnāla decembŗa numurā kā šis serijas 9. raksts publicēts „Alfons Bērziņš — pasaules un Eiropas meistars", kuŗā G. Grīslītis raksta:

— Kad 1939. gada 4. un 5. februārī Latvijas galvaspilsētā Rīgā notika 41. Eiropas meistarsacīkstes ātrslidošanā, Eiropas meistartitulu visu 4 distanču (500 m, 1500 m, 3000 m un 5000 m) kopvērtējumā izcīnīja tobrīd 22 gadus vecais rīdzinieks Alfons Bērziņš. 3000 m un 5000 m distancēs viņš bija visātrākais visā Eiropā, izcīnot 1. vietas, bet 500 m ieguva 2. vietu un 1500 m — 3. vietu.

Savas izcilās spējas Alfons vēlreiz apliecināja nedaudz vēlāk Helsinkos, Somijā, notikušajās 1939. gada pasaules meistarsacīkstēs, visu 4 distanču (500 m, 1500 m, 5000 m un 10.000 m) kopvērtējumā izcīnot godpilno 2. vietu tūlīt aiz soma Birgera Vasēniusa. 10.000 m viņš sevi pierādīja par visātrāko visā pasaulē, ar 19:19,5 min. izcīnot 1. vietu un pasaules meistarnosaukumu.

Vēl teicamāk Alfonam veicās nākamajās pasaules meistarsacīkstēs — 1940. gadā Oslo, Norvēģijā, kur viņš visu 4 distanču kopvērtējumā izcīnīja 1. vietu un visas pasaules meistartitulu, taču otra pasaules kaŗa apstākļu dēļ šīs meistarsacīkstes vairs netika oficiāli apstiprinātas. Šie paši kaŗa apstākļi arī pārvilka svītru visām Alfona nākotnes iecerēm un iespējām. Viņa sporta gaitas tika pārtrauktas tieši sasniegumu augšupejas ceļā...

Neraugoties uz to, viņa rezultāti toreiz bija visas pasaules klasē: 500 m — 42,9 sek., 1000 m — 1:29,1 min., 1500 m — 2:16,4 min., 3000 m — 4:57,3 min., 5000 m — 8:32,1 min., 10.000 m — 17:47,2 min.

Jā, Alfons Bērziņš bija izcils vārds Latvijas, Eiropas kontinenta un visas pasaules ātrslidošanas sportā!... —

Tā raksta Gundārs Grīslītis par latviešu visu laiku izcilāko ātrslidotāju, kuŗš, atgriezies no izsūtījuma, tagad vada visai drūmas dienas pelēkajā Rīgā. Raksts ir kodolīgs, nemokot bērna pacietību lasīt, arī vienkāršā valodā, kas arī mazajiem lasītājiem labi saprotama. Visvairāk tomēr jāpriecājas par faktu, ka „Mazputniņš" uzsācis regulāru sporta nodaļu, kaut tā, varbūt, būs tikai serija, kuŗa reiz beigsies, tieši tagad, kad mūsu laikrakstos, „Latviju Amerikā" visai negātīvā ziņā ieskaitot, sporta nodaļas arvien vairāk sarūk un kļūst neregulāras, vispār ziņām par mūsu sporta dzīvi kļūstot vienmēr trūcīgākām. Šai faktā gan mazāk vainojamas redakcijas, bet gan paši sportisti, kas ziņas par notikušajiem sporta sarīkojumiem neiesūta. Kā citādi lai redakcijas pie publicētajiem materiāliem tiek? Nevienai nav tik liels personāls vai tik plašs līdzstrādnieku tīkls, ka varētu sacensību vietas apstaigāt, bet ziņas telefoniski pat pašu pilsētā grūti iegūt (kas gan vēlas teikt, ka sacensība zaudēta?), kur nu vēl citur. Par šīm grūtībām vislabāk liecina žurnāls „Sporta Apskats", kuŗš nav iznācis jau turpat pusgadu, galvenokārt tādēļ, ka neiesūta ziņas. Jācer, ka kādu dienu žurnāla jaunāko numuru tomēr atkal varēsim apsveikt kā ciemiņu savās mājās, jo par tā izdošanas pārtraukšanu nekas nav dzirdēts. Mazākais nesenajā Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē kongresā Čikagā vēl runāja par žurnāla izdošanu. Mazākais pašreiz, kamēr „Sporta Apskats" neiznāk, regulāras sporta nodaļas atrodamas vairs tikai laikrakstos „Austrālijas Latvietis" un „Laiks"; pirmajā nodaļa ir pat visai kupla, jo par to rūpējas viens no mūsu pazīstamākajiem sporta žurnālistiem — Arnolds Šmits, kas joprojām vēl iespēj sniegt vismaz vispusīgu un aktuālu Austrālijas latviešu sporta dzīves dokumentāciju, turpretim „Laika" ziņas jau pavecas, dažas parādās pat tikai mēnesi vai vēl vēlāk pēc notikuma. Tādēļ jo vairāk jāpriecājas, ka ar latviešu sportistiem savus mazos lasītājus sācis iepazīstināt „Mazputniņš". Varbūt mazos lasītājus izdosies tiktāl ieinteresēt par latviešu sportu, ka viņi, mazliet vēl paaugušies, aizstās pašreiz iesākos ziņotājus un par jaunu aktivizēs arī sporta nodaļas mūsu laikrakstos? Būtu jau skaisti, taču — negribas būt optimistam.

Runājot par „Mazputniņu", pareizāk par Gundāra Grīsliņa rakstīto dižāko latviešu sportistu seriju, gribētos tomēr vēlēties lielāku apdomu apgalvojumos un mītu neradīšanu, tā vietā mazajiem lasītājiem sniedzot faktus, tātad — patiesību, ne ilūziju augļus. Rakstā par Alfonu Bērziņu jau virsrakstā ir rupja kļūda: pasaules meistars viņš nekad nav bijis! Kādēļ to apgalvot? G. Grīslītis pats raksta, ka 1940. gada pasaules meistarsacīkstes Oslo bija neoficiālas, attiecīgās starptautiskās savienības neatzītas. Tās jau pirms sākšanās bija neoficiālas, ne tikai vēlāk par tādām izsludinātas. Tādēļ ir aplamība un maldināšana rakstīt, ka Bērziņš Oslo „izcīnīja 1. vietu un visas pasaules meistartitulu". Tā nav taisnība. Pats Bērziņš ne mirkli nejutās pasaules meistars, un tāds arī nebija. Tikpat aplams ir „atzinums", ka 1939. gada pasaules meistarsacīkstēs Helsinkos izcīnījis pasaules meistarnosaukumu 10.000 m slidojumā. Pasaules un Eiropas meistarsacīkstēs atsevišķajās disciplīnās meistartitulus neizcīna, vienīgi visu četru distanču kopvērtējumā, pretēji olimpiskajām spēlēm, kuŗās nav kopvērtējuma, bet par medaļām cīnās katrā distancē atsevišķi. Tātad — lai cik žēl, lai cik pelnīti tas būtu bijis, bet Alfons Bērziņš nekad nav bijis pasaules meistars!

Piezīmējams, ka arī serijas iepriekšējos rakstos „Mazputniņa" slejās G. Grīslītis ielaidis pa „krietnam buciņam". Tie katrā ziņā būtu novēršami. Vč.

Brants iepeld Maskavas ūdeņos

Maskavā 8. decembrī sākās Rietumvācijas un Pad. savienības sarunas par atsacīšanos no varas lietošanas, sagatavojoties neuzbrukšanas līguma parakstīšanai starp abām sociālās iekārtas ziņā tik atšķirīgajām valstīm. Tas atgriež vēstures ratu atpakaļ par 30 gadiem, kad toreizējais hitleriskās Vācijas ārlietu ministrs Ribentrops 1939. gadā devās uz Maskavu un Staļina klātienē kopīgi ar padomju ārlietu komisāru Molotovu parakstīja līdzīgu dokumentu, kuŗam vajadzēja apliecināt komūnistiskās Pad. savienības un nocionālsociālistiskās Vācijas draudzību. Šis līgums, kuŗš saturēja arī vairākas slepenas klauzulas abu valstu agresīvo mērķu īstenošanai, nolīdzināja ceļu otram pasaules kaŗam.

Jāatceras, ka toreiz Anglijai un Francijai nevēloties cīnīties pret Vāciju un Hitlera agresiju Čehoslovakijā, Staļins steidzās panākt izlīgumu ar nacionālistisko Vāciju un atbrīvoja tai ceļu zibenskaŗam ar Poliju, Vācijai sagrābjot tās rietumdaļu, bet Pad. savienībai okupējot austrumu apgabalus. Sarkanarmija pēc tam uzbruka Somijai un okupēja arī Baltijas valstis, bet Hitlers sakoncentrēja savus militāros spēkus pret Franciju, Holandi un Beļģiju. Maskavas un Berlīnes neuzbrukšanas pakts izjuka 1941. gada 22. jūnijā, kad Hitlera kaŗa mašinērija pēc kaŗagājiena Balkānos pagriezās pret pašu Pad. savienību.

Vis tas atkal atgaismojas Rietumu preses komentāros pēc Rietumvācijas sociālistiskās valdības tuvināšanās Maskavai. Kanclers Brants tagad piedzīvojis savu „lielo dienu", kuŗai gatavojies jau kopš 1966. gada decembŗa, kad kļuva ārlietu ministrs Kīzingera kabinetā. Domai par drošības līgumu ar Pad. savienību netieši bija piekāries Kīzingera priekštecis Ērhards tā paša gada pavasarī t.s. „miera notā", bet pēc kļūšanas par ārlietu ministru Brants izstrādāja pats savu „personīgo projektu" un uzsāka nogurdinošas un ilgas sarunas ar Maskavu, kamēr tās pārtrauca Čechoslovakijas okupācija. Sakaru ar Maskavu Brants neatjaunoja līdz šāgada jūlijam. Tagad, kļuvis Rietumvācijas kanclers, viņš savu projektu cenšas pilnībā iedzīvināt, ko agrāk kavēja kristīgo demokratu kanclera Kīzingera stingrā un nelokāmā nostāja.

Ar kļūšanu par kancleru Brantam atvēries brīvs ceļš uz austrumiem. Viņa pirmais nozīmīgākais labvēlības signāls Maskavai bija atomieroču izplatīšanas aizlieguma līguma parakstīšana 28. novembrī, kuŗu Rietumvācija atteikusies ties vēlāk.

Kremļa piekrišana sarunām nāca pēkšņi, tikai trīs dienas pēc Varšavas pakta valstu konferences Maskavā un tās publicētā komūnikā par kontaktu uzturēšanu starp atsevišķajām Austrumeiropas valstīm, ieskaitot arī Rietumvāciju!

Pirms septiņu Varšavas pakta valstu konferences šiem sakariem pretojās Austrumvācijas komūnistu vadonis Ulbrichts, it sevišķi Austrumeiropas komūnistisko valstu individuālai attieksmju uzņemšanai ar Rietumvāciju. Pad. savienība, tāpat kā tagad Rietumvācija, pastāv, lai visi Maskavas sabiedrotie būtu iekļauti savstarpēji kopīgā neuzbrukšanas līgumā. Pad. savienības galvenais sabiedrotais šai gadījumā ir Austrumvācija un Polija, kuŗu robežas pēc otra pasaules kaŗa vēl nav apstiprinātas. Dabīgi, ka šīs valstis, it sevišķi Austrumvācija, uz Maskavas un Bonnas sarunām raugās ar lielām aizdomām, baidoties no Polijas likteņa pirms 30 gadiem, kad Molotovs un Ribentrops Maskavā tāpat parakstīja savstarpēju neuzbrukšanas līgumu.

Rietumvācijas ārlietu ministrija paskaidrojusi, ka nav norādījumu par to, ka Pad. savienība domātu apvienot sarunas par neuzbrukšanas līgumu ar jautājumiem par vispārējo Eiropas drošības konferenci, kuŗu tā iecerējusi nākošajā gadā Helsinkos.

Maskavas un Bonnas sarunu sākumā Pad. savienības ārlietu ministrs Gromiko tikās ar Rietumvācijas sūtni Maskavā Allertu. Kremļa lēmumu par Gromiko piedalīšanos sarunās kā padomju delegācijas vadītājam rietumvalstu diplomāti vērtē kā Maskavas lielo interesi par šīm sarunām. Uzskata, ka, virzoties uz divpusējām sarunām ar Rietumvāciju, Pad. savienība devusi netiešu piekrišanu arī citu Austrumeiropas komūnistisko valstu oficiālām sarunām ar Bonnu.

Rietumvācijas sūtniecības referents Maskavā preses pārstāvjiem izteicies, ka sarunu ievadījumā atmosfaira bijusi „labvēlīga", tālāk paskaidrojot, ka Bonnai nav zināms, vai Gromiko arī turpmāk sarunās piedalīsies kā padomju delegācijas vadītājs, jo tās vēl atrodas „agrā fazē".

Bonnas valdības pārstāvji savos paskaidrojumos bijuši visai mazrunīgi, tāpēc novērotāji uzskata, ka zem sarunu galda ir arī citi projekti, kuŗu pacelšana atklātībā, vismaz pagaidām, nav vēlama. Valdības referents Vechmers Bonnā tikai izteicies, ka abas valstis „izmainīsies ar deklarācijām par atsacīšanos no varas lietošanas" un ka šis pienākums būs abpusējs.

Politiskie novērotāji pieņem, ka „zem galda" ir arī jautājums, vai Bonna vēlas atzīt Vācijas pašreizējās pēckaŗa robežas, lielākajai daļai Austrumvācijās esot atdotai Polijai kompensācijai par tai atņemtajiem un Pad. savienībai piedalītajiem austrumapgabaliem. Pašreizējās robežas sašķeļ Vāciju federālajā republikā rietumos (Rietumvācija) un demokratiskajā tautas republikā austrumos (Austrumvācija)

Par Rietumvāciju kā Damokla zobens visus pēckaŗa gadus karājās arī Apvienoto nāciju chartas 53. un 107. pants, kas dod Pad. savienībai tiesības lietot militāru varu (ko Rietumi gan apstrīd), ja tā saskata „nacisma" atdzimšanu Rietumvācijā un jūtas „apdraudēta". Novērotāji domā, ka Brants Maskavas sarunās mēģinās solīt izveidot Rietumvācijā tādus apstākļus, lai Pad. savienībai nebūtu „jābaiļojas" un jālauj Damokla zobenam krist.

Dažu rietumnieku politisko aprindu minējumi iesniedzas vēl tālākos secinājumos. Rietumvācija ar laiku varētu nokļūt it kā Pad. savienības saimnieciski izmantojamas „vasaļvalsts" stāvoklī, jo, sākumā pasniedzot tikai vienu pirkstu, vēlāk var zaudēt visu roku, Lai satvertu šo pirkstu, Pad. savienība vēlīgi sniegusi visu roku. Tieši 8. decembrī, kad Maskavā ievadīja abu valstu sarunas, divas Rietumvācijas tēraudražošanas firmas — Manesmans un Tisens— paziņoja, ka parakstījušas līgumu 480 milj. dolaru vērtībā par 1.200.000 tonnu 6 pēdu diametra cauruļu piegādi Pad. savienībai, sākot ar nākošā gada jūliju līdz 1972. gadam. Papildus galvenajam līgumam abas firmas piegādās arī 100.000 4 pēdu diametra cauruļu Sibirijas dabīgās gāzes piegādes sistēmas izbūvei uz Rietumvāciju. Tātad — Rietumvācijas „apgāzēšana" sākusies visādos veidos.

Ziemsvētku dāvana amerikāņu dezertieriem

ASV armijas dezertieru un to jauno vīriešu skaits, kas, saņēmuši iesaukšanas pavēles vai tās drīzumā gaidot, bēg uz Kanadu, divkāršojies, pēdējā laikā pat pieaudzis četrkārtēji, kopš šovasar mīkstināti iebraukšanas noteikumi šīs katēgorijas „imigrantiem". Šādus skaitļus preses konferencē 9. decembrī Ņujorkā sniedza Apvienotās Kristus baznīcas mācītājs Ričards Fernandezs, kuŗš vada speciālu organizāciju šo „bēgļu" palīdzībai.

Kanadā katru nedēļu ieplūst 50 — 150 dažādu amerikāņu dezertieru, kuŗi apmetas galvenokārt Vankuverā, Toronto, Montrealā un Otavā, še dzīvodami drošībā, jo Kanada pārbēdzējus neizdod. To kopskaitu pašreiz lēš no 30.000 — 80.000. Māc. Fernandezs izteicies, ka neapšauba pieaugušā bēdzēja skaita pareizumu. Viņa vadītā dezertieriem sniedzamās palīdzības organizācijā esot 31.000 biedru, to skaitā ir arī vairākas baznīcas visās ASV. Lai atbalstītu amerikāņus, kuŗi izvairījušies no sava pienākuma pret valsti un pārbēguši robežai, „palīdzības" organizācija kristīgās mīlestības garā vācot naudu „bēgļu" iepriecināšanai Ziemsvētkos. Vadoties no līdzšinējās pieredzes, tā cerot savākt ap 12.000 dolaru, kuŗus izsūtīs organizācijas nodaļām Sietlā, Detroitā, Bafalo un Bostonā nogādāšanai tālāk bēgļiem Kanadas lielākajās pilsētās.

Lielākas summas pārbēdzēju sākuma dzīves iekārtošanai atvēlētas arī jaunajās mājvietās Kanadā, lai tos „nostatītu uz kājām", rūpējoties arī par apģērba, uztura un apmešanās vietu sagādi. Episkopalās baznīcas mācītājs Daniels Korigans Ročestrā, kuŗš nesen bija arestēts nepieļautā pretkaŗa demonstrācijā Vašingtonā, izteicies, ka „palīdzības fonds" dāvanu sūtīšanai amerikāņu „bēgļiem" uz Kanadu būs lielākais, kāds jebkad nosūtīts.

Tai pašā laikā senātors Džordžs Aikens Vašingtonā izteicās, ka prezidents Niksons līdz 15. decembrim gaidot, bēg uz Kanadu, divkāršojies, pēdējā laikā pat pieaudzis četrkārtēji, kopš šovasar mīkstināti iebraukšanas noteikumi šīs katēgorijas „imigrantiem". Šādus skaitļus preses konferencē 9. decembrī Ņujorkā sniedza Apvienotās Kristus baznīcas mācītājs Ričards Fernandezs, kuŗš vada speciālu organizāciju šo „bēgļu" palīdzībai.

Kanadā katru nedēļu ieplūst 50 — 150 dažādu amerikāņu dezertieru, kuŗi apmetas galvenokārt Vankuverā, Toronto, Montrealā un Otavā, še dzīvodami drošībā, jo Kanada pārbēdzējus neizdod. To kopskaitu pašreiz lēš no 30.000 — 80.000. Māc. Fernandezs izteicies, ka neapšauba pieaugušā bēdzēja skaita pareizumu. Viņa vadītā dezertieriem sniedzamās palīdzības organizācijā esot 31.000 biedru, to skaitā ir arī vairākas baznīcas visās ASV. Lai atbalstītu amerikāņus, kuŗi izvairījušies no sava pienākuma pret valsti un pārbēguši robežai, „palīdzības" organizācija kristīgās mīlestības garā vācot naudu „bēgļu" iepriecināšanai Ziemsvētkos. Vadoties no līdzšinējās pieredzes, tā cerot savākt ap 12.000 dolaru, kuŗus izsūtīs organizācijas nodaļām Sietlā, Detroitā, Bafalo un Bostonā nogādāšanai tālāk bēgļiem Kanadas lielākajās pilsētās.

Lielākas summas pārbēdzēju sākuma dzīves iekārtošanai atvēlētas arī jaunajās mājvietās Kanadā, lai tos „nostatītu uz kājām", rūpējoties arī par apģērba, uztura un apmešanās vietu sagādi. Episkopalās baznīcas mācītājs Daniels Korigans Ročestrā, kuŗš nesen bija arestēts nepieļautā pretkaŗa demonstrācijā Vašingtonā, izteicies, ka „palīdzības fonds" dāvanu sūtīšanai amerikāņu „bēgļiem" uz Kanadu būs lielākais, kāds jebkad nosūtīts.

Tai pašā laikā senātors Džordžs Aikens Vašingtonā izteicās, ka prezidents Niksons līdz 15. decembrim būs atvilcis no Vietnamas jau 75.000 amerikāņu kaŗavīru, kuŗi laimīgi atgriezīsies mājās nosvinēt Ziemsvētkus. Senāta demokratu vadītājs Mensfilds cildināja republikāņu valdību par šo „lielisko žestu", bet demokratu senātors Fulbraits nepamierinās piebilda: „Ar tādu atvilkšanos mēs Vietnamā varam palikt vēl desmit līdz divdesmit gadu."

SĪKĀS ZIŅAS

● Stokholmā Kanadas sarunas par diplomātisko attieksmju uzsākšanu ar sarkano Ķīnu iestrēgušas sakarā ar Pekingas prasību Kanadai pārtraukt visas attieksmes ar Čangkaišeka nacionālās Ķīnas valdību Formozā un atzīt Pekingu par tiesīgu runāt visas Ķīnas vārdā, ieskaitot Formozu un citas salas ārpus Ķīnas cietzemes. Sarunas turpinās jau 9 mēnešus.

● No Vašingtonas ziņo, ka ASV meklējušas diplomātisku kontaktu ar sarkano Ķīnu, lai sūtņu līmenī atsāktu sarunas, kuŗas Pekinga pārtrauca jau februārī. ASV sūtnis Polijā Stēsels ticies ar ķīniešu diplomātiem Dienvidslavijas viesiem rīkotā pieņemšanā, Varšavas kultūras pilī. Vašingtonas oficiālajās aprindās šī tikšanās apzīmēta par „sagadīšanos" un „nejaušu gadījumu", taču radies iespaids, ka diplomāti Varšavā pārrunājuši vairāk nekā tikai parastās pieklājības frazes.

● Grieķu gaisa satiksmes sabiedrības Olympic Airway DC-6B tipa lidmašīna ar 90 pasažieriem un apkalpi gājusi bojā, ietriecoties kalnos 18 jūdžu ziemeļaustrumos no Atēnām. Mašīna bija ceļā no Krētas salas uz Atēnām. Nokrītot starp 2000 pēdu augstajiem kalniem kādā vīnogulāju laukā, to pārņēmušas liesmas.

● Itālijā izpiatījusies t. s. Hongkongas gripa, pieņemot epidēmijas raksturu. Slimnīcas un ambulances pārpildītas ar gripas upuriem. Saslimuši arī daudzi ārsti. Slimnieku kopskaitu lēš uz 15 miljoniem. Ar Hongkongas gripu saslimušo rekordskaits atzīmēts 1957. gadā, kad saslima gandrīz katrs trešais italietis.

● „Četri lielie", — ASV, Pad. savienība, Anglija un Francija — Apvienoto nāciju diplomātu sanāksmē Ņujorkā miera nokārtojumam Vidējos austrumos par svarīgāko atzinuši Palestīnas bēglu un Jordānijas jautājumu. Zviedrijas sūtnis Maskavā Jarings, kas ir Apvienoto nāciju miera vidutājs Vidējos austrumos, saņēmis aicinājumu apmeklēt nemieru apgabalu galvaspilsētas.

● Lielie sniega nokrišņi komūnistu „nāves joslā" pie Rietumvācijas robežas, kā ziņo no Minchenes, pārklājuši zemi ar tik biezu sniega kārtu, ka izsalkušie meža dzīvnieki, dzīļi rokoties pēc ēdamā, aizkāruši zemē ieraktās mīnas, kuŗas lielā skaitā eksplodējušas.

● Vaska figūru mūzejā Londonā, Anglijā, kuŗā daudzo pasaules slavenību vidū netrūkst arī lielāko nozieglznieku figūru, nule novietots arī Kanadas ministru prezidents Trudo tēls, kuŗa uzņēmumu sniedzis Toronto laikraksts „Daily Star".

● Uz nāvi notiesātais amerikāņu senātora Roberta Kenedija nogalinātājs Sirhans Sankventinas cietumā Kalifornijā kopš 28. novembŗa uzsācis bada streiku. Iemesls — stingrā apsardzība cietumā, lai pasargātu Sirhana dzīvību no iespējama uzbrukuma, kuŗu varētu vērst pret šo „ievērojamo" ieslodzīto. „Viņš vienu maltīti dienā tomēr pieņem," paskaidrojusi cietuma pārvalde, kuŗa neatzīst, ka „bada streiks" ir pilnīgs un apdraudētu Sirhana dzīvību.

● Grieķijas galvaspilsētas Atēnu lidlaukā Izraēlas gaisa satiksmes sabiedrības EL AL galvenajās pasažieŗu telpās iemesta sprāgstbumba. 15 pasažieri, kuŗi gaidīja uz lidmašīnu, ievainoti. Apcietināti divi jaunekļi, pie kuŗiem atrastas Jordanijas pases uz Dergarabedlana un Murada vārda. Sabiedrības vadītājs Šaloms Sādoms paskaidrojis, ka bumba iemesta pa pasažieŗu uzgaidāmās telpas vaļējām durvīm.

● Kāds veikals Sinsinati, ASV, atteicies izsniegt masku un tērpu nēģerim, kuŗš vēlējies tēlot Ziemsvētku vecīti. Par to kāds mācītājs ieteicis: „Ja jūs nevarat paciest nēģeri 30 dienu kā Ziemsvētku vecīti, kā jūs viņu pacietīsit 4 gadus kā ASV prezidentu?"

RAIBĀ PASAULE

■ Kāds Toronto ostas strādnieks, pēc tautības čechs, juties tik slimīgs, ka vienmēr nēsājis klāt zāļu pudelīti arī darbā, no tās palaikam ieņemot malku. Slimība tomēr tā „progresējusi", ka vājinieks kādu dienu nespēja vairs strādāt. Viņu sauca pie atbildības par alkoholisku dzērienu lietošanu publiskā vietā, sodot ar 10 dolariem. Apsūdzētais tiesnesim paskaidroja, ka „zāles" parakstījis ārsts. „Meklējiet labāk citu ārstu," ieteica tiesnesis.

■ Kāds nujorkietis, 25 gadus vecais Ronalds Flulēns, nevarējis paciest savas 11 mēnešu vecās meitiņas raudāšanu, kad aizrāvies ar televīzijas skatīšanos. Lai šo traucējumu novērstu, viņš aizspiedis meitiņai ar plaukstu muti, bet mazā raudātāja apklusa uz mūžu. Tēvs uztraukumā pārgrieza rokas vēnu. Pagaidām viņš ievietots slimnīcā, bet vēlāk — pēc tiesas — pārvietosies uz cietumu.

KONTRASTU PASAULĒ JEB DRAUDZĪGA ATMOSFAIRA

Kanada ir zeme, kuŗā bagātie kļūst bagātāki un nabagie nabadzīgāki. Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ No Kanadas 10 provincēm vienīgi Kvebeka pretojas federālās valdības tiesībām maksāt labklājības pabalstus tieši saņēmējiem. Kvebekas premjērs Bertrāns pieprasa, lai valdība visus labklājības un citu pabalstu plānus ar nepieciešamajiem fondiem nodotu provincēm. Arī Ontario premjērs Robarts un Britu Kolumbijas — Benets bažījas, ka federālā valdība ar tiešajiem maksājumiem visās pabalstu nozarēs (ieskaitot izglītības lauku, kas ir provinču jurisdikcijā) radītu vienīgi jucekli. Bertrāns pasvītro, ka neatzīst federālās valdības tiesības financēt izglītības, labklājības un veselības apdrošināšanas plānus. Minētās domstarpības izcēlās federālās un provinču valdību pārstāvju konstitucionālajā apspriedē Otavā, kas vēl nav beigusies.

☆ Cik kritisku stāvokli sasniegusi Kanadas upju ūdeņu sagandēšana, ūdens augu un zivju mirstība, rāda Otavas upes stāvoklis, sevišķi tās tecējumā starp Hullu Kvebekā un Otavu. Vainojamas koksnes pārstrādāšanas fabrikas, kas vietām upi piesārņojušas ar 18 pēdu biezu skaidu un koksnes atkritumu kārtu. Ūdens augi iznīkst, jo nesaņem pietiekami saules, zivis izmirst, nespēdamas piegāņātajā ūdenī elpot. Piezīmējams, ka minētais novērots paša federālā parlamenta apkaimē.

☆ Kanadas labības tirdzniecības pārstāvji Maskavā šajās dienās no jauna kaulējas par iespēju pārdot kviešus negribīgajam komūnistu noņēmējam. Kaut padomija 1966. gadā parakstījusi līgumu par 330 milj. bušeļu kviešu iegādi trīs gados, tā līdz šim iepirkusi tikai ap 60% minētā daudzuma, kaut līgums notecējis jau šāgada jūlijā. Pagaidām neesot iespējams zīlēt, vai krievi viņiem pienācīgos 135 milj. bušeļu iepirks vēl šogad, vai arī centīsies panākt ilgtermiņa nokārtojumu.

☆ Atbildot uz pārmetumiem par jaunās veselības apdrošināšanas nepietiekamību, sedzot ārstiem tikai 90% honorāra par vizīti, Ontario premjērs Robarts norādīja, ka šis noteikums pieņemts ar ziņu: lai atturētu no pārliecīgas ārsta apmeklēšanas. Daudzi apgrūtinot ārstus nevajadzīgi, izvēršoties par „profesionāliem dakteŗu apmeklētājiem". Iespēja, ka ārsti, sevišķi dārgie speciālisti, šādiem „slimniekiem" iesūtīs lēsi par 10% honorāra, viņiem liekot pārdomāt, vai vizīte tiešām neatliekama. Robarta izskaidrojums pārsteidzis veselības ministru Velsu, kuŗš pasvītroja, ka minētais noteikums nekādā ziņā neesot domāts, lai atturētu pacientus no ārstu apmeklēšanas. Ja tiešām tā izrādītos, tas būtu pietiekams iemesls plāna revīzijai.

★ Ārlietu ministrs Šārps, atgriezies no NATO valstu apspriedes Briselē, sajūsmināts apcer „īstu sarunu" iespēju Austrumu un Rietumu starpā. „Austrumu un Rietumu pamata domstarpības gan neatrisināsies tik ātri," optimistiskais Kanadas ārlietu vadītājs izteicās, „bet ir iemesls ticēt, ka sākusies jauna, īstu sarunu ēra". Jājautā — uz kā lēses?...

★ Kanada liegusi iebraukšanu poļu profesoram Kazimiram Laskim, aizbildinoties, ka viņa apmešanās Kanadā nav valsts nacionālajās interesēs. Laskis bija aicināts par profesoru Jorkas universitātes oikonomijas fakultātē. Tā kā viņš kopš 1945. gada bijis komūnistu partijas loceklis, darbodamies Polijas centrālajā plānošanas un statistiku skolā, viņa mācības Toronto atzītas par nevēlamām. —ns